

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ

ANNUAL REPORT

2017

επίτροπος διοικήσεως
& προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων

1991 OMBUDSMAN

www.ombudsman.gov.cy

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ
2. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
3. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΕΡΓΟΥ
4. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΕΡΓΟΥ
 - A. ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
 - B. ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
 - Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
 - Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΦΥΣΗΣ
 - Ε. ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
 - ΣΤ. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
 - Ζ. ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
 - Η. ΤΟΜΕΑΣ ΣΧΕΣΕΩΝ ΚΡΑΤΟΥΣ - ΠΟΛΙΤΗ
 - Θ. ΦΟΡΕΑΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ
 - Ι. ΕΘΝΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ
 - Κ. ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΟΗΕ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ
5. ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ
6. ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ
 - A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ
 - B. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ/ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ/ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ
 - Γ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ/ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ/ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ
 - Δ. ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ / ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΝ
7. ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ

Το 1991 ήταν ημερομηνία σταθμός στην Κυπριακή Δημοκρατία καθότι είναι η χρόνια που εισάγεται ο Θεσμός του Επιτρόπου Διοικήσεως. Είκοσι οκτώ χρόνια μετά ο Θεσμός είναι ακόμη πιο ισχυρός, με διευρυμένες αρμοδιότητες ώστε η δράση του να μην περιορίζεται μόνο στον δημόσιο τομέα, αλλά όσον αφορά τα ζητήματα των διακρίσεων, δύναται να παρεμβαίνει και στον ιδιωτικό υπό την ιδιότητά του ως Φορέας Καταπολέμησης των Διακρίσεων, που του έχει ανατεθεί το 2004, σε εναρμόνιση με το Ενωσιακό Δίκαιο, δίνοντας τη δυνατότητα στον Επίτροπο σε περίπτωση που διαπιστώνει οποιαδήποτε διάκριση να επιβάλλει μεταξύ άλλων και πρόστιμο.

Έχει, επίσης, τη δυνατότητα επίσκεψης σε χώρους όπου οι άνθρωποι στερούνται της ελευθερίας τους ή βρίσκονται υπό περιορισμό, υπό την ιδιότητά του ως Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων, αρμοδιότητα που έχει ανατεθεί στο πρόσωπό του το 2009, όπως επίσης του έχει ανατεθεί και ο Ανεξάρτητος Μηχανισμός Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της εφαρμογής της Σύμβασης της του ΟΗΕ για τα άτομα με αναπηρία το 2012.

Ωστόσο, η προώθηση και η προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων γενικότερα ως διευρυμένη πλέον αρμοδιότητα ανατέθηκε στον Επίτροπο Διοικήσεως το 2011, οπότε και ο Θεσμός μετονομάστηκε σε Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, γεγονός που οδήγησε στην αναγνώρισή του ως Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Σημαντική δε αρμοδιότητα που έχει ανατεθεί στον Θεσμό είναι η

δυνατότητα αυτεπάγγελτης παρέμβασης, όπου, κατά την κρίση του, τίθεται θέμα γενικότερου ενδιαφέροντος σε σχέση με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Περί τα τέλη Απριλίου του 2017, όταν ανέλαβα καθήκοντα ως ο τέταρτος Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, πρωταρχικός μου στόχος ήταν να καταστήσω τον Θεσμό προσβάσιμο σε κάθε πρόσωπο που βρίσκεται στην Κυπριακή Δημοκρατία και ζητούσε άμεση επικοινωνία με τον Επίτροπο.

Ένας στόχος που υλοποιήθηκε άμεσα, επιτρέποντάς μου να γνωρίσω διά ζώσης τα διαφορετικά ζητήματα που ταλανίζουν την κοινωνία πέρα από την κακοδιοίκηση, την άδικη μεταχείριση, τις διακρίσεις.

Ένας στόχος που έφερε στην επιφάνεια προσωπικές ιστορίες πόνου, φτώχειας, απόγνωσης και συνεχούς αναζήτησης του δικαίου, δίδοντάς μου τη δυνατότητα για άμεση παρέμβαση, όπου αυτό ήταν επιτρεπτό και παρέχοντας παράλληλα άμεση ικανοποίηση στα αιτήματα που κρίνονταν δικαιολογημένα.

Τόσο μέσα από τις συναντήσεις όσο και μέσα από τη συνολική εξέταση των παραπόνων που διενεργήθηκαν το 2017 διεφάνη ότι τα ζητήματα οικονομικής φύσεως, όπως τα επιδόματα και το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, είναι ψηλά στη λίστα των παραπόνων όσο αφορά την καθυστέρηση, αλλά και την πλάνη που παρατηρείται αναφορικά με τα πραγματικά γεγονότα και την ερμηνεία του οικείου νόμου.

Ιδιαίτερη καθυστέρηση παρουσιάζει το Κτηματολόγιο στη εξέταση αιτήσεων και στην επίλυση των διαφορών, ενώ τα θέματα που άπτονται της άμεσης αντιμετώπισης των ζητημάτων υγείας εξακολουθούν να υπάρχουν.

Ζητήματα κοινωνικής ενσωμάτωσης και της πιθανότητας αποκλεισμού αλλοδαπών, που προέκυπταν από διαφορετική μεταχείριση ως προς την εκπαίδευση σε κέντρα φιλοξενίας, αποκαταστάθηκαν μετά από παρέμβασή μας, ενώ η λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση σε γυναίκες που τελούσαν σε άδεια μητρότητας ή εξαιτίας αυτής αντιμετωπίστηκε ως διάκριση, η οποία, μετά από άσκηση του διαμεσολαβητικού μας ρόλου, οδηγήθηκε σε άρση της, όπως σε άρση οδηγήθηκαν και άλλες διακρίσεις που αφορούσαν εθνοτική ή εθνική καταγωγή.

Άμεσες ήταν οι παρεμβάσεις όσον αφορά τα Άτομα με Αναπηρία που υπέβαλαν παράπονο, παρότι επιβεβαιώνεται ότι ο δρόμος για πλήρη

πρόσβαση σε κάθε τι, για κάθε άτομο με αναπηρία είναι ακόμη μακρής. Εν κατακλείδι, θα ήθελα να σημειώσω την ενδυναμωμένη αποτελεσματικότητα του Θεσμού, η οποία προέρχεται αφενός από τη σπουδαιότητα της διαβούλευσης με κάθε υπηρεσία, που προνοείται στον οικείο Νόμο, τόσο πριν από την υποβολή μιας έκθεσης όσο και μετά στο πλαίσιο παρακολούθησης για την υλοποίηση των εισηγήσεων που εμπεριέχονται σε αυτή, υποχρεώνοντας τη διοίκηση να παραθέσει εμπεριστατωμένους λόγους σε περίπτωση άρνησής της και το αποτέλεσμα της διαβούλευσης δύναται να δοθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο και στη Βουλή και τέλος να δημοσιευτεί.

Αφετέρου σημειώνω, ότι αυτή αποτελεσματικότητα ενισχύεται περαιτέρω από την αφοσίωση των λειτουργών του Γραφείου στην παροχή καθημερινής βοήθειας και καθοδήγησης στα πρόσωπα που υποβάλουν τα παράπονα, αλλά και στις εμπεριστατωμένες έρευνες και την εμβάθυνση των γνώσεων που απαιτούν οι αρμοδιότητες του Θεσμού, τους οποίους και ευχαριστώ ιδιαίτερα.

Μαρία Στυλιανού - Λοττίδη
Επίτροπος Διοικήσεως και
Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

2.

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

1. Αρμοδιότητες και διαδικασίες

Ο Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμος [N.3(I)/1991] εισήγαγε τον Θεσμό και ρύθμισε τις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως, ως Ανεξάρτητο Αξιωματούχο και εξωδικαστικό μηχανισμό ελέγχου της διοίκησης. Τον κατέστησε θεματοφύλακα του κράτους Δικαίου και των δικαιωμάτων όλων των προσώπων. Τον επιφόρτισε, με το έργο της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της τήρησης της νομιμότητας και της καταπολέμησης της κακοδιοίκησης.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την ενεργοποίηση των αρμοδιοτήτων του Επιτρόπου αποτελούσε η υποβολή παραπόνου από πρόσωπο, το οποίο επηρεαζόταν άμεσα και προσωπικά από την ενέργεια εναντίον της οποίας στρεφόταν. Παράλληλα, ήταν δυνατή η διενέργεια έρευνας μετά από εντολή του Υπουργικού Συμβουλίου.

Με τον **Νόμο 1(II)/2000**, ωστόσο, αναγνωρίστηκε στον Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων η δυνατότητα και **αυτεπάγγελτης παρέμβασης** κατά την κρίση του σε υποθέσεις γενικότερου ενδιαφέροντος, επιφέροντας με την αναγνώριση αυτή ουσιαστική επέκταση του ρόλου του.

Με βάση τους περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμους, ο Επίτροπος Διοικήσεως είναι αρμόδιος για διαφορές του που προκύπτουν μεταξύ του διοικούμενου, του πολίτη και κάθε προσώπου με διάφορες Υπηρεσίες, στην έννοια των οποίων υπάγονται:

Τα Υπουργεία και τα υπαγόμενα σε αυτά Τμήματα και Υπηρεσίες.
Οι Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
Η Δημόσια Εκπαιδευτική Υπηρεσία.
Η Αστυνομία και η Εθνική Φρουρά.
Τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου.

Ο Επίτροπος Διοικήσεως δεν είναι αρμόδιος:

Για ενέργειες του Προέδρου της Δημοκρατίας, του Υπουργικού Συμβουλίου και Υπουργού για θέματα που αφορούν γενική κυβερνητική πολιτική, της Βουλής των Αντιπροσώπων και της Δικαστικής Εξουσίας.

Για ενέργειες που αφορούν τις σχέσεις μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και άλλου κράτους ή διεθνούς οργανισμού ή για ενέργειες στους τομείς της άμυνας, της ασφάλειας ή της εξωτερικής πολιτικής της Δημοκρατίας.

Για ενέργειες που εκκρεμούν ενώπιον δικαστηρίων ή που εξετάζονται στο πλαίσιο ιεραρχικής προσφυγής από διοικητικές Αρχές.

Επίσης, ο Επίτροπος Διοικήσεως δεν εξετάζει παράπονα τα οποία:

Δεν υποβλήθηκαν εντός 12 μηνών, αφότου ο παραπονούμενος έλαβε γνώση των ενεργειών εναντίον των οποίων προσφεύγει.

Είναι ανώνυμα ή

είναι γενικά και αόριστα και δεν συντρέχει προσωπικό έννομο συμφέρον του προσώπου που τα υποβάλλει.

Η διερεύνηση ενός παραπόνου ξεκινά από την ενυπόγραφη, κατά κανόνα, υποβολή του, η οποία γίνεται από το άμεσα ενδιαφερόμενο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ενώσεις προσώπων ή από αντιπρόσωπο των πιο πάνω.

Τα παράπονα μπορούν να υποβάλλονται είτε αυτοπροσώπως στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, είτε ταχυδρομικώς ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, μέσω τηλεομοιότυπου ή με τη συμπλήρωση του ειδικού έντυπου που υπάρχει στην ιστοσελίδα του Γραφείου αλλά και μέσω τηλεφώνου, όταν αφορά εξαιρετικά επείγον θέμα.

Τα παράπονα πρέπει να περιλαμβάνουν τα στοιχεία ταυτότητας και

επικοινωνίας του προσώπου που τα υποβάλλει, την ακριβή περιγραφή του παραπόνου και της εμπλεκόμενης δημόσιας υπηρεσίας εναντίον της οποίας στρέφεται, καθώς επίσης να συνοδεύονται από οποιαδήποτε πληροφοριακά ή αποδεικτικά στοιχεία που μπορούν να βοηθήσουν στη στοιχειοθέτηση των προβαλλόμενων ισχυρισμών.

Στο πλαίσιο της διερεύνησης του παραπόνου, το παράπονο ανατίθεται σε ένα από τους εξής θεματικούς κύκλους:

Βασικός κορμός Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ο οποίος περιλαμβάνει:

Τομέας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Τομέας Ακίνητης Ιδιοκτησίας, Ανάπτυξης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Τομέας Κοινωνικής Ασφάλισης και Θεμάτων Οικονομικής Φύσεως.

Τομέας Κοινωνικής Προστασίας.

Τομέα Παιδείας, Εκπαίδευσης και Υπαλληλικών Σχέσεων.

Τομέα Σχέσεων Κράτους - Πολίτη.

2 Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων:

Με την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2004, οι αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως διευρύνθηκαν περαιτέρω, με την ανάθεση στο πρόσωπό του, το γενικό πρόσταγμα της προαγωγής της ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών και της καταπολέμησης κάθε διάκρισης στην απόλαυση των δικαιωμάτων και ελευθεριών.

Βάσει του περί Καταπολέμησης των **Φυλετικών και Ορισμένων Άλλων Διακρίσεων (Επίτροπος) Νόμου [Ν.42(Ι)/2004]**, ο Επίτροπος έχει την αρμοδιότητα να παρεμβαίνει σε σχέση με διακρίσεις που βασίζονται στη φυλή, το χρώμα, την εθνική ή εθνοτική καταγωγή, την κοινότητα, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις πεποιθήσεις, την ηλικία, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την αναπηρία ή το φύλο, και οι οποίες

παρατηρούνται, στον δημόσιο ή στον ιδιωτικό τομέα, στους τομείς της απασχόλησης και της εργασίας, της επαγγελματικής κατάρτισης, της εκπαίδευσης, της κοινωνικής προστασίας, της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης, και της πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες.

Πιο συγκεκριμένα ο Επίτροπος δύναται να εξετάζει:

Ζητήματα που άπτονται εθνικής και εθνοτικής καταγωγής.

Ζητήματα που αφορούν την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών στην απασχόληση και στην Επαγγελματική Εκπαίδευση.

* Ζητήματα που αφορούν την ίση αμοιβή για εργασία ίδιας αξίας.

Ίση μεταχείριση ως προς την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών.

Καταπολέμηση διακρίσεων ως προς την υγειονομική περίθαλψη, εκπαίδευση, κοινωνικής προστασίας, ασφάλισης και των κοινωνικών παροχών.

Καταπολέμηση κάθε διάκρισης που σχετίζεται με ειδικές ανάγκες ή τη μη παροχή εύλογων προσαρμογών σε ΑμεΑ γενικότερα.

Ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων ο Επίτροπος δύναται να παρεμβαίνει και να δρα τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα.

3. Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης Βασανιστηρίων

Κατά το 2009, οι αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως ενδυναμώθηκαν ακόμη περισσότερο, με την επιλογή του ως του Εθνικού Φορέα για την Πρόληψη της Κακομεταχείρισης. Συγκεκριμένα, με τον Νόμο 2(III)/2009, της 27^{ης} Μαρτίου 2009, η Κύπρος κύρωσε το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την Καταπολέμηση των Βασανιστηρίων. Σκοπός του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου ήταν η δημιουργία ενός συστήματος τακτικών επισκέψεων, σε διεθνές και εθνικό επίπεδο, σε χώρους στέρησης

ή περιορισμού της προσωπικής ελευθερίας, με κύρια επιδίωξη την πρόληψη των βασανιστηρίων.

Σε διεθνές επίπεδο, δημιουργήθηκε δεκαμελής Υποεπιτροπή για την Πρόληψη, στην οποία τα κράτη μέλη οφείλουν να επιτρέπουν τη διενέργεια επισκέψεων σε χώρους στέρησης της ελευθερίας και να παρέχουν κάθε απαραίτητη πληροφορία, ενώ από πλευράς της, η Υποεπιτροπή έχει το καθήκον να συμβουλεύει και να υποστηρίζει τους εθνικούς μηχανισμούς πρόληψης.

Σε εθνικό επίπεδο, συστάθηκε ο Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων ο οποίος ανατέθηκε στο πρόσωπο του Επιτρόπου Διοικήσεως λόγω της ανεξαρτησίας του Θεσμού.

Ειδικότερα βάσει του Νόμου 2(ΙΙΙ)/2009:

Ο Επίτροπος Διοικήσεως ορίζεται ως το εθνικό Σώμα επισκέψεων και εξουσιοδοτείται να επισκέπτεται ελεύθερα, σε τακτικά χρονικά διαστήματα, τους χώρους κράτησης, κατόπιν γραπτής ειδοποίησης ή και χωρίς, με σκοπό τον έλεγχο της τήρησης των προνοιών της Σύμβασης. Κατά τις επισκέψεις του, ο Επίτροπος δικαιούται να έχει ελεύθερη πρόσβαση σε όλους τους χώρους και τις εγκαταστάσεις κάθε τύπου κράτησης και να έχει εμπιστευτικές κατ' ιδίαν συνεντεύξεις με οποιοδήποτε πρόσωπο κρίνει σκόπιμο.

Οι αρμόδιες Αρχές του κράτους υποχρεούνται να παραχωρούν στον Επίτροπο τις πληροφορίες που αναφέρονται στο Πρωτόκολλο.

Ο Επίτροπος Διοικήσεως μπορεί να υποβάλλει, προς κάθε υπεύθυνη για χώρο κράτησης Αρχή, συστάσεις και εκθέσεις, ενώ ακολούθως η αρμόδια Αρχή οφείλει να υποβάλλει έκθεση σχετικά με τα μέτρα που πήρε στη βάση της έκθεσης ή των συστάσεων που της υποβλήθηκαν.

Ο Επίτροπος Διοικήσεως εξουσιοδοτείται να υποβάλλει εισηγήσεις για βελτίωση της νομοθεσίας και να εκφράζει απόψεις στη Βουλή των

Αντιπροσώπων κατά την εξέταση σχετικών νομοσχεδίων.

Ο Επίτροπος Διοικήσεως οφείλει να θέτει υπόψη του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και της Ανεξάρτητης Αρχής Διερεύνησης Ισχυρισμών και Παραπόνων κατά της Αστυνομίας, οποιουσδήποτε ισχυρισμούς κρατούμενων για παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

4. Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Με τον Νόμο 58(Ι) του 2011, τροποποιήθηκε ο περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμος και δόθηκαν στον Επίτροπο Διοικήσεως αρμοδιότητες, οι οποίες προηγουμένως ασκούσαν από τον Εθνικό Οργανισμό Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Με την τροποποίηση αυτή, ο Επίτροπος Διοικήσεως μετονομάζεται σε Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του παραχωρείται η εξουσία να ετοιμάζει αυτεπάγγελα εκθέσεις με απόψεις, εισηγήσεις και προτάσεις σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που δεν εμπίπτουν στις ανάλογες εξουσίες που έχει, βάσει άλλων Νόμων.

Πιο συγκεκριμένα, εξουσιοδοτείται:

Να εξετάζει αυτεπάγγελα και να ετοιμάζει εκθέσεις με απόψεις, εισηγήσεις και προτάσεις για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Να ετοιμάζει αυτεπάγγελα εκθέσεις με απόψεις, εισηγήσεις και προτάσεις σε περίπτωση που, κατά τη διερεύνηση παραπόνου για παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, διαπιστώνει ότι υπάρχει τέτοια ανάγκη.

Για τους πιο πάνω σκοπούς, να έχει επαφές και διαβουλεύσεις με μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς, οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και άλλα οργανωμένα σύνολα.

Να παρίσταται σε συναντήσεις ή άλλες εκδηλώσεις διεθνών οργανισμών ή εθνικών οργανισμών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να συνεργάζεται με αυτούς.

5. Ανεξάρτητος Μηχανισμός Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης του Ο.Η.Ε. για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες

Στις 13 Δεκεμβρίου 2006, υιοθετήθηκαν από τον ΟΗΕ η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (ΑμεΑ) και το Προαιρετικό της Πρωτόκολλο, τα οποία αποτελούν σταθμό στην ιστορική διαδρομή για την προώθηση, την προστασία και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των ΑμεΑ σε ίση βάση με όλους τους άλλους πολίτες. Πρόκειται για την πρώτη παγκόσμια διεθνή συνθήκη, η οποία κατοχυρώνει με τρόπο ευρύ, δεσμευτικό και ολοκληρωμένο, τόσο τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των ΑμεΑ όσο και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη δέσμευση των κρατών να υλοποιήσουν τη Σύμβαση, λαμβάνοντας όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα.

Η Σύμβαση έχει οριζόντια εφαρμογή, αφού καλύπτει όλο το φάσμα των δικαιωμάτων των ΑμεΑ (ισότητα και μη διάκριση, προσβασιμότητα στο φυσικό περιβάλλον, μέσα μεταφοράς, πληροφορίες, επικοινωνίες, εκπαίδευση, υγεία, εργασία και απασχόληση, κοινωνική προστασία, απαλλαγή από βασανιστήρια, ελευθερία της έκφρασης).

Κατοχυρώνει τη μετάβαση από το ιατρικό στο κοινωνικό μοντέλο της αναπηρίας, βάσει του οποίου, η ουσιαστική διασφάλιση της μη διάκρισης λόγω αναπηρίας, επιτυγχάνεται με την άρση των όποιων εμποδίων παρεμβάλλονται στην ίση μεταχείριση των ΑμεΑ και την υλοποίηση, ταυτόχρονα, όλων των απαραίτητων εύλογων προσαρμογών.

Η Σύμβαση και το Πρωτόκολλο υπογράφηκαν από την Κυπριακή Δημοκρατία στις 30 Μαρτίου 2007 και κυρώθηκαν με τον Νόμο 8(III)/2011 της 4^{ης} Μαρτίου 2011. Βάσει του άρθρου 33 της Σύμβασης, που προνοεί για τη σύσταση ανεξάρτητου μηχανισμού προώθησης, προστασίας και παρακολούθησης της εφαρμογής της Σύμβασης,

το Υπουργικό Συμβούλιο, στις 9 Μαΐου 2012, ανέθεσε τις εν λόγω αρμοδιότητες στον Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Αυτές τις αρμοδιότητες είναι που ασκεί σήμερα, ως Ανεξάρτητος Μηχανισμός Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης του Ο.Η.Ε. για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες.

Ειδικότερα ο Επίτροπος Διοικήσεως, ως Ανεξάρτητος Μηχανισμός Προώθησης Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης του Ο.Η.Ε. για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες μεταξύ άλλων:

Διεξάγει έρευνες και συλλέγει στοιχεία, με σκοπό την παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης και την πλήρη και ίση απόλαυση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών των ατόμων με αναπηρίες.

ii. Εξετάζει είτε αυτεπάγγελτα είτε μετά από παράπονα ή καταγγελίες από άτομα με αναπηρίες ή οργανώσεις ατόμων με αναπηρίες, περιπτώσεις μη εφαρμογής της Σύμβασης. Στο πλαίσιο της ισχύουσας νομοθεσίας διαβουλεύεται με τα εμπλεκόμενα μέρη και δύναται να επιβάλλει ποινές για άниση μεταχείριση και παραβίαση δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες που σχετίζονται με τη μη παροχή εύλογων προσαρμογών.

iii. Υποβάλλει εκθέσεις προς τις κρατικές Υπηρεσίες και άλλους εμπλεκόμενους φορείς, με συστάσεις για την εφαρμογή της Σύμβασης.

iv. Προεδρεύει της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Παρακολούθηση της Σύμβασης, στην οποία δύναται να συμμετέχουν άτομα με αναπηρίες και εκπρόσωποι των αντιπροσωπευτικών τους οργανώσεων μεταξύ των οποίων και η ΚΥΣΟΑ.

v. Συνεργάζεται με τον Συντονιστικό Μηχανισμό για την παρακολούθηση της εφαρμογής του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την υλοποίηση της Σύμβασης.

vi. Διαφωτίζει, αφυπνίζει και προωθεί την προστασία και πραγμάτωση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες και την εφαρμογή της Σύμβασης, σε συνεργασία με το Κεντρικό Σημείο.

6. Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ως Μηχανισμός Παρακολούθησης των Διαδικασιών των Αναγκαστικών Επιστροφών Άτυπων Μεταναστών

Υπό αυτή του την αρμοδιότητα, η οποία του έχει ανατεθεί με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου στις 4 Δεκεμβρίου του 2012, παρακολουθεί όλα τα στάδια των διαδικασιών των αναγκαστικών επιστροφών, που ακολουθούν οι αρμόδιες μεταναστευτικές αρχές και ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο ώστε να διασφαλίζεται ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων των προσώπων που είτε δεν είχαν, είτε απώλεσαν το δικαίωμα νόμιμης παραμονής στη Δημοκρατία, σε όλα τα στάδια της διαδικασίας απομάκρυνσης και επανεισδοχής τους στη χώρα καταγωγής ή στη χώρα από την οποία είχαν προέλθει.

Διαδικασία μετά την υποβολή παραπόνου

Αμέσως μετά την υποβολή του, τον χειρισμό του παραπόνου αναλαμβάνει Λειτουργός του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως, ο οποίος έχει την ευθύνη διερεύνησης του θέματος. Σε αυτό το πλαίσιο, ο Λειτουργός έρχεται σε επικοινωνία με την εμπλεκόμενη Υπηρεσία, στην οποία παρέχεται η δυνατότητα να σχολιάσει τους εναντίον της ισχυρισμούς. Κάθε δημόσια Υπηρεσία έχει υποχρέωση, ανάλογα με την περίπτωση, να παρέχει στον Επίτροπο Διοικήσεως οποιαδήποτε πληροφορία ή να προσκομίζει οποιοδήποτε έγγραφο ή άλλο στοιχείο της ζητείται ή να δίνει μαρτυρία σε σχέση με τα υπό διερεύνηση γεγονότα.

Άρνηση Υπηρεσίας ή Λειτουργού να συνεργαστεί με τον Επίτροπο Διοικήσεως συνιστά ποινικό αδίκημα.

Η έρευνα ολοκληρώνεται από τον Επίτροπο Διοικήσεως:

Με γραπτή ενημέρωση του παραπονούμενου είτε ότι δεν υπάρχει δυνατότητα ή αναγκαιότητα παρέμβασης του Επιτρόπου Διοικήσεως για λόγους αναρμοδιότητας ή επειδή το παράπονο είναι αβάσιμο ή για άλλους λόγους (όπως, όταν το αντικείμενο του παραπόνου εκλείπει ή ικανοποιείται ή όταν για το ίδιο θέμα αναμένεται η συμμόρφωση της αρμόδιας Υπηρεσίας με προηγούμενες εισηγήσεις του Επιτρόπου Διοικήσεως).

Με τελική ή ενδιάμεση επιστολή, η οποία περιλαμβάνει εμπειριστατωμένες εισηγήσεις ή συστάσεις προς την αρμόδια Υπηρεσία και σε περίπτωση αδικαιολόγητης άρνησης.

Με την υποβολή Έκθεσης προς την εμπλεκόμενη Υπηρεσία, η οποία κοινοποιείται και στον παραπονούμενο.

Τέλος, αν από την εξέταση του παραπόνου προκύπτει υποψία για διάπραξη ποινικού αδικήματος από οποιονδήποτε Λειτουργό προωθείται στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας για εξέταση.

Σταθμός ως προς την **αποτελεσματικότητα του θεσμού** αποτέλεσε η τροποποίηση του περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμου το 2014, με την οποία εισήχθη η διαδικασία παρακολούθησης της συμμόρφωσης της εμπλεκόμενης υπηρεσίας με το περιεχόμενο της υποβληθείσας έκθεσης.

Συγκεκριμένα, ο Επίτροπος, μετά την υποβολή της έκθεσής του, δύναται να διαβουλευεται με κάθε πρόσφορο τρόπο για την υλοποίηση των εισηγήσεών του και για την επίλυση του προβλήματος του ενδιαφερόμενου προσώπου, αλλά και να ζητεί τους λόγους που η αρμόδια αρχή δεν συμμορφώνεται.

Σε περίπτωση, που η αρμόδια αρχή δεν ενημερώσει εντός της ταχθείσας προθεσμίας, ως προς τις ενέργειές της αναφορικά με την εφαρμογή των προτάσεων, εισηγήσεων ή συστάσεων του Επιτρόπου ή δεν αποδέχεται την εφαρμογή των προτάσεων, εισηγήσεων ή συστάσεών του, τότε, εάν ο Επίτροπος κρίνει ότι οι προβληθέντες εκ μέρους της αρμόδιας

αρχής λόγιοι, σχετικά με τη μη αποδοχή τους δεν αιτιολογούνται επαρκώς, **υποβάλλει** το αποτέλεσμα των διαβουλεύσεων στο **Υπουργικό Συμβούλιο** και στη **Βουλή των Αντιπροσώπων**, δυνάμενος να δημοσιοποιήσει την άρνηση ή την παράλειψη συμμόρφωσης της αρμόδιας αρχής με τις προτάσεις του.

Για λεπτομέρειες ως προς τον τρόπο υποβολής παραπόνων ή για θέματα τα οποία εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνούν τηλεφωνικά με το Γραφείο ή να το επισκέπτονται και να συνομιλούν με το επιφορτισμένο με αυτό το καθήκον Λειτουργό του Γραφείου.

Συνοπτικό σημείωμα

Με συνοπτικό σημείωμα ο Επίτροπος Διοικήσεως ενημερώνει το Υπουργικό Συμβούλιο και τη Βουλή των Αντιπροσώπων για τις εκθέσεις του. Οι εκθέσεις συζητούνται ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου και συχνά ενώπιον των αρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, όπου οι εμπλεκόμενες Υπηρεσίες καλούνται να ενημερώσουν για τα μέτρα τα οποία θα λάβουν ώστε να υλοποιήσουν τις εισηγήσεις του Επιτρόπου Διοικήσεως.

Στις συνεδρίες των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών παρευρίσκεται συχνά και ο ίδιος ο Επίτροπος, ο οποίος αναπτύσσει και αναλύει τα ευρήματα και τις θέσεις του. Επίσης, κάθε χρόνο, ο Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων επιδίδει την Ετήσια Έκθεση απολογισμού του έργου του στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, κοινοποιώντας τη ταυτόχρονα στο Υπουργικό Συμβούλιο και στον Πρόεδρο της Βουλής.

3.

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΕΡΓΟΥ

Εισαγωγή:

1. Αναφορά στην εργασία που διεκπεραιώθηκε το 2017

Ο συνολικός αριθμός των παραπόνων που ήταν προς διεκπεραίωση κατά το 2017 ήταν 4.196 παράπονα, αφού, πέραν των 2.312 παραπόνων, που υποβλήθηκαν το έτος αυτό, εκκρεμούσαν από προηγούμενα χρόνια, άλλα 1.879 παράπονα, ενώ στις περιπτώσεις άλλων 5 παραπόνων που είχαν διεκπεραιωθεί σε προηγούμενα έτη, οι παραπονούμενοι επανήλθαν.

Από τα 4.196 αυτά παράπονα, κατά τη διάρκεια του 2017 ολοκληρώθηκε η εξέταση 1.947 παραπόνων, με τον μηνιαίο μέσο όρο διεκπεραιωθέντων παραπόνων στα 162 παράπονα.

Από τα 1.947 παράπονα που διεκπεραιώθηκαν κατά το έτος 2017 –

441 παράπονα, αφού εξετάστηκαν, διαπιστώθηκε ότι ήταν εκτός αρμοδιότητας για λόγους που φαίνονται στον Πίνακα 1.

ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΠΟΥ ΚΡΙΘΗΚΑΝ ΕΚΤΟΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ	
Εναντίον Υπηρεσιών που δεν υπόκεινται στον έλεγχο του Επιτρόπου Διοικήσεως/ Παραπομπή σε άλλη Αρμόδια Αρχή	114
Ιδιωτικής Φύσεως Διαφορές / Αστικής Φύσεως Διαφορές	67
Αντικείμενο Δικαστικής Διαδικασίας/Απόφαση Δικαστηρίου	28
Πρώρο Παράπονο	35
Εναντίον Ενεργειών που δεν υπόκεινται στον έλεγχο του Επιτρόπου Διοικήσεως	57
Ανώνυμα Παράπονα	27
Εκπρόθεσμο Παράπονο	31
Αντικείμενο Ένστασης / Ιεραρχικής Προσφυγής	23

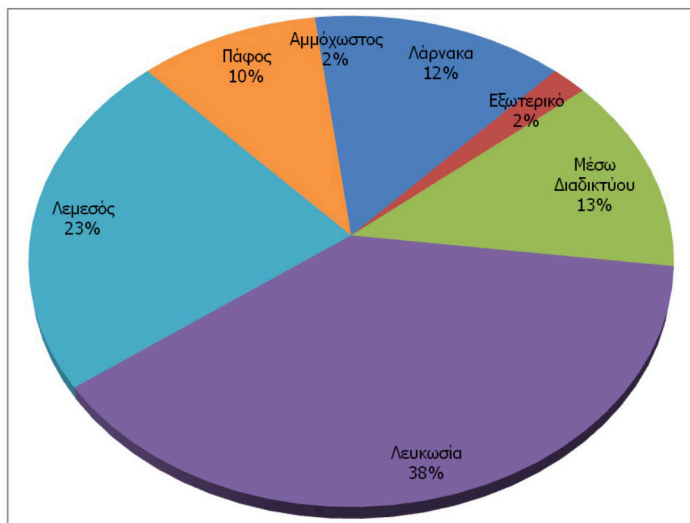
Γενικό και Αόριστο	18
Άλλοι Λόγοι	2
Εξειδικευμένο Θέμα Επιστημονικής / Τεχνικής Φύσης	1
Μη Άμεσος και Προσωπικός Επηρεασμός	12
Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου	4
Έκδηλα Αβάσιμη Υπόθεση	8
Ύπαρξη Συμφερόντων Τρίτων (Διορισμοί, Προαγωγές, Προσφορές)	1
Αναρμοδιότητας στον Φορέα Ισότητας	13
ΣΥΝΟΛΟ	441

Το αποτέλεσμα της διερεύνησης των 1.506 παραπόνων παρατίθεται στον Πίνακα 2.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΠΟΥ ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΘΗΚΑΝ ΤΟ 2017	
Εκθέσεις	33
Επίλυση Διαφοράς με Τελική Επιστολή	170
Επίλυση Διαφοράς με Παρέμβαση	137
Καθοδήγηση/Παροχή Βοήθειας/Ικανοποίηση	1.165
ΣΥΝΟΛΟ	1.506

2. Παράπονα που υποβλήθηκαν κατά επαρχία

Όπως φαίνεται και στην κυκλική γραφική παράσταση που ακολουθεί, τα περισσότερα παράπονα που υποβλήθηκαν στον Επίτροπο Διοικήσεως προήλθαν, όπως και τα προηγούμενα χρόνια, από άτομα, εταιρείες ή οργανωμένα σύνολα που δήλωσαν διεύθυνση διαμονής ή έδρας τους τη Λευκωσία (38%). Τα ποσοστά των Επαρχιών παρέμειναν σχετικά σταθερά σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη.

3. Ανάλυση παραπόνων ανά θέμα

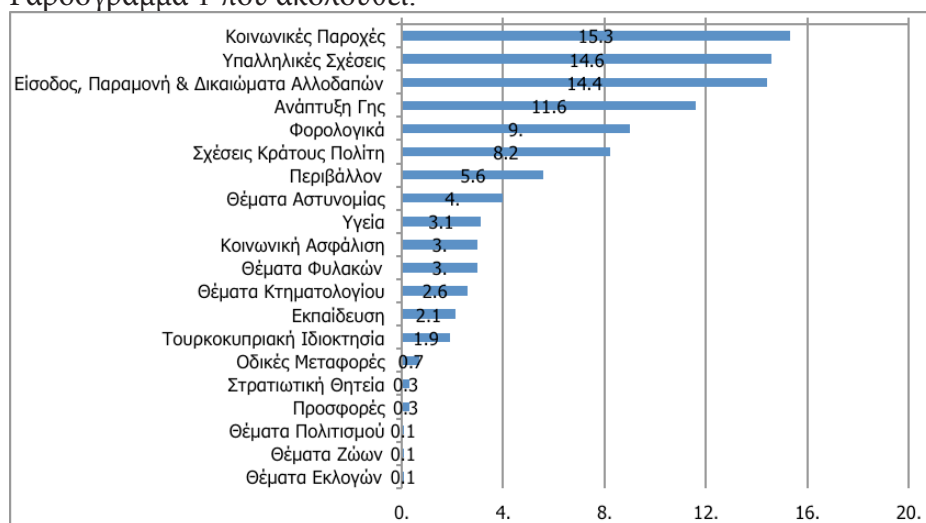
Μεγάλος παραμένει ο αριθμός παραπόνων που έχουν ως αντικείμενο τις κοινωνικές παροχές, που σχετίζονται, δηλαδή, με την παροχή του **ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος** καθώς επίσης με τα **επιδόματα** και τις **χορηγίες**. Στρέφονται κατά των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και της Υπηρεσίας Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Μεγάλο ποσοστό παραπόνων αφορούν, επίσης, σε **υπαλληλικές σχέσεις**, κυρίως εκπαιδευτικών ή μελών του ωρομίσθιου προσωπικού ή εργαζομένων σε φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Σημαντικός είναι και ο αριθμός παραπόνων που σχετίζονται με το καθεστώς εισόδου, παραμονής, εργοδότησης, δικαιωμάτων και πρόσβασης σε παροχή υπηρεσιών αλλοδαπών (μεταναστών, αιτητών ασύλου και προσφύγων).

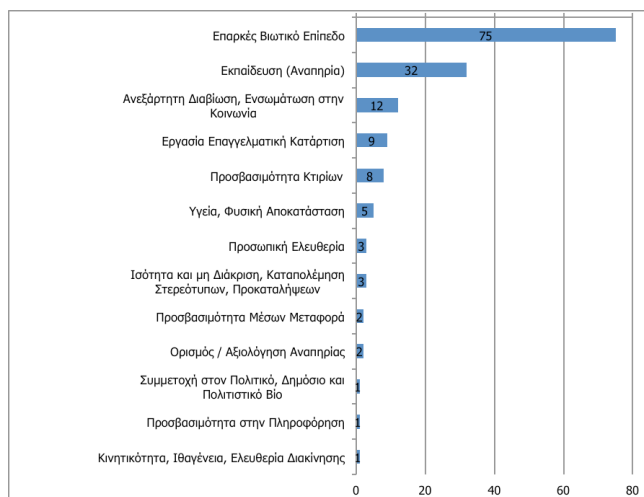
Τέλος, σε υψηλό ποσοστό παραμένουν τα παράπονα που έχουν ως αντικείμενο την **Ακίνητη Ιδιοκτησία**.

Αναλυτικά η κατάσταση παραπόνων ανά θέμα φαίνεται στο Ραβδόγραμμα 1 που ακολουθεί:

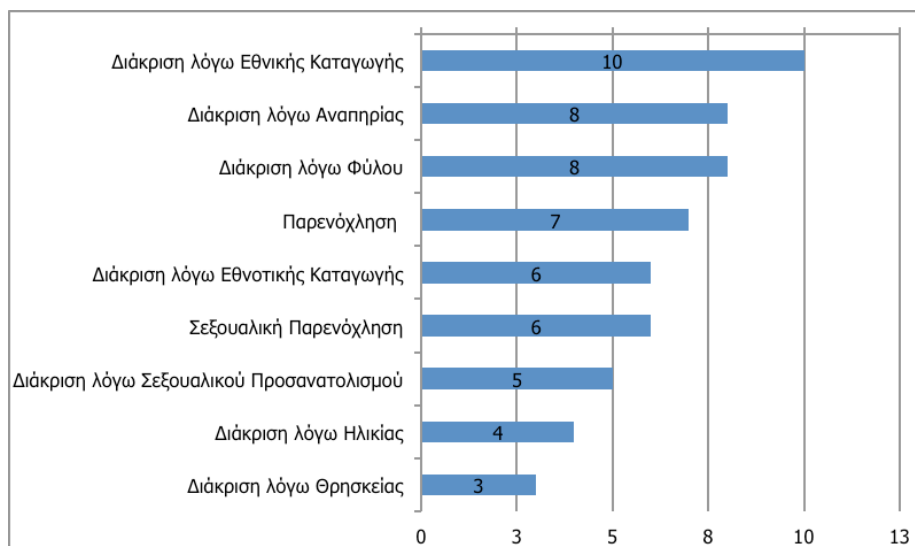
Μεγάλος παραμένει ο αριθμός παραπόνων που έχουν ως αντικείμενο το Επαρκές Βιοτικό Επίπεδο, που σχετίζεται δηλαδή με τα επιδόματα αναπηρίας και γι' αυτό υπάγονται στον Ανεξάρτητο Μηχανισμό Προώθησης Προστασίας και Παρακολούθησης της Εφαρμογής της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για Άτομα με Αναπηρία, ο οποίος έχει ανατεθεί στο πρόσωπο του Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρώπινων Δικαιωμάτων.

Αναλυτικά η κατάσταση παραπόνων που σχετίζονται με την αναπηρία και τον εν λόγω Μηχανισμό ανά θέμα φαίνεται στο Ραβδόγραμμα 2 που ακολουθεί:

Ο Επίτροπος, ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων, δέχεται καταγγελίες που σχετίζονται μεταξύ άλλων με ισχυρισμούς για διάκριση λόγω εθνικής καταγωγής, λόγω αναπηρίας, λόγω φύλου.

Αναλυτικά η κατάσταση παραπόνων ανά θέμα φαίνεται στο Ραβδόγραμμα 3 που ακολουθεί:

4.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΕΡΓΟΥ

Αποτίμηση του Έργου

Κριτήριο αποτελεσματικότητας του θεσμού αποτελεί η συμμόρφωση των υπηρεσιών στις εισηγήσεις του και η δρομολόγηση διαδικασιών για επίλυση συστημικών προβλημάτων και αναβάθμιση της παρεχόμενης προς τον πολίτη εξυπηρέτησης.

Απαραίτητα εργαλεία για την αποτελεσματικότητα του θεσμού αποτελεί τόσο η πειστικότητα της επιχειρηματολογίας που προβάλλει για στήριξη των θέσεών του, όσο και η σχέση συνεργασίας με τις υπηρεσίες που καλούνται να ανταποκριθούν στις εισηγήσεις του.

Κατά το 2017 αριθμός παρεμβάσεων της Επιτροπής είχαν ως αποτέλεσμα την αναθεώρηση άδικων αποφάσεων της διοίκησης ή τη λήψη διορθωτικών μέτρων εκ μέρους της, την επίσπευση της εξέτασης αιτήσεων που εκκρεμούσαν για μεγάλο χρονικό διάστημα και την αντιμετώπιση συστημικών αδυναμιών.

A.
ΤΟΜΕΑΣ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

A. Γενικές Παρατηρήσεις

Η δράση του Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Γραφείου σε παραδοσιακές θεματικές, όπως αυτή της Μετανάστευσης, του Σωφρονιστικού συστήματος και της Αστυνομίας υπήρξε και κατά το 2017 σημαντική και πολυδιάστατη. Μέσα από αυτήν, καίρια ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτέλεσαν αντικείμενο ενδελεχούς ανάλυσης, ενώ εξετάστηκαν και οι σχετικές με αυτά κρατικές πολιτικές και πρακτικές, υπό το πρίσμα της ανάγκης για προστασία και σεβασμό τους.

Αντιπροσωπευτικά παραδείγματα των εργασιών του Τομέα αποτελούν, μεταξύ άλλων, οι Εκθέσεις που πραγματεύθηκαν θέματα όπως της στήριξη μονογονιού αιτήτριας ασύλου και θύματος βασανιστηρίων και έμφυλης βίας, της διαδικασίας απόκτησης της κυπριακής υπηκοότητας με πολιτογράφηση και την παραβίαση δικαιωμάτων κρατουμένου που εξέτιε ποινή φυλάκισης, εκτός των Κεντρικών Φυλακών.

B. Εκθέσεις

Κατά το 2017, υποβλήθηκαν οι πιο κάτω Εκθέσεις από τον Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων:

Στήριξη Γυναίκας μονογονιού, Αιτήτριας Ασύλου και Θύματος Βασανιστηρίων και Έμφυλης Βίας¹

Αφορμή για την πιο πάνω αυτεπάγγελτη παρέμβαση της Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, αποτέλεσε η περίπτωση αιτήτριας ασύλου από την Ερυθραία, θύματος σεξουαλικής βίας και εκμετάλλευσης από τους διακινητές της, η οποία βρισκόταν στην Κύπρο με τον τετράχρονο γιο της, μάρτυρα της βίας και η οποία, εν αναμονή της εξέτασης της αίτησής της για άσυλο, διέμενε στο Κέντρο Υποδοχής Αιτητών Ασύλου (ΚΥΑΑ) στην Κοφίνου,

1 Αρ. Φακ.: ΑΥΤ.: 5/2016.

για αρκετούς μήνες, χωρίς ψυχολογική στήριξη ή εξειδικευμένη μεταχείριση.

Κατά την προκαταρκτική διερεύνηση της υπόθεσης διαπιστώθηκαν γραφειοκρατικά εμπόδια και ελλείψεις στην προστασία και στήριξη μητέρας και παιδιού.

Η Επίτροπος επισήμανε, μεταξύ άλλων, ότι η νομική υποχρέωση των κρατικών αρχών για έγκαιρο εντοπισμό των ευάλωτων προσώπων (ανήλικοι, μονογονεϊκές οικογένειες με ανήλικα παιδιά, θύματα εμπορίας ανθρώπων, άτομα με πνευματικές διαταραχές, άτομα που έχουν υποστεί βασανιστήρια, βιασμό ή άλλες σοβαρές μορφές ψυχολογικής, φυσικής ή σεξουαλικής βίας κ.ά.) και για προσαρμογή της διαχείρισης προς την κατεύθυνση κάλυψης των ειδικών αναγκών τους, δεν έχει, μέχρι στιγμής, εκπληρωθεί αποτελεσματικά.

Τόνισε, επιπλέον, ότι παρουσιάζεται προβληματικότητα στην παροχή υπηρεσιών ψυχολογικής στήριξης στους νεοαφιχθέντες πρόσφυγες και, κυρίως, στους διαπιστωμένα ευάλωτους (καθυστερήσεις, έλλειψη παρακολούθησης), όπως και στην παροχή κατάλληλων υπηρεσιών διερμηνείας, ιδίως στα πρώτα στάδια υποδοχής και ένταξής τους, αλλά και σε όλα τα κρίσιμα στάδια από τα οποία διέρχεται το αίτημά τους για διεθνή προστασία.

Υπογραμμίστηκε, δε, ότι στις πολιτικές που αφορούν στην πρόσβαση των γυναικών προσφύγων στα πιο θεμελιώδη αγαθά –την υγεία, την παιδεία, την πρόνοια, την εργασία– θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι συνθήκες που τις καθιστούν πιο ευάλωτες στη βάση του φύλου τους, πριν και μετά την άφιξή τους στην Κύπρο.

Με αφορμή τα πιο πάνω, και με γνώμονα την αναβάθμιση και ενίσχυση των κρατικών ενεργειών για προστασία και στήριξη των ευάλωτων ομάδων προσφύγων, η Επίτροπος κατέληξε στις ακόλουθες συστάσεις:

Άμεση θεσμοθέτηση και εφαρμογή του μηχανισμού εντοπισμού των ευάλωτων προσώπων ανάμεσα στους πρόσφυγες και ατομικής

εκτίμησης των αναγκών τους, με ευαισθησία προς το φύλο και με ενδεικτικά χρονοδιαγράμματα καταγραφής του ιστορικού και των αναγκών και παραπομπής σε υπηρεσίες, στη βάση των κατευθυντήριων γραμμών που ορίζει η νομοθεσία.

Παρουσία ψυχολόγου στο ΚΥΑΑ, τουλάχιστον σε εβδομαδιαία βάση και συντονισμός των διερμηνέων που απαιτούνται για τα προκαθορισμένα ραντεβού, από τους Κοινωνικούς Λειτουργούς του ΚΥΑΑ.

Εξεύρεση λύσης για αμεσότερη πρόσβαση των διαμενόντων στο ΚΥΑΑ και των Λειτουργών των διαφόρων υπηρεσιών σε πιστοποιημένους και κατάλληλους διερμηνείς.

Σε σχέση με την περίπτωση που αποτέλεσε αφορμή για την παρέμβαση, η Επίτροπος εισηγήθηκε, ειδικότερα, την αναλυτική καταγραφή των ειδικών αναγκών μητέρας και παιδιού, την παραπομπή της μητέρας και του παιδιού σε ψυχολόγο για στήριξη, ενδυνάμωση και θεραπεία από τα τραυματικά τους βιώματα, σε τακτική βάση (λαμβάνοντας υπόψη τους παράγοντες γλώσσας, πολιτισμικών εμποδίων, τη διάσταση του φύλου), όπως και την ετοιμασία ατομικού σχεδίου δράσης από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, το οποίο να περιλαμβάνει τις ενέργειες παρακολούθησης και στήριξης των προσώπων αυτών σε περίπτωση αναγνώρισης προσφυγικού καθεστώτος και αναχώρησης της μητέρας και του παιδιού από το ΚΥΑΑ.

Απόκτηση Κυπριακής Υπηκοότητας με Πολιτογράφηση από Οικογένεια Αναγνωρισμένων Προσφύγων²

Η Έκθεση εκπονήθηκε μετά από την εξέταση παραπόνου από ζεύγος αναγνωρισμένων προσφύγων που ζει στην Κύπρο από το 1999, αναφορικά με την ενέργεια του Υπουργείου Εσωτερικών να απορρίψει αιτήσεις τους για απόκτηση της κυπριακής υπηκοότητας με πολιτογράφηση. Οι αιτήσεις είχαν υποβληθεί τον Νοέμβριο του 2009 και, περίπου τρία χρόνια μετά, απορρίφθηκαν στη βάση μιας σειράς από λόγους, οι οποίοι, όπως διαπιστώθηκε, ήταν σε μεγάλο βαθμό υποκειμενικοί, γενικοί και μη μετρήσιμοι.

² Αρ. Φακ.: Α/Π 1597/2012, Α/Π 408/2014.

Στην Έκθεση τονίστηκε ότι στις περιπτώσεις που γίνεται επίκληση κριτηρίων αυτής της φύσης, θα πρέπει, όπως επιτάσσει και η νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, να διενεργείται ικανοποιητική έρευνα, να δίνεται επαρκής αιτιολόγηση και να συνεκτιμούνται τα ευρύτερα δεδομένα των υποθέσεων. Τονίστηκε, επίσης, ότι η επίκληση γενικών και αόριστων λόγων, οι οποίοι μπορούν να εφαρμοστούν και να ισχύσουν σε οποιαδήποτε περίπτωση, δεν αποτελούν επαρκή αιτιολογία για την απόρριψη αιτήσεων για υπηκοότητα.

Όπως σημειώθηκε στην Έκθεση, στον διοικητικό φάκελο της υπόθεσης δεν παρείχοντο στοιχεία που να τεκμηριώνουν επαρκώς και να αιτιολογούν πειστικά τις θέσεις της εμπλεκόμενης αρχής.

Απουσίαζε, επίσης, οποιαδήποτε αναφορά, από την οποία να προκύπτει ότι λήφθηκαν υπόψη οι ευρύτερες οικογενειακές περιστάσεις των αιτητών και, ειδικότερα, το γεγονός ότι, μαζί τους στην Κύπρο, ζούσαν και τα τρία παιδιά τους, τα οποία είτε μεγάλωσαν, είτε γεννήθηκαν στην Κύπρο.

Επιπρόσθετα, δεν διαφάνηκε να ελήφθη υπόψη ότι ο μεγάλος γιος των παραπονούμενων είχε, στο μεταξύ, αποκτήσει την κυπριακή υπηκοότητα και ακολούθως υπηρετήσει θητεία στην εθνική φρουρά.

Εκφράστηκαν, ακόμη, επιφυλάξεις, ως προς το κατά πόσο είχε ληφθεί επαρκώς υπόψη το ενισχυμένο πλαίσιο προστασίας που απολαμβάνουν οι παραπονούμενοι, λόγω της προσφυγικής του ιδιότητας, το οποίο υποχρεώνει τη Δημοκρατία να «διευκολύνει» την πολιτογράφησή τους.

Καταληκτικά, έγινε εισήγηση όπως, το Υπουργείο Εσωτερικών και το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, επανεξετάσουν το αίτημα των παραπονούμενων να πολιτογραφηθούν κύπριοι πολίτες, λαμβάνοντας υπόψη και τις θέσεις και διαπιστώσεις που παρείχοντο στην Έκθεση.

Καθυστέρηση Εξέτασης Αίτησης για Απόκτηση της Κυπριακής Υπηκοότητας με Πολιτογράφηση³

Η διαδικασία εξέτασης αιτήσεων για απόκτηση της κυπριακής υπηκοότητας με πολιτογράφηση αποτέλεσε αντικείμενο σχολιασμού σε Έκθεση που εκπονήθηκε μετά την εξέταση παραπόνου, το οποίο αφορούσε καθυστέρηση εξέτασης σχετικής αίτησης, που υπέβαλε γιος κύριας πολίτιδος.

Ο παραπονούμενος υπέβαλε την αίτηση τον Αύγουστο του 2011, μετά από 11 χρόνια παραμονής στην Κύπρο, ενώ τον Ιανουάριο του 2012 έλαβε επιστολή από το Υπουργείο Εσωτερικών με την οποία ενημερώθηκε ότι αποφασίστηκε η επίσπευση της διαδικασίας εξέτασης της αίτησής του.

Ωστόσο, και παρά το ότι από τον Μάιο του 2013, μέχρι τον Ιούλιο του 2016, Ε προχωρήσαμε σε πέντε σχετικές γραπτές παρεμβάσεις στο Υπουργείο, η αίτηση δεν προωθήθηκε για ολοκλήρωση.

Στην Έκθεση σημειώθηκε ότι, τα τελευταία χρόνια, υποβάλαμε αριθμό Εκθέσεων στις αρμόδιες αρχές, σε σχέση με τις μεγάλες καθυστερήσεις που παρατηρούνται στην εξέταση/διεκπεραίωση αιτήσεων για απόκτηση της κυπριακής υπηκοότητας (κυρίως με τη διαδικασία της πολιτογράφησης).

Στις εν λόγω Εκθέσεις υποβλήθηκαν συγκεκριμένες εισηγήσεις και συστάσεις, τόσο για προώθηση ατομικών υποθέσεων, όσο και την προώθηση θεσμικών ρυθμίσεων που να επιλύουν σε συστημικό επίπεδο το πρόβλημα και να διασφαλίζουν την εξέταση των αιτήσεων μέσα σε εύλογο, υπό τις περιστάσεις, χρονικό πλαίσιο.

Σε σχέση με την περίπτωση του παραπονούμενου, διατυπώθηκε η θέση ότι η μη διεκπεραίωση της αίτησης, πέντε και πλέον χρόνια μετά την υποβολή της, δεν μπορούσε να δικαιολογηθεί. Υποστηρίχθηκε, επίσης, ότι την καθυστέρηση καθιστούσαν ακόμη πιο αδικαιολόγητη οι

3 Αρ. Φακ.: Α/Π 665/2013.

προσωπικές συνθήκες του παραπονούμενου και, συγκεκριμένα, το ότι η μητέρα του, η οποία επίσης ζει στην Κύπρο, είχε ήδη αποκτήσει την κυπριακή υπηκοότητα.

Συνακόλουθα, έγινε εισήγηση όπως το Υπουργείο Εσωτερικών και το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης προωθήσουν άμεσα την ολοκλήρωση εξέτασης της αίτησης.

Εικοσιτετράωρη παρακολούθηση, μέσω κλειστού κυκλώματος εικονοληψίας, κρατούμενου σε χώρο εκτός Κεντρικών Φυλακών, που έχει κηρυχθεί φυλακή⁴

Οι συνθήκες κράτησης κρατούμενου, ο οποίος εξέτιε ποινή φυλάκισης σε δωμάτιο ιδιωτικού νοσηλευτηρίου που είχε κηρυχθεί Φυλακή για τους σκοπούς νοσηλείας του εκεί, αποτέλεσαν αντικείμενο έρευνας και σχολιασμού σε σχετική Έκθεση που εκπονήθηκε.

Βασικό αντικείμενο εξέτασης, όπως αυτό προέκυψε μέσα από την έρευνα που διενεργήθηκε, ήταν η συνεχής (εικοσιτετράωρη) παρακολούθηση του παραπονούμενου μέσω κλειστού κυκλώματος παρακολούθησης που είχε εγκατασταθεί στο εσωτερικό του δωματίου όπου διέμενε.

Όπως προέκυψε από την έρευνα, η απόφαση για εγκατάσταση του κλειστού κυκλώματος παρακολούθησης, στηρίχθηκε στη γενική αρμοδιότητα της Διευθύντριας του Τμήματος Φυλακών, να μεριμνά για την ασφάλεια και την ομαλή λειτουργία των φυλακών.

Πέρα από τη γενική επίκληση της ασφάλειας του ιδίου του κρατούμενου και του προσωπικού του Τμήματος Φυλακών που απασχολείτο για τη φύλαξή του, όπως και τη διαρρύθμιση και την προσβασιμότητα του χώρου, δεν προτάθηκε από το Τμήμα Φυλακών οποιοσδήποτε άλλος παράγοντας που να λήφθηκε υπόψη και να επηρέασε τη σχετική απόφαση.

⁴ Αρ. Φακ.: Α/Π 1000/2017.

Ειδικότερα, διαφάνηκε ότι δεν απασχόλησε καθόλου το Τμήμα η εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας, η οποία, όπως τονίστηκε, αποτελεί συνταγματική επιταγή, προερχόμενη από το κράτος δικαίου. Δεν αξιολογήθηκε, δηλαδή, η αναγκαιότητα της εφαρμογής του μέτρου, ούτε και κατά πόσο αυτό ήταν ανάλογο του επιδιωκόμενου σκοπού.

Επισημάνθηκε ότι σύμφωνα με σχετική νομολογία του ΕΔΑΔ, οι περιορισμοί των δικαιωμάτων των κρατουμένων και, ειδικότερα, της ιδιωτικής τους ζωής, οφείλουν να αιτιολογούνται στη βάση των αρχών της νομιμότητας, της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας.

Συναφώς, επιβαλλόμενα μέτρα που περιορίζουν ατομικά δικαιώματα, θα πρέπει, όπως επισημάνθηκε, να προδιαγράφονται από τους νόμους του κράτους, οι οποίοι να είναι συμβατοί με τα διεθνή πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, να έχουν αποδειχθεί ότι είναι απολύτως απαραίτητα για την επίτευξη ενός νόμιμου, σε μια δημοκρατική κοινωνία, σκοπού και να είναι ανάλογα, να είναι, δηλαδή, όσο το δυνατόν λιγότερο παρεμβατικά, για σκοπούς επίτευξης του επιδιωκόμενου σκοπού.

Στην Έκθεση επισημάνθηκε ότι οι αρμοδιότητες και οι προσπάθειες που καταβάλλει το Τμήμα Φυλακών, προκειμένου για να επιτυγχάνεται η ασφάλεια σε χώρους κράτησης εκτός των Κεντρικών Φυλακών είναι, σε κάθε περίπτωση, κατανοητές και σεβαστές, ενώ δεν παραγνωρίζεται η ανάγκη λήψης ειδικότερων μέτρων ασφάλειας σε τέτοιες περιπτώσεις, δεδομένου ότι το Τμήμα Φυλακών δεν ελέγχει τα περιμετρικά όρια του ευρύτερου χώρου.

Παρόλα αυτά, η Έκθεση κατέληξε στο ότι, εν προκειμένω, η συνεχής παρακολούθηση του παραπονούμενου, μέσω κυκλώματος εικονοληψίας στο εσωτερικό του δωματίου, με τρόπο ώστε αρμόδιοι κρατικοί υπάλληλοι να λαμβάνουν γνώση κάθε στιγμής της διαβίωσής του, ακόμα, μάλιστα, και κατά την ώρα του ύπνου του, χωρίς την ύπαρξη και την εφαρμογή κατάλληλου θεσμικού πλαισίου και συγκεκριμένων κριτηρίων που να στηρίζονται στις αρχές της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας, σε σχέση πάντοτε με την προσωπικότητα

του κρατούμενου, δεν ήταν συμβατή με τις αρχές των σύγχρονων δημοκρατικών κοινωνιών, και ως εκ τούτου συνιστά προσβολή της αξιοπρέπειας του ατόμου και της ιδιωτικής ζωής κατά την έννοια των άρθρων 3 και 8 της ΕΣΔΑ που κατοχυρώνει, αφενός, το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή και, αφετέρου, την αποφυγή μέτρων που συνιστούν ταπεινωτική ή εξευτελιστική μεταχείριση.

Η Έκθεση υποβλήθηκε στη Διευθύντρια Τμήματος Φυλακών, με την εισήγηση όπως προβεί στις αναγκαίες ενέργειες για την επαναξιολόγηση του θέματος, υπό το φως των παρατηρήσεων που καταγράφονται πιο πάνω και στο πλαίσιο του σεβασμού της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, όπως επιβάλλεται από το σχετικό θεσμικό πλαίσιο. Επίσης, κοινοποιήθηκε στον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, για τις δικές του ενέργειες, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του.

Γ. Διαμεσολαβητική δράση του Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Σημαντική υπήρξε και η διαμεσολαβητική δράση του Τομέα σε ατομικές περιπτώσεις, μέσω της οποίας επιτεύχθηκε, μεταξύ άλλων:

Ο τερματισμός κράτησης ατόμων που τελούσαν υπό κράτηση στη βάση διαταγμάτων κράτησης και απέλασης.⁵

Η έκδοση ή ανανέωση άδειας παραμονής σε υπηκόους τρίτων χωρών.⁶

Η έκδοση βεβαιώσεων εγγραφής σε Ευρωπαίους πολίτες.⁷

Η αφαίρεση στοιχείων από τον κατάλογο απαγορευμένων προσώπων (stop-list).⁸

Η προώθηση αιτημάτων για επιστροφή ποσού εγγυητικής που είχε

5 Αρ. Φακ.: Α/Π 1196/2017, Α/Π 1014/2017, Α/Π 324/2017, Α/Π 2208/2016, Α/Π 2140/2016, Α/Π 2089/2016, Α/Π 1449/2016, Α/Π 2084/2016.

6 Αρ. Φακ.: Α/Π 147/2017, Α/Π 517/2017, Α/Π 763/2017, Α/Π 1383/2015, Α/Π 2160/2015, Α/Π 186/2017, Α/Π 588/2017, Α/Π 727/2017, Α/Π 2261/2016, Α/Π 644/2015.

7 Αρ. Φακ.: Α/Π 489/2017.

8 Αρ. Φακ.: Α/Π 1200/2016.

καταβληθεί για σκοπούς επαναπατρισμού οικιακών εργαζομένων.⁹
Η προώθηση διαδικασίας εξέτασης αιτημάτων για διεθνή προστασία ή/ και επίτευξη επανανοίγματος φακέλων.¹⁰
Η παραχώρηση υπηκοότητας με τη διαδικασία της πολιτογράφησης ή εγγραφής ή η προώθηση εξέτασης σχετικών αιτημάτων.¹¹
Η έκδοση Προξενικού Πιστοποιητικού Γέννησης για σκοπούς εγγραφής Κύπριου πολίτη.¹²
Η εξασφάλιση πιστοποιημένου αντιγράφου πιστοποιητικού γεννήσεως.¹³
Η προώθηση αιτήματος για διευκόλυνση εισόδου πολίτη στη Δημοκρατία από το Προξενείο της Δημοκρατίας στην οικεία χώρα.¹⁴
Η έκδοση θεωρήσεων εισόδου στη Δημοκρατία.¹⁵
Η οικογενειακή επανένωση προσώπων που βρίσκονταν εκτός Κύπρου με μέλη της οικογένειάς τους στη χώρα.¹⁶
Η ικανοποίηση αιτήματος για εξασφάλιση αστυνομικής έκθεσης.¹⁷
Η υποβολή παραπόνου εναντίον πρώην εργοδότη.¹⁸
Η έγκριση αιτήματος για καταχώρηση στην Ελληνοκυπριακή Κοινότητα αντί στην Τουρκοκυπριακή.¹⁹
Η έγκριση αιτήματος για έκδοση δεύτερου διαβατηρίου.²⁰
Η άρση εμποδίων που πολίτης αντιμετώπισε στην επικοινωνία του με την Υπηρεσία Αλλοδαπών της Αστυνομίας και η διευθέτηση μεταξύ τους συνάντησης.²¹

9 Αρ. Φακ.: Α/Π 612/2016, Α/Π 1376/2016.

10 Αρ. Φακ.: Α/Π 671/2016, Α/Π 678/2016, Α/Π 85/2017, Α/Π 2203/2014.

11 Αρ. Φακ.: Α/Π 526/2016, Α/Π 1001/2016, Α/Π 2155/2013, Α/Π 1426/2014, Α/Π 1502/2014, Α/Π 1636/2016, Α/Π 1930/2016, Α/Π 395/2017.

12 Αρ. Φακ.: Α/Π 1794/2016, Α/Π 1934/2016.

13 Αρ. Φακ.: Α/Π 277/2017.

14 Αρ. Φακ.: Α/Π 1266/2016.

15 Αρ. Φακ.: Α/Π 74/2017, Α/Π 485/2017.

16 Αρ. Φακ.: Α/Π 134/2017.

17 Αρ. Φακ.: Α/Π 105/2017.

18 Αρ. Φακ.: Α/Π 920/2017.

19 Αρ. Φακ.: Α/Π 1677/2016.

20 Αρ. Φακ.: Α/Π 2093/2016.

21 Αρ. Φακ.: Α/Π 2236/2016.

B.
ΕΘΝΙΚΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ
ΑΡΧΗ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Εισαγωγή:

Με τον Νόμο 58(Ι) του 2011, τροποποιήθηκε ο περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμος και δόθηκαν στον Επίτροπο Διοικήσεως αρμοδιότητες, τις οποίες προηγουμένως ασκούσε ο Εθνικός Οργανισμός Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Με την τροποποίηση αυτή, ο Επίτροπος Διοικήσεως μετονομάζεται σε Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του παραχωρείται η **εξουσία να ετοιμάζει αυτεπάγγελτα εκθέσεις με απόψεις, εισηγήσεις και προτάσεις σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που δεν εμπίπτουν στις ανάλογες εξουσίες που έχει, βάσει άλλων Νόμων.**

Πιο συγκεκριμένα, εξουσιοδοτείται:

Να εξετάζει αυτεπάγγελτα και να ετοιμάζει εκθέσεις με απόψεις, εισηγήσεις και προτάσεις για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

ii. Να ετοιμάζει αυτεπάγγελτα εκθέσεις με απόψεις, εισηγήσεις και προτάσεις σε περίπτωση που, κατά τη διερεύνηση παραπόνου για παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, διαπιστώνει ότι υπάρχει τέτοια ανάγκη.

iii. Για τους πιο πάνω σκοπούς, να έχει επαφές και διαβουλεύσεις με μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς, οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και άλλα οργανωμένα σύνολα.

iv. Να παρίσταται σε συναντήσεις ή άλλες εκδηλώσεις διεθνών οργανισμών ή εθνικών οργανισμών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να συνεργάζεται με αυτούς.

A. Τοποθετήσεις / Παρεμβάσεις

Δημόσια Τοποθέτηση αναφορικά με την ακύρωση της θεατρικής παράστασης²²

Δημόσια Τοποθέτηση με αφορμή τη δημόσια συζήτηση που εκτυλισσόταν «σχετικά με την απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Σωτήρας να μην επιτρέψει την παρουσίαση θεατρικής παράστασης του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου με τίτλο «Cock» στον χώρο του Δημοτικού Θεάτρου, επικαλούμενο αδυναμία να διασφαλίσει την ασφάλεια κατά την παράσταση, λόγω αντιδράσεων της τοπικής κοινωνίας».

Στην Τοποθέτηση σημειώθηκε πως «η ελευθερία της εκφράσεως δεν ορίζεται ρητώς στο Σύνταγμα, περιλαμβάνει την καλλιτεχνική δημιουργία και την τέχνη γενικότερα ως μορφή έκφρασης».

Περαιτέρω δε, με βάση τη νομολογία του ΕΔΔΑ, «η ελευθερία της εκφράσεως εξασφαλίζεται υπό τη διττή έννοια της ελευθερίας της γνώμης και της ελευθερίας αναζητήσεως λήψεως και μεταδόσεως πληροφοριών ή ιδεών χωρίς την παρέμβαση των δημοσίων αρχών και ασχέτως συνόρων».

Η ελευθερία της έκφρασης, όπως διασφαλίζεται από το Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ, κρίθηκε από το ΕΔΔΑ, στην υπόθεση Vereinigung Bildender Künstler vs Austria (αρ. υπόθεσης 68354/01) ημ. 25/4/17, ότι «συνιστά ένα από τα θεμέλια κάθε δημοκρατικής κοινωνίας και είναι όντως μία από τις βασικές προϋποθέσεις για την πρόοδο και την αυτοπραγμάτωση του ατόμου».

Με την επιφύλαξη των εν λόγω περιορισμών κρίθηκε ότι αυτή (ελευθερία έκφρασης) «δεν εφαρμόζεται μόνο σε πληροφορίες ή 'ιδέες' που γίνονται ευμενώς αποδεκτές ή θεωρούνται μη προσβλητικές ή ομοιόμορφες, αλλά επίσης και σε αυτές που προσβάλλουν, που σοκάρουν ή ενοχλούν το Κράτος ή ένα μέρος του πληθυσμού. Αυτά επιβάλλονται από τον πλουραλισμό, την ανεκτικότητα και την ευρύτητα πνεύματος

22 Αρ. φακ.: ΤΟΠ Α/Π 1910/2017.

χωρίς τις οποίες δεν υπάρχει μια δημοκρατική κοινωνία».

Στην υπόθεση Sunday Times του ΕΔΔΑ κρίθηκε ότι «τα στοιχεία της πληροφόρησης και της κρίσης είναι στοιχεία που εντάσσονται στην ελευθερία της έκφρασης», ενώ περαιτέρω στην υπόθεση Castells vs. Spain, το ΕΔΔΑ υπογράμμισε ότι «η ελευθερία της έκφρασης περιλαμβάνει επίσης πληροφορίες και ιδέες που προκαλούν, ταράζουν ή αναστατώνουν (*information and ideas that offend, shock or disturb*).

Συνακόλουθα, «η ελευθερία της τέχνης πέραν του δικαιώματος καλλιτεχνικής έκφρασης του δημιουργού περιλαμβάνει και μια παθητική διάσταση, η οποία συνίσταται στο δικαίωμα του αποδέκτη, δηλαδή του κοινού, να απολαμβάνει ανεμπόδιστα ένα έργο τέχνης και να έχει τη δυνατότητα να λαμβάνει πολλαπλά ερεθίσματα για την καλλιτεχνική του εξέγωση».

Το δικαίωμα, όμως, της ελευθερίας της έκφρασης, «υπόκειται στους περιορισμούς που το ίδιο το Σύνταγμα, αλλά και η ΕΣΔΑ επιβάλλει, τα οποία περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τα δημόσια ήθη ή χρηστά ήθη, όπως είναι πιο ευρέως γνωστά. Η επιβολή, όμως, του εν λόγω περιορισμού πρέπει να προνοείται από συγκεκριμένο νόμο και να επιβάλλεται από αρμόδιο όργανο, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, η οποία διαδραματίζει τον κύριο λόγο σε κάθε περίπτωση που πρόκειται να περιοριστεί ένα θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα».

Σε σχέση με τα χρηστά ήθη, σημειώθηκε πως πρόκειται για τους ηθικούς κανόνες «που ρυθμίζουν την εξωτερική κοινωνική, συμπεριφορά και όχι την εσωτερική, τις σκέψεις δηλαδή των ατόμων, η οποία δεν μένει στάσιμη, αλλά μεταβάλλεται μέσα στον χρόνο. Είναι δηλαδή το σύνολο των ηθικών αντιλήψεων και αρχών που διέπουν τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή, ένα συγκεκριμένο τόπο».

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), στην υπόθεση Muller και άλλοι vs Switzerland (1988), παρατήρησε ότι «οι αντιλήψεις περί ηθικής μπορεί να διαφέρουν από τόπο σε τόπο» ενώ στην υπόθεση Handyside vs. UK γνωστή ως υπόθεση του «κόκκινου βιβλίου

του μαθητή» διαπιστώθηκε ότι «υπάρχει διαφορετική εκτίμηση της έννοιας της ηθικής από χώρα σε χώρα».

Η ελευθερία της έκφρασης και εν γένει της τέχνης δεν υπόκειται καταρχήν σε λογοκρισία, αλλά, κατ' εξαίρεση, «αυτή η ελευθερία θα μπορούσε να περιοριστεί, αν υπήρχε λόγος που θα επέσυρε την επιβολή του περιορισμού τους με βάση τη διάταξη του Συντάγματος και του νόμου».

Στην προκειμένη, όμως, περίπτωση είχε ληφθεί μια απόφαση «από μη εξουσιοδοτούμενο από τον νόμο όργανο, χωρίς την προσφυγή σε αρμόδιο Δικαστήριο, χωρίς την αποκάλυψη οποιουδήποτε αδικήματος και χωρίς η παρέμβαση να είναι αναγκαία σε μια δημοκρατική κοινωνία».

Αναφορικά με το περιεχόμενο της θεατρικής παράστασης που είχε να κάνει με θέματα «ανθρωπίνων σχέσεων και δη ερωτικών σχέσεων του ίδιου φύλου», σημειώθηκε πως η κοινωνική ηθική της κυπριακής κοινωνίας έχει αποδεχτεί το σύμφωνο συμβίωσης μεταξύ προσώπων του ίδιου φύλου. Κατ' επέκταση, «η διαφορετικότητα είναι γεγονός και η αποδοχή της αναπόσπαστο κομμάτι των δημοκρατικών αξιών τις οποίες προασπιζόμαστε όλοι μας σαν πολίτες».

Παρότι, όπως σημειώθηκε, οι προσωπικές αντιλήψεις είναι σεβαστές, «δεν μπορούν να επιβάλουν λογοκρισία γενικά και αόριστα. Στη Δημοκρατία δεν χωρεί αυτοδικία, υπάρχει σεβασμός στη λαϊκή κυριαρχία, όπως αυτή εκφράζεται από όλες τις λειτουργίες της Πολιτείας».

Ως εκ τούτου και επειδή «η διασφάλιση της ελευθερίας της έκφρασης και η προώθηση της αποδοχής και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί το κύτταρο μιας δίκαιης κοινωνίας», η Τοποθέτηση υποβλήθηκε δημόσια και κλήθηκαν όλες οι πλευρές σε προβληματισμό και περαιτέρω διάλογο.

Δημόσια Τοποθέτηση αναφορικά με την ένταξη στη γενική εκπαίδευση των παιδιών των προσφύγων που διαμένουν στο Κέντρο Υποδοχής

*Αιτητών Ασύλου στην Κοφίνου*²³

Αφορμή για την εν λόγω Τοποθέτηση αποτέλεσε η απόφαση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού να δημιουργήσει προπαρασκευαστική τάξη υποδοχής εντός του Κέντρου, για τα παιδιά που βρίσκονται σε ηλικία Μέσης Εκπαίδευσης και έχουν αποκλειστεί ή δεν έχουν ενταχθεί σε σχολικές μονάδες. Για το ίδιο θέμα υποβλήθηκε καταγγελία από Μη Κυβερνητική Οργάνωση, η οποία παρακολουθεί και επιλαμβάνεται ζητημάτων που αφορούν στη στήριξη και ένταξη των προσφύγων στην Κύπρο.

Στην Τοποθέτηση σημειώθηκε η κρισιμότητα της πρόσβασης στην εκπαίδευση, στη διαμόρφωση των αυριανών πολιτών και το ανάλογο βάρος της ευθύνης των αρμόδιων αρχών να διασφαλίσουν την ομαλή και ισότιμη ένταξη των παιδιών προσφύγων στο εκπαιδευτικό σύστημα και το σχολικό περιβάλλον. Ειδικότερα, επισημάνθηκε ότι θα πρέπει οι ανάγκες των παιδιών προσφύγων για εκπαίδευση να ικανοποιούνται με τρόπο που θα τους επιτρέπει να μετέχουν στο εκπαιδευτικό σύστημα και να αξιοποιούν στο μέγιστο τις δυνατότητές τους, αλλιώς ο αποκλεισμός τους από το εκπαιδευτικό σύστημα σε συνδυασμό με τη συχνά παρατεταμένη διαμονή τους εντός του Κέντρου Υποδοχής μακριά από την τοπική κοινωνία, αποτελούν παράγοντες που αναμφισβήτητα θα επηρεάσουν καταλυτικά, όχι μόνο την παιδική τους ψυχοσύνθεση, αλλά, κυρίως, τις συνθήκες υπό τις οποίες θα διάγουν την ενήλικη ζωή τους.

Όπως τονίστηκε, η ουσιαστική προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών των προσφύγων που έρχονται στην Κύπρο, διαμέσου εξαιρετικά τραυματικών και επικίνδυνων διαδρομών, περιλαμβάνει και επιβάλλει τη λήψη θετικών μέτρων ένταξής τους την εκπαίδευση, καθώς και τη σφαιρική αντιμετώπιση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν στο στάδιο αυτό της μετάβασής τους σε ένα ολότελα νέο περιβάλλον.

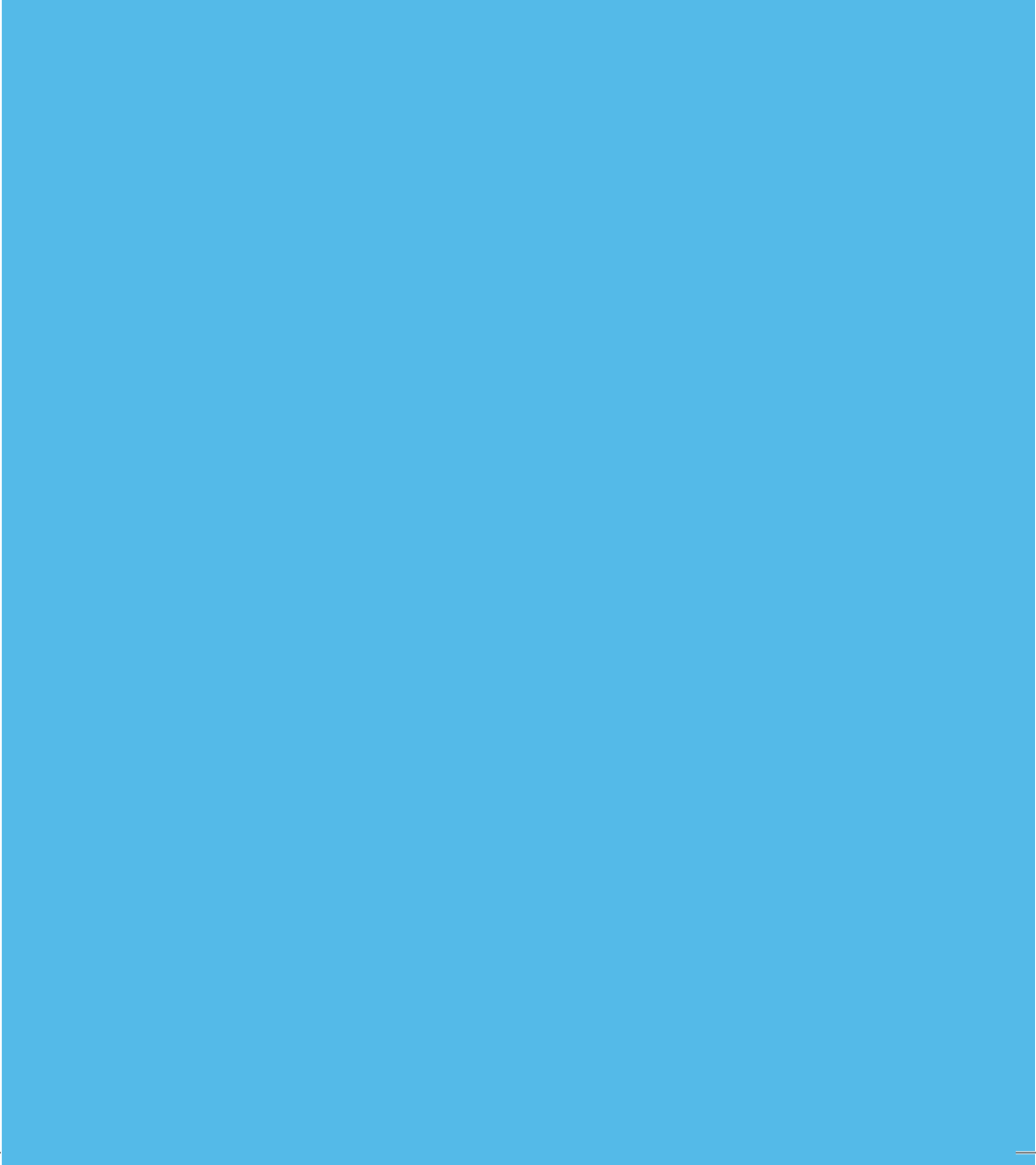
Για τον λόγο αυτό, κλήθηκαν οι αρμόδιες αρχές όπως προχωρήσουν άμεσα στη χάραξη πολιτικών συμπερίληψης και ένταξης των παιδιών

προσφύγων με όραμα και συνέπεια, ενάντια σε κάθε ξενοφοβική στάση και κοντόφθαλμες λογικές από όπου και αν προέρχονται, διασφαλίζοντας ότι η εκπαίδευση θα παρέχει τα εχέγγυα για καλύτερες συνθήκες διαβίωσης, εργασία και πρόοδο στην ενήλικη ζωή τους.

Στην Τοποθέτηση επισημάνθηκε, επίσης, η διαφωνία με την επίμαχη απόφαση για δημιουργία προπαρασκευαστικής τάξης εντός του Κέντρου Υποδοχής καθότι πλήττει καίρια το δικαίωμα των παιδιών στην εκπαίδευση, θέση που συμμερίζεται και η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού.

Προς την κατεύθυνση αυτή, έγινε εισήγηση για άμεση αναθεώρηση και αντικατάσταση της απόφασης αυτής με άλλα ενδεικνυόμενα για τις ανάγκες των παιδιών αυτών παιδαγωγικά μέτρα, κατά τρόπο που να διασφαλίζεται η ισότιμη πρόσβασή τους στην εκπαίδευση στο πλαίσιο χάραξης ενός Σχεδίου Πολιτικής και Δράσης.

Η Τοποθέτηση υποβλήθηκε στον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού για τις ενέργειές του και κοινοποιήθηκε, για σκοπούς ενημέρωσης, στον Υπουργό Εσωτερικών, ως την αρμόδια αρχή για θέματα μετανάστευσης και ασύλου, στην Υπηρεσία Ασύλου, στην Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και στη Μη Κυβερνητική Οργάνωση.

Γ.
ΤΟΜΕΑΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ,
ΑΚΙΝΗΤΗΣ
ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ,
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

A.1 Εισαγωγή

Το 2017, ο Τομέας Περιβάλλοντος, Ιδιοκτησίας, Ανάπτυξης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης χειρίστηκε αριθμό παραπόνων που ενέπιπταν στο διευρυμένο πεδίο δράσης του.

Ειδικότερα, κατά το 2017, ανατέθηκαν στον Τομέα αυτό και έτυχαν χειρισμού πέραν των 560 παραπόνων, αριθμός που αντιπροσωπεύει το 25% περίπου του συνόλου των παραπόνων που είχαν υποβληθεί στο Γραφείο το 2017, γεγονός που καταδεικνύει την πολυσυλλεκτικότητα των παραπόνων και το ευρύ φάσμα θεμάτων τα οποία εμπίπτουν στον εν λόγω Τομέα.

Ο υπό αναφορά τομέας αναλαμβάνει τη διερεύνηση παραπόνων των πολιτών που συνδέονται με το συνταγματικό δικαίωμα της ιδιοκτησίας, της συνυφασμένης με αυτό το δικαίωμα ανάπτυξης της ιδιοκτησίας και της ορθολογικής ένταξης της ανάπτυξης στο περιβάλλον.

Μια άλλη κατηγορία παραπόνων του τομέα συνδέεται με την κοινωνική πολιτική και ειδικά με τα ισχύοντα στεγαστικά σχέδια, ιδίως για τους εκτοπισθέντες.

Το 2017 ο τομέας ολοκλήρωσε τη διερεύνηση σημαντικών παραπόνων και με τις σχετικές εισηγήσεις που υποβλήθηκαν στις αρμόδιες αρχές, αναδείχθηκαν, όπως και κατά τα προηγούμενα χρόνια, αδυναμίες και παθογένειες της δημόσιας διοίκησης που ανησυχούν, προβληματίζουν ή και ταλαιπωρούν τους πολίτες.

Οι εκθέσεις στις οποίες γίνεται αναφορά στη συνέχεια είναι ενδεικτικές. Διαπιστώνονται συστημικές διοικητικές δυσλειτουργίες εξαιτίας των οποίων εξακολουθεί να υστερεί η εξυπηρέτηση των πολιτών, αλλά και η πρόληψη και η καταπολέμηση νοσηρών φαινομένων, όπως οι οχληρίες και οι οικοδομικές παραβάσεις.

Για την ολοκλήρωση της έρευνας, σε σχέση με τα παράπονα που υποβλήθηκαν στον τομέα, επιδιώχθηκε η στενή και αγαστή

συνεργασία με τις εμπλεκόμενες αρχές/υπηρεσίες, ως επίσης και η διαμεσολάβηση του Γραφείου μας για υπερκέραση της ταλαιπωρίας και των προβλημάτων που προκαλούσαν στους πολίτες οι ενέργειες, παραλείψεις και δράσεις της διοίκησης.

Καταγράφεται ως θετική η συνεργασία δημοσίων αρχών με το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο πλαίσιο της διερεύνησης των παραπόνων που εμπίπτουν στο συγκεκριμένο τομέα. Παράλληλα, όμως, παρατηρείται απροθυμία και κωλυσιεργία στη συμμόρφωση των δημοσίων αρχών με εισηγήσεις που περιλαμβάνονται σε εκθέσεις που υπέβαλε η Επίτροπος Διοικήσεως.

A.2 Θέματα Περιβάλλοντος, Ιδιοκτησίας και Ανάπτυξης

Τα παράπονα που αφορούν στο Περιβάλλον, την Ιδιοκτησία και την Ανάπτυξη είναι άμεσα συνυφασμένα και άπτονται του συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος του ατόμου για απόλαυση, αξιοποίηση και ανάπτυξη της ιδιοκτησίας του, ως επίσης και με την αλληλεπίδραση των επιμέρους αναπτύξεων στην ιδιωτική ιδιοκτησία και το περιβάλλον. Από τη διερεύνηση των παραπόνων με τη συγκεκριμένη θεματολογία, εντοπίστηκαν ξανά και επιβεβαιώθηκαν οι εγγενείς αδυναμίες και παθογένειες των αρμόδιων αρχών και υπηρεσιών που εμπλέκονται σε ζητήματα που αφορούν στην ακίνητη ιδιοκτησία και το περιβάλλον και οι συστημικές δυσλειτουργίες που καθιστούν τρωτές, τόσο τις διαδικασίες που σχετίζονται με τα ιδιοκτησιακά και αναπτυξιακά δικαιώματα των πολιτών και την προστασία των ιδιοκτησιών τους από παράνομες επεμβάσεις, όσο και τις διαδικασίες ελέγχου και διασφάλισης της αρμονικής συνύπαρξης του πολεοδομικού σχεδιασμού και των επιμέρους οικοδομικών αναπτύξεων με το φυσικό περιβάλλον.

A.3 Θέματα Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Η αποκέντρωση των εξουσιών της κεντρικής διοίκησης, με τη σύσταση και τη λειτουργία των τοπικών αρχών, στοχεύει μεταξύ άλλων στην

αμεσότερη και ευχερέστερη αντιμετώπιση καθημερινών ζητημάτων των πολιτών με προσανατολισμό την παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών. Σ' αυτό το πλαίσιο, οι ενέργειες και αποφάσεις των τοπικών αρχών, πρέπει να διέπονται από τις αρχές της νομιμότητας, της χρηστής διοίκησης, της συνέπειας, της διαφάνειας, της αμεροληψίας και της αναλογικότητας.

Ωστόσο, παρατηρείται ότι τοπικές αρχές υστερούν ως προς την τήρηση των εν λόγω γενικών αρχών του διοικητικού δικαίου. Από τη διερεύνηση παραπόνων εντοπίζονται διοικητικές αδυναμίες και δυσλειτουργίες που χαρακτηρίζουν τον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Ως αποτέλεσμα, διαμορφώθηκαν και επικρατούν αντιλήψεις για ανεπάρκεια των τοπικών αρχών να ανταποκρίνονται στις ευθύνες και στα καθήκοντά τους, για λήψη μεροληπτικών αποφάσεων, για ανοχή παράνομων ενεργειών. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι αιτίες της δυσαρέσκειας των πολιτών έναντι των τοπικών αρχών εντοπίζονται στη νομοθεσία.

Τα παράπονα που υποβλήθηκαν το 2017 κατά των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης σχετίζονται, κυρίως, με την εκ μέρους τους εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας που τις αφορά, δηλαδή την εκ μέρους τους ορθή ενάσκηση των καθηκόντων, εξουσιών και αρμοδιοτήτων τους που απορρέουν από τις διατάξεις των περί Δήμων και Κοινοτήτων Νόμων και των σχετικών Κανονισμών (Δημοτικοί και περί Διοίκησης των Τοπικών Υποθέσεων [Γενικοί] Κανονισμοί).

Β. Εκθέσεις/ Παρεμβάσεις/ Διαμεσολαβητική Δράση

Παραβίαση του άρθρου 9 του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου Υπηρεσία Μερίμνης και Αποκαταστάσεως Εκτοπισθέντων²⁴

Από τη διερεύνηση αριθμού παραπόνων κατά της Υπηρεσίας Μερίμνης

24 Αρ. Φακ.: Α/Π 1141/2015, Α/Π 106/2016, Α/Π 281/2016, Α/Π 785/2016.

και Αποκαταστάσεως Εκτοπισθέντων, αναφορικά με αποφάσεις της σε αιτήσεις για στεγαστική οικονομική βοήθεια, διαπιστώθηκε παραβίαση του άρθρου 9 του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου.

Ειδικότερα, ενόσω οι αιτήσεις των παραπονούμενων για παροχή στεγαστικής βοήθειας, σύμφωνα με τα οικεία στεγαστικά σχέδια για εκτοπισθέντες, ήταν σε εκκρεμότητα, τροποποιήθηκαν δύο φορές τα κριτήρια, όροι και προϋποθέσεις του Υπουργικού Συμβουλίου για παροχή στεγαστικής βοήθειας. Ως εκ τούτου, όταν η Επιτροπή Στεγαστικής Βοήθειας έλαβε αποφάσεις επί των αιτήσεων, τρία χρόνια μετά την υποβολή τους, έλαβε υπόψη τα νέα/αναθεωρημένα κριτήρια του Υπουργικού Συμβουλίου, αντί εκείνων που ήταν σε ισχύ κατά τον χρόνο υποβολής των αιτήσεων.

Ως επακόλουθο αυτής της καθυστέρησης, οι αιτήσεις δύο παραπονούμενων απορρίφθηκαν, επειδή με βάση τα νέα/αναθεωρημένα κριτήρια δεν ήταν δικαιούχοι στεγαστικής βοήθειας, αφού το οικογενειακό τους εισόδημα υπερέβαινε πλέον το μέγιστο καθορισμένο ποσό, ενώ οι αιτήσεις των άλλων δύο παραπονούμενων εγκρίθηκαν μεν, αλλά για μειωμένη στεγαστική βοήθεια κατά 50%, καθότι είχε ήδη περάσει ένας και πλέον χρόνος αφότου είχαν αγοράσει τα διαμερίσματά τους, ως προνοούσε η τελευταία απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 6/11/2013.

Στις σχετικές Εκθέσεις που υποβλήθηκαν σημειώθηκε ότι η εκκρεμότητα των αιτήσεων για τρία χρόνια ήταν σχετική με την απόφαση που είχε λάβει το Υπουργείο Εσωτερικών το 2012, για προσωρινή αναστολή της εξέτασης αιτήσεων για στεγαστική βοήθεια, η οποία, στο πλαίσιο διερεύνησης παλαιότερων σχετικών παραπόνων, κρίθηκε από την Επίτροπο ως μη νόμιμη για τον λόγο ότι εξακολουθούσε να είναι σε ισχύ ο περί Παροχής Στεγαστικής Βοήθειας σε Εκτοπισθέντες, Παθόντες και Άλλα Πρόσωπα Νόμος, ο οποίος δέσμευε την Υπηρεσία και την Επιτροπή να εξετάζει τις αιτήσεις των αιτητών σε εύλογο χρόνο.

Με βάση το άρθρο 10 του περί Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου, «η αρμόδια αρχή πρέπει να ασκεί την αρμοδιότητά της σε εύλογο χρόνο, ώστε η απόφασή της να είναι επίκαιρη σε σχέση με τα πραγματικά ή νομικά γεγονότα στα οποία αναφέρεται. Ο καθορισμός του εύλογου χρόνου εξαρτάται από τις εκάστοτε ειδικές συνθήκες», καθώς και ότι στο άρθρο 9 του ίδιου Νόμου «αφενός καθορίζεται ο κανόνας ότι η αρμόδια αρχή όταν πρόκειται να αποφασίσει σε ενώπιό της αίτηση, πρέπει να βασίζεται στο νομοθετικό καθεστώς που ισχύει κατά τη λήψη της απόφασής της, ανεξάρτητα αν είναι διαφορετικό από το νομοθετικό καθεστώς που ήταν σε ισχύ κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης. Αφετέρου, σύμφωνα με το ίδιο άρθρο, όταν η αρμόδια αρχή παραλείπει να εξετάσει αίτηση σε εύλογο χρόνο, πρέπει να λαμβάνει υπόψη το νομοθετικό καθεστώς που ήταν σε ισχύ κατά το τέλος της εκπνοής του εύλογου χρόνου».

Επί του προκειμένου, έγινε ιδιαίτερη αναφορά σε σχετικές αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου, το οποίο επεσήμανε ότι «εάν ... η διοίκηση δεν ενήργησε μέσα σε εύλογο χρόνο, τότε το ισχύον δίκαιο είναι εκείνο το οποίο ίσχυε κατά τον χρόνο που έπρεπε να ληφθεί η ... απόφαση»²⁵ και επανέλαβε την αρχή ότι εφαρμόζεται το νομοθετικό καθεστώς που ισχύει κατά τον χρόνο λήψης μιας διοικητικής απόφασης, προσθέτοντας ότι αποτελεί εξαίρεση, «η περίπτωση κατά την οποία η διοίκηση έχει καθυστερήσει εξ υπαιτιότητάς της, να εξετάσει και λάβει απόφαση για το αίτημα του διοικούμενου μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα από της υποβολής του. Σε μια τέτοια περίπτωση η απόφαση κρίνεται με βάση το προϊσχύσαν δίκαιο...».²⁶

Το δε Διοικητικό Δικαστήριο, «με την απόφασή του ημερ. 27 Οκτωβρίου 2016, στην προσφυγή με αρ. 579/2014, ακύρωσε την απόφαση που κοινοποιήθηκε στον αιτητή από την Υπηρεσία και με την οποία απορρίφθηκε η αίτησή του για στεγαστική βοήθεια αυτοστέγασης σε ιδιόκτητο οικόπεδο, λόγω παράλειψης εξέτασης της αίτησης από την

25 Δημοτική Επιτροπή Αγίου Δομετίου ν. Χριστοφόρου κ.ά. (1991) 3 ΑΑΔ 434.

26 Ανδρέας Σιαμμακίδης ν. Συμβουλίου Βελτιώσεως Παλαιομετόχου (1996) 4 ΑΑΔ 2920.

Επιτροπή εντός του εύλογου, υπό τις περιστάσεις της αίτησης, χρόνου και εσφαλμένης εξέτασης της, με βάση το νέο νομοθετικό καθεστώς».

Όπως επισημάνθηκε στις Εκθέσεις, «η καθυστέρηση εξέτασης και λήψης αποφάσεων στις αιτήσεις των παραπονούμενων ήταν και η αιτία της δυσμενούς έκβασης των αιτήσεών τους, εξαιτίας της αλλαγής του νομοθετικού καθεστώτος που ήταν σε ισχύ κατά τον χρόνο υποβολής τους και της παράλειψης της Επιτροπής (Στεγαστικής Βοήθειας) να αναγνωρίσει αυτή την καθυστέρηση και να ενεργήσει σύμφωνα με το άρθρο 9 του περί Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου, δηλαδή, να λάβει υπόψη το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς, την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου που ήταν σε ισχύ κατά τον χρόνο υποβολής των αιτήσεών τους».

Επομένως, ενόψει και της προαναφερθείσας απόφασης του Διοικητικού Δικαστηρίου, οι αποφάσεις που λήφθηκαν από την Επιτροπή στις αιτήσεις των παραπονούμενων, στερούνταν νομιμότητας και, συνακόλουθα, έγινε εισήγηση για «επανεξέταση των αιτήσεων των παραπονούμενων, με βάση το νομοθετικό καθεστώς που ήταν σε ισχύ κατά τον χρόνο της υποβολής τους, το συντομότερο δυνατό».

Οχληρία από τη λειτουργία χώρου ανεξέλεγκτης διάθεσης αποβλήτων²⁷

Παράπονο που υποβλήθηκε στο Γραφείο μας κατά του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και Κοινοτικού Συμβουλίου αφορούσε στη μη λήψη των αναγκαίων μέτρων εκ μέρους τους, σε σχέση με την πρόκληση οχληρίας από τη λειτουργία χώρου ανεξέλεγκτης διάθεσης αποβλήτων (ΧΑΔΑ) σε ιδιωτικό τεμάχιο στο οποίο υπάρχει παράνομο εγκαταλελειμμένο λατομείο.

Όπως διαπιστώθηκε, ο επίμαχος χώρος δεν περιελήφθη στη σύμβαση που είχε συνάψει το Υπουργείο Εσωτερικών το 2009, για την αποκατάσταση των ΧΑΔΑ στις επαρχίες Λάρνακας και Αμμοχώστου και εξακολουθούσε, κατά παράβαση των προνοιών του περί Αποβλήτων Νόμου, να χρησιμοποιείται για απόρριψη αποβλήτων.

27 Αρ. Φακ.: Α/Π 344/2016.

Συγχρόνως, οι προσπάθειες που είχε καταβάλει το Τμήμα Περιβάλλοντος για περιορισμό των προβλημάτων που προκαλούνταν από τη λειτουργία του (επιθεωρήσεις, καταγγελίες στην Αστυνομία και επιβολή εξώδικων προστίμων) δεν επέφεραν οποιοδήποτε ουσιαστικό αποτέλεσμα, ενώ το Κοινοτικό Συμβούλιο δεν είχε αναλάβει, στο πλαίσιο των καθηκόντων του, που απορρέουν από τον περί Κοινοτήτων Νόμο, οποιεσδήποτε πρωτοβουλίες, που θα επέφεραν την άρση της δυσμενούς κατάστασης που προκαλείτο από τη χρήση του υπό αναφορά χώρου, εντός των διοικητικών του ορίων.

Στην Έκθεση έγινε αναφορά στην Οδηγία 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που αποσκοπεί, όπως αναφέρεται και στο προοίμιό της, στην «προστασία του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας», καθώς και στην υποχρέωση των κρατών μελών «σύμφωνα με το άρθρο 13 της Οδηγίας, πρέπει να διασφαλίζουν ότι η διαχείριση των αποβλήτων, δηλαδή, η συλλογή, η μεταφορά, η ανάκτηση και διάθεσή τους, συμπεριλαμβανομένης της εποπτείας των εργασιών αυτών, καθώς και της επίβλεψης των χώρων απόρριψης και των ενεργειών των εμπόρων ή μεσιτών, πραγματοποιείται χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η ανθρώπινη υγεία και χωρίς να βλάπτεται το περιβάλλον και ιδίως, χωρίς (α) να δημιουργείται κίνδυνος για το νερό, τον αέρα, το έδαφος, τα φυτά ή τα ζώα, (β) να προκαλείται όχληση από θόρυβο ή οσμές και (γ) να επηρεάζεται δυσμενώς το τοπίο ή οι τοποθεσίες ιδιαίτερου ενδιαφέροντος».

Για σκοπούς εναρμόνισης της κυπριακής νομοθεσίας με την προαναφερθείσα Οδηγία «το 2011 τέθηκε σε εφαρμογή ο περί Αποβλήτων Νόμος [Ν. 185(Ι)/2011], αρμόδια αρχή για την εφαρμογή του Νόμου, ήταν ο Υπουργός Εσωτερικών και οι αρμοδιότητές του, κατόπιν της απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 26 Αυγούστου 2015 και της τροποποίησης που ακολούθησε, με τον Νόμο 3(Ι)/2016, ανατέθηκαν στον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος».

Όσον αφορά στις τοπικές αρχές, ο προαναφερθείς Νόμος ορίζει ότι «δεν θίγει τις αρμοδιότητες και εξουσίες τους που απορρέουν από τους περί Δήμων και Κοινοτήτων Νόμους, σε σχέση με τη διαχείριση συγκεκριμένων

τύπων αποβλήτων, η οποία γίνεται με βάση της διατάξεις του παρόντος Νόμου».

Δηλαδή, οι τοπικές αρχές δεν εξαιρούνται από τις υποχρεώσεις που θεσπίζει ο Νόμος σε σχέση με τη διαχείριση συγκεκριμένων τύπων αποβλήτων.

Στη σχετική Έκθεση που υποβλήθηκε σημειώθηκε ότι «η ανοχή των ενεργειών που πλήττουν το περιβάλλον και ο συμβιβασμός με πρακτικές αντίθετες με τη νομοθεσία που επιδιώκει την προστασία και αναβάθμισή του, παρατηρούνται κυρίως, επειδή, δυστυχώς, η αρχή της αειφορίας δεν είναι μείζονος προτεραιότητας ακόμα ούτε η αξία της αρκούτσας διαδεδομένη σε συνδυασμό με την ανθρώπινη υγεία. Ωστόσο, εφόσον ο περί Αποβλήτων Νόμος απαγορεύει την ανεξέλεγκτη απόρριψη αποβλήτων όπως εκείνων που συνεχίζεται να απορρίπτονται στον εν λόγω χώρο, έστω και αν πρόκειται για ένα ιδιωτικό τεμάχιο, δεν επιτρέπεται αδράνεια εφόσον η επιβολή εξώδικων προστίμων σε παρανομούντες φαίνεται να μην είναι αποτελεσματική. Η συνέχιση της επιθεώρησης του χώρου από το Τμήμα Περιβάλλοντος και εφαρμογή των διατάξεων του περί Αποβλήτων Νόμου, οποτεδήποτε εξακριβώνεται η απόρριψη αποβλήτων στον χώρο είναι επιβεβλημένη.

Ταυτόχρονα, όμως, χρειάζεται κάτι περισσότερο και αυτό είναι ο τερματισμός της λειτουργίας του χώρου άμεσα, δηλαδή, να εξευρευθεί ο τρόπος με τον οποίο θα καταστεί μη προσβάσιμη η απόρριψη αποβλήτων σ' αυτόν, ενώ παράλληλα θα πρέπει να προσδιοριστούν και να υλοποιηθούν μέτρα αποκατάστασής του, απαγορεύοντας κατά κανόνα την πρόκληση πυρκαγιών».

Για υλοποίηση των ανωτέρω εισηγήσεων, κρίθηκε απαραίτητη «η συνεργασία του Κοινοτικού Συμβουλίου με την Επαρχιακή Διοίκηση Λάρνακας, για τον καθορισμό των συγκεκριμένων ενεργειών που πρέπει να γίνουν ώστε να καταστεί δυνατή η απαλλαγή της κοινότητας από την οχληρή και παράνομη χρήση του ιδιωτικού τεμαχίου».

Μη ολοκλήρωση από Δήμο της εξέτασης αίτησης για έκδοση άδειας περίφραξης δύο τεμαχίων²⁸

Υποβληθέν παράπονο αφορούσε στη Μη ολοκλήρωση από Δήμο της εξέτασης αίτησης για άδεια περίφραξης δύο τεμαχίων που είχε υποβληθεί το 2009, επειδή η περίφραξη των τεμαχίων προτεινόταν όπως τοποθετηθεί εντός υφιστάμενου χωμάτινου δρόμου.

Στη σχετική Έκθεση²⁹ που υποβλήθηκε για το συγκεκριμένο θέμα, σημειώθηκε ότι βάσει απόφασης του Διευθυντή του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, που είχε εκδοθεί το 2003, σε αίτηση για επίλυση συνοριακής διαφοράς μεταξύ ενός εκ των προαναφερθέντων τεμαχίων και του παρακείμενου μονοπατιού, ο χωματόδρομος αποτελεί μέρος του τεμαχίου αυτού, ενώ είχε γίνει και οριοθέτηση των δύο τεμαχίων έπειτα από υπόδειξη του Δήμου.

Όπως δε επισημάνθηκε, ο περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμος «παρέχει στην αρμόδια οικοδομική αρχή την εξουσία να απαιτήσει πριν από τη χορήγηση άδειας, να υποβληθούν από τον αιτητή, μεταξύ άλλων, σχέδια ή να γίνουν τροποποιήσεις στα ήδη υποβληθέντα σχέδια ώστε να διασφαλιστεί η περαιτέρω βελτίωση του οδικού δικτύου της περιοχής» και «να επιβάλει όρο σε άδεια ανέγερσης οικοδομής για την διεύρυνση, συνέχιση και κατασκευή οδικού δικτύου σε κατάλληλες περιπτώσεις».

Οι πιο πάνω διατάξεις έχουν, όμως, εφαρμογή, βάσει της νομολογίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου «μόνο όταν υπάρχει σε ισχύ έγκυρο ρυμοτομικό σχέδιο, το οποίο εκπονήθηκε δυνάμει των άρθρων 12 και 13 του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου. Στα εν λόγω άρθρα καθορίζεται η σχετική διαδικασία που πρέπει να τηρηθεί και η οποία περιλαμβάνει τη δημοσίευση του ρυμοτομικού σχεδίου από την αρμόδια αρχή, ώστε να γίνει γνωστό, να ενημερωθούν οι επηρεαζόμενοι ιδιοκτήτες και να υποβάλουν, αν το κρίνουν αναγκαίο, ένσταση».

Σύμφωνα με τη νομολογία «η εκπόνηση και στη συνέχεια η δημοσίευση ... φανερώνει τις λεπτομέρειες αλλά προπάντων αποκαλύπτει τη ρυμοτομική γραμμή, στοιχεία που είναι απαραίτητα για την ενημέρωση των ενδιαφερόμενων ιδιοκτητών.».³⁰

29

30 Ανδρούλλα Χριστοδούλου και άλλη ν. Κυπριακής Δημοκρατίας

Με την αίτησή τους για άδεια περιφραξης των τεμαχίων, οι παραπονούμενοι επιδίωκαν «να διαφυλάξουν όλη την έκτασή τους και να επιτύχουν με αυτό τον τρόπο τον τερματισμό της χρήσης μέρους τους για τη διακίνηση οχημάτων. Το σχετικό αυτό δικαίωμα, προστατεύεται από το Άρθρο 23 του Συντάγματος, που επιβάλλει σεβασμό στην ιδιωτική ιδιοκτησία και αποχή των τρίτων, είτε ιδιωτών είτε δημοσίων αρχών, από ενέργειες, πράξεις ή παραλείψεις που συνεπάγονται τη στέρηση έστω και μέρους της. Παράλληλα, ο Δήμος είχε και έχει υποχρέωση να αποφασίσει στην αίτηση των παραπονούμενων. [...] ο περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμος [...] δεν καθορίζει προθεσμία εντός της οποίας θα πρέπει να αποφασίζει η αρμόδια οικοδομική αρχή σε κάθε ενώπιό της αίτηση, πλην όμως δεν έχει απεριόριστο χρόνο στη διάθεσή της. Δυνάμει του άρθρου 10 του περί Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου, κάθε αρμόδια αρχή πρέπει να ασκεί την αρμοδιότητά της σε εύλογο χρόνο και όπως υποδεικνύει το Ανώτατο Δικαστήριο, θα πρέπει να ενεργεί το ταχύτερο δυνατό, μέσα στο πλαίσιο της χρηστής διοίκησης³¹ για να αποφεύγονται άδικα αποτελέσματα σε βάρος των αιτητών».

Η εισήγηση που υποβλήθηκε προς τον Δήμο ήταν όπως ολοκλήρωνε την εξέταση της αίτησης των παραπονούμενων και να αποφάσιζε σε σχέση με αυτή, εντός ενός μηνός.

Παράνομη κατοχή και χρήση τουρκοκυπριακών περιουσιών από μη δικαιούχους³²

Από αρκετές περιπτώσεις που απασχόλησαν το Γραφείο Επιτρόπου

(1990) 3 Β ΑΑΔ 1103, Αυγουστή και Άλλοι ν. Δημοκρατίας, ημερ. 22 Φεβρουαρίου 1995 (αρ. προσφυγής 479/94), Δανού και άλλη ν. Δημοκρατίας ημερ. 12 Σεπτεμβρίου 1997 (αρ. προσφυγής 937/95).

31 Δημοτική Επιτροπή Αγίου Δομετίου ν. Χριστοφόρου και άλλων (1994) 3 ΑΑΔ 434.

32 Αρ. Φακ.: Α/Π 2007/2016, Α/Π 1949/2016, Α/Π 1482/2016, Α/Π 1456/2016, Α/Π 2130/2014

ΑΠ 986/2016, ΑΠ303/2017, ΑΠ 228/2017, ΑΠ 1442/16.

Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κατά τα προηγούμενα χρόνια, προέκυψε *ανοχή του Υπουργείου Εσωτερικών έναντι της παράνομης κατοχής και χρήσης τουρκοκυπριακών περιουσιών από μη δικαιούχους*, ενώ παράλληλα, τα τελευταία χρόνια, εξαιτίας τόσο της οικονομικής κρίσης όσο και της τροποποίησης των στεγαστικών σχεδίων που προσφέρονται σε εκτοπισθέντες, αυξήθηκε σημαντικά ο αριθμός των αιτητών που αναμένουν να τους παραχωρηθούν τουρκοκυπριακές κατοικίες.

Ως προς το θέμα αυτό η Επίτροπος εισηγήθηκε την επίσπευση των διαδικασιών που απαιτούνται σε σχέση με την ανάκτηση των κατοικιών / υποστατικών που κατακρατούνται παράνομα ώστε να είναι δυνατή η διάθεσή τους σε αιτητές/δικαιούχους που αναμένουν.

Μη υλοποίηση όρων αδειών ανάπτυξης

Οι όροι που επιβάλλονται στην *πολεοδομική άδεια* συνιστούν αναπόσπαστο μέρος της άδειας. Όταν η ανάπτυξη για την οποία εξασφαλίστηκε πολεοδομική άδεια εκτελεστεί χωρίς να υλοποιηθούν όλοι οι όροι που επιβλήθηκαν από την Πολεοδομική Αρχή, η εν λόγω ανάπτυξη θεωρείται ότι έχει εκτελεστεί χωρίς την εξασφάλιση πολεοδομικής άδειας και η Πολεοδομική αρχή δύναται να ασκήσει τις εξουσίες που της παρέχει ο περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμος για επαναφορά της νομιμότητας.

Κατά τη διερεύνηση συγκεκριμένου παραπόνου,³³ που υποβλήθηκε στο Γραφείο μας, διαπιστώθηκε απροθυμία του αρμόδιου Επαρχιακού Γραφείου του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως (Πολεοδομική αρχή) να προβεί στη λήψη μέτρων σε σχέση με τη μη υλοποίηση όλων των όρων που είχε θέσει στην πολεοδομική άδεια, καθώς και για την επέμβαση της ανάπτυξης στον δημόσιο δρόμο.

Μετά δε την παρέμβαση του Γραφείου μας προς την εν λόγω Πολεοδομική Αρχή, αυτή κάλεσε την ιδιοκτήτρια εταιρεία του τεμαχίου στο οποίο είχε συντελεστεί η ανάπτυξη, για άρση της παράνομη επέμβασης από τον δημόσιο δρόμο και υλοποίηση όλων των όρων της

πολεοδομικής άδειας, εντός τακτής προθεσμίας, ενημερώνοντας την, ταυτόχρονα, για το δικαίωμα της Πολεοδομικής Αρχής για ανάκληση της πολεοδομικής άδειας, καθότι η χορήγησή της είχε βασιστεί σε λανθασμένη χωρομετρική εργασία που είχε υποβάλει η εταιρεία.

Καθυστέρηση εξέτασης αιτήσεων από τα Επαρχιακά Κτηματολογικά Γραφεία

Η *καθυστέρηση εξέτασης αιτήσεων* που υποβάλλονται από πολίτες στα *Επαρχιακά Κτηματολογικά Γραφεία* είναι ένα διαχρονικό πρόβλημα. Επισημαίνεται από το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για 20 περίπου χρόνια και παραμένει ακόμα άλυτο.

Ιδίως ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι, παρά τις εισηγήσεις στις σχετικές εκθέσεις που επανειλημμένα υποβλήθηκαν στον Διευθυντή του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας αλλά και στον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών, για την ανάγκη αντιμετώπισής του, δεν ελήφθησαν καθοριστικής σημασίας μέτρα και ενώ σημειώθηκε ότι η δυσλειτουργία ενός από τα μεγαλύτερα Τμήματα της δημόσιας διοίκησης και η αδυναμία του να εξυπηρετεί τους πολίτες συνιστούν κακοδιοίκηση και συνιστούν ταλαιπωρία στον διοικούμενο για απόλαυση ενός ανθρώπινου του δικαιώματος που διασφαλίζεται συνταγματικά.

Ένα σοβαρό πρόβλημα, που παρότι έχουν σημειωθεί σημαντικά βήματα προς την αντιμετώπισή του, εξακολουθεί να υφίσταται, έστω και σε μικρότερο βαθμό, είναι ο αυξημένος φόρτος εργασίας του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, συνέπεια του οποίου παρουσιάζεται η σημαντική καθυστέρηση στην εκ μέρους του προώθηση των υποβληθεισών σ' αυτό αιτήσεων ή/και θεμάτων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά του.

Ως εκ τούτου, μεγάλος αριθμός παραπόνων που υποβάλλονται στο Γραφείο μας κατά του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας

αφορά στην καθυστέρηση διεκπεραίωσης των αιτήσεων που υποβάλλουν ή/και στη μη έγκαιρη ολοκλήρωση από το Τμήμα των αναγκαίων διεργασιών αναφορικά με την ακίνητη ιδιοκτησία τους. Όπως έχει διαπιστωθεί κατά τη διερεύνηση των παραπόνων αυτών, όταν το θέμα της καθυστέρησης τίθεται ενώπιον του Τμήματος ή των Επαρχιακών του Γραφείων, ως επί το πλείστον γίνονται οι αναγκαίες ενέργειες εκ μέρους τους για την ολοκλήρωσή τους το συντομότερο δυνατόν.

Σημειώνονται οι ακόλουθες περιπτώσεις που, μετά την παρέμβασή του Γραφείου μας, το Τμήμα ή/και τα αρμόδια Επαρχιακά Κτηματολογικά Γραφεία μερίμνησαν για την προώθηση και ολοκλήρωσή τους:

Αίτηση που εκκρεμούσε για αρκετά χρόνια για παραχώρηση τμήματος αργακίου που διερχόταν από ιδιωτικό τεμάχιο από το τεμάχιο.³⁴

Η εκτίμηση της αγοραίας αξίας τεμαχίων που είχαν επηρεαστεί από τη διαπλάτυνση δρόμου, για σκοπούς προώθησης της απαλλοτρίωσης του επηρεαζόμενου μέρους τους από τον Έπαρχο.³⁵

Η ολοκλήρωση της εκτίμησης και του ελέγχου των ενοικίων για τη χρήση μέρους τεμαχίου από την Εθνική Φρουρά προτού εκδοθεί σχετικό διάταγμα επίταξης του αναγκαίου μέρους του τεμαχίου, καθώς και του υπολογισμού της καταβλητέας αποζημίωσης με τον νόμιμο τόκο.³⁶

Σημαντικός υπήρξε και ο αριθμός υποθέσεων που αφορούσαν στην καθυστέρηση του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας να εκδώσει τίτλους ιδιοκτησίας εγκλωβισμένων αγοραστών.³⁷

Επιστροφή επιβληθέντων μεταβιβαστικών τελών

Αριθμός παραπόνων³⁸ που υποβλήθηκαν στο Γραφείο μας αφορούσε στην καθυστέρηση εξέτασης αιτημάτων από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, για *επιστροφή των επιβληθέντων επιπρόσθετων*

34 Αρ. Φακ.: Α/Π 959/2017.

35 Αρ. Φακ.: Α/Π 537/2017.

36 Αρ. Φακ.: Α/Π 36/2015.

37 Αρ. Φακ.: Α/Π 684/2017, Α/Π 1897/2016, Α/Π 116/2015, Α/Π 1787/2016, Α/Π 168/2015, Α/Π 3/2017, Α/Π 1185/2015.

μεταβιβαστικών τελών κατά την αποδοχή αιτήσεων για μεταβίβαση, τα οποία είχαν υπολογιστεί, λαμβάνοντας υπόψη και το ποσό του ΦΠΑ που αντιστοιχούσε στο τίμημα της πώλησης.

Για το συγκεκριμένο θέμα, το Υπουργικό Συμβούλιο σε συνεδρία του ημερ. 27 Σεπτεμβρίου 2017, αποφάσισε την έγκριση της επιστροφής σε όλους τους δικαιούχους, των μεταβιβαστικών τελών που είχαν καταβάλει επί του ποσού του ΦΠΑ, για αγορά/ανέγερση ακινήτου, συμπεριλαμβανομένου του τόκου υπερημερίας.

Ως εκ τούτου, όπως ενημέρωσε το Γραφείο μας ο Διευθυντής του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, δόθηκαν οδηγίες σε όλα τα Επαρχιακά Κτηματολογικά Γραφεία για υλοποίηση της προαναφερθείσας απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου.³⁹

Παραβίαση του δικαιώματος της αναφοράς των πολιτών

Το άρθρο 29 του Συντάγματος κατοχυρώνει το δικαίωμα της αναφοράς, δηλαδή το δικαίωμα των πολιτών να αποτείνονται στις δημόσιες αρχές με αιτήσεις ή παράπονά τους και οι δημόσιες αρχές οφείλουν να τους γνωστοποιούν εγγράφως και δεόντως αιτιολογημένη την απόφασή τους σε σχέση με το αντικείμενο της αίτησης ή του παραπόνου, μέσα σε περίοδο που δεν θα υπερβαίνει τις τριάντα ημέρες από την εξέταση του ζητήματος.

Σύμφωνα με την παράγραφο (β) του εδαφίου (1) του άρθρου 33 του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου Ν. 158(1)/99, το δικαίωμα της αναφοράς καλύπτει την υποβολή παραπόνου ή αιτήματος για να προβεί η διοίκηση σε διοικητική ενέργεια ή για την ανάκληση ή τροποποίηση πράξης που έχει ήδη εκδοθεί ή για την αποτροπή ή επανόρθωση ηθικής ή υλικής βλάβης.

Με βάση το άρθρο 35 του ίδιου Νόμου, εάν η λήψη απόφασης σε αίτηση ή παράπονο, μέσα στην προθεσμία των τριάντα ημερών δεν είναι εφικτή η αρμόδια αρχή οφείλει, εντός της ίδιας προθεσμίας, να παράσχει εγγράφως πληροφορίες στον ενδιαφερόμενο για την πορεία της υπόθεσής του.

39 Αρ. Φακ.: Α/Π 2211/2016 και Α/Π 50/2017.

Από παράπονα που διαχρονικά υποβάλλονται στο Γραφείο μας, έχει διαπιστωθεί η συστηματική παράλειψη εκ μέρους των δημοσίων αρχών να ανταποκρίνονται έγκαιρα στις επιστολές των πολιτών που αποτείνονται σ' αυτές με παράπονα ή αιτήματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά τους. Σε σχέση με τα εν λόγω παράπονα,⁴⁰ αφού επισημαίνεται στις εμπλεκόμενες υπηρεσίες η εκ μέρους τους παραβίαση του πιο πάνω δικαιώματος των πολιτών, τους υποβάλλεται εισήγηση για την αποστολή απαντητικής επιστολής στους παραπονούμενους το συντομότερο. Στις περισσότερες δε των περιπτώσεων η ανταπόκριση των εμπλεκόμενων υπηρεσιών, με την αποστολή απαντητικής επιστολής, είναι άμεση.

Επεμβάσεις σε αργάκι

Μετά την υποβολή σχετικού παραπόνου στο Γραφείο μας αναφορικά με *επεμβάσεις σε αργάκι*, με επακόλουθο τα νερά του να διοχετεύονται σε παρακείμενο χωματόδρομο και να καταλήγουν στο τεμάχιο των παραπονούμενων, υποβλήθηκαν συγκεκριμένες εισηγήσεις προς τον αρμόδιο Επαρχιακό Μηχανικό του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Η επέμβαση στο αργάκι επιβεβαιώθηκε από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας και ο Επαρχιακός Μηχανικός, προς υλοποίηση των εισηγήσεων του Γραφείου μας, προέβη στις αναγκαίες ενέργειες για διασφάλιση της λειτουργικότητας και της απρόσκοπτης ροής των νερών του αργακιού, με την τοποθέτηση οχετού στο σημείο συμβολής του με υφιστάμενο δρόμο.⁴¹

Ετήσια εισφορά κοινοτικών υπηρεσιών

Πολλά παράπονα⁴² στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αφορούν στο *ύψος της ετήσιας εισφοράς κοινοτικών υπηρεσιών που επιβάλλουν τα Κοινοτικά Συμβούλια*, δυνάμει του περί Κοινοτήτων Νόμου, στους κατόχους περιουσιών

40 Αρ. Φακ.: Α/Π 2242/2016, Α/Π 1332/2017, Α/Π 1374/2017, Α/Π 959/2017 κ.ά.

41 Αρ. Φακ.: Α/Π 1936/2015

42 Αρ. Φακ.: Α/Π 258/2017, Α/Π 1317/2017, Α/Π 1738/2017, Α/Π 1842/2017 κ.ά.

εντός των διοικητικών τους ορίων. Απασχολεί κατά κανόνα ο τρόπος υπολογισμού της ετήσιας εισφοράς. Υποστηρίζεται από τους παραπονούμενους ότι πρόκειται για υψηλή χρηματική επιβάρυνση, χωρίς να τεκμηριώνεται η αντικειμενικότητα και ορθότητά της σε συνάρτηση με την περιουσία τους. Συνήθως αυτοί είναι και οι λόγοι ενστάσεων τους στους Επάρχους.

Στρέφονται κατά του ύψους της ετήσιας εισφοράς κοινοτικών υπηρεσιών, ακόμα και όταν είναι κατά πολύ χαμηλότερη του ανώτατου ποσού που επιτρέπει ο πιο πάνω Νόμος να επιβάλλεται. Στις περιπτώσεις αυτές, οι παραπονούμενοι ενημερώνονται για το προβλεπόμενο από τη νομοθεσία ύψος των εν λόγω φόρων και τελών που το Κοινοτικό Συμβούλιο νομιμοποιείται να τους επιβάλλει, ως επίσης και για τη σχετική νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, βάσει της οποίας, η ετήσια εισφορά κοινοτικών υπηρεσιών είναι φόρος και, κατ' επέκταση, έχει αναγκαστικό χαρακτήρα και επιβάλλεται ανεξάρτητα αν και σε ποιο μέτρο ωφελείται ο φορολογούμενος, ενώ τα τέλη αποκομιδής σκυβάλων έχουν ανταποδοτικό χαρακτήρα και η μη χρήση των υπηρεσιών συλλογής σκυβάλων, δεν απαλλάσσει τον κάτοχο του υποστατικού από την υποχρέωση να καταβάλλει τα τέλη που του επιβάλλονται.

Ωστόσο, για ακόμη μία χρονιά, διαπιστώθηκε ότι τα Κοινοτικά Συμβούλια έχουν μια ευρεία διακριτική ευχέρεια αναφορικά με τον υπολογισμό της ετήσιας εισφοράς κοινοτικών υπηρεσιών σε σχέση με κάθε κάτοχο περιουσίας, χωρίς παράλληλα να έχουν στη διάθεσή τους ενιαία εργαλεία που όχι μόνο θα διευκολύνουν την άσκησή της, αλλά θα διασφαλίζουν και τη νομιμότητα κάθε ετήσιας εισφοράς που επιβάλλουν.

Κατά προέκταση οι κάτοχοι περιουσίας στις κοινότητες είναι εκτεθειμένοι σε αποφάσεις που μπορεί από τη μία σε πολλές περιπτώσεις να αφορούν ετήσια εισφορά χαμηλού ποσού για τον καθένα, από την άλλη μπορεί να μη συνάδουν με τον σκοπό της νομοθεσίας, αν δε στοιχειοθετείται επαρκώς κατά πόσο η εισφορά υπολογίστηκε στη βάση αντικειμενικών, λογικών και δίκαιων κριτηρίων

και ήταν ανάλογη της περιουσίας τους. Οι ενστάσεις, για τον ιεραρχικό έλεγχο της νομιμότητας των αποφάσεων των Κοινοτικών Συμβουλίων, όταν αφορούν σε επιβολή ετήσιας εισφοράς κοινοτικών υπηρεσιών, ελάχιστα συνεισφέρουν, καθότι, ενώ μπορεί να μειώνεται από τους Επάρχους σε ορισμένες περιπτώσεις το ύψος επιβληθείσας ετήσιας εισφοράς, εντούτοις δεν παρέχονται ικανοποιητικές απαντήσεις στους προβληματισμούς των ενιστάμενων που συνήθως επικεντρώνονται στο πώς υπολογίστηκε η ετήσια εισφορά που τους αφορά.

Οι Έπαρχοι απαντούν στους ενιστάμενους είτε ότι ορθά υπολογίστηκε η ετήσια εισφορά σε σχέση με την περιουσία τους είτε ότι μειώθηκε, χωρίς να αιτιολογούν αυτές τις αποφάσεις τους, παρότι η αιτιολογία είναι απαραίτητη σε κάθε περίπτωση, δυνάμει του περί Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου. Τα πιο πάνω προβλήματα είναι απόρροια της ίδιας της νομοθεσίας, λόγω της γενικότητας της διάταξης του περί Κοινοτήτων Νόμου που προβλέπει τον θεσμό της ετήσιας εισφοράς κοινοτικών υπηρεσιών, αλλά δεν μπορεί να αποκλειστεί η δυνατότητα διόρθωσης, με την τροποποίηση της διάταξης ή και τη θέσπιση κανονισμών, στους οποίους θα καθορίζεται ο τρόπος με τον οποίο τα Κοινοτικά Συμβούλια θα υπολογίζουν την ετήσια εισφορά κοινοτικών υπηρεσιών, καθώς επίσης και συγκεκριμένα κριτήρια τα οποία θα λαμβάνουν υπόψη κατά τον υπολογισμό της.

Ανοχή των οικοδομικών Αρχών σε παράνομες αναπτύξεις

Σημαντικός αριθμός παραπόνων που υποβάλλονται στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, αφορούν στην ανοχή των Δήμων σε *παράνομες αναπτύξεις*, παρότι μπορεί να προκαλούν οχληρία και να επηρεάζουν δυσμενώς τις ανέσεις και την ποιότητα ζωής των περίοικων. Από τη διερεύνηση παραπόνων, που αφορούν αναπτύξεις εντός των διοικητικών ορίων τοπικών αρχών που λειτουργούν και ως οικοδομικές αρχές, επιβεβαιώθηκε η απροθυμία ή παράλειψη παρέμβασής τους σε περιπτώσεις που αφορούν χρόνιες παγιωμένες οικοδομικές αυθαιρεσίες, καθώς και σε σχέση με παράνομες προσθηκο-μετατροπές σε οικοδομές και αλλαγές χρήσης υποστατικών, ενώ ενεργούν προς την κατεύθυνση αυτή μόνο κατόπιν

σχετικών καταγγελιών από επηρεαζόμενα άτομα ή/και όταν το ζήτημα τίθεται ενώπιόν τους από το Γραφείο μας, μετά την υποβολή σχετικού παραπόνου από τους επηρεαζόμενους.

Ειδικότερα, παρουσιάζεται διστακτικότητα λήψης μέτρων από τις εν λόγω οικοδομικές αρχές, ακόμη και αν οι οικοδομικές αυθαιρεσίες επηρεάζουν μεγάλο αριθμό πολιτών, όπως όταν πρόκειται για παρεμβάσεις σε κοινόχρηστους χώρους πολυκατοικιών είτε παράνομες αλλαγές της χρήσης υποστατικών ή διενέργεια προσθηκο-μετατροπών σ' αυτά, με επακόλουθο η νέα χρήση τους να επηρεάζει αρνητικά μεγάλο αριθμό περιόικων.

Σχετικά παράπονα που υποβλήθηκαν στο Γραφείο μας για το συγκεκριμένο ζήτημα αφορούσαν, μεταξύ άλλων, τα εξής:

Αυθαιρετη αλλαγή της χρήσης υποστατικών.⁴³

Διενέργεια οικοδομικών εργασιών ή προσθηκομετατροπών σε υποστατικά χωρίς άδεια.⁴⁴

Παράνομη ανέγερση υποστατικών.⁴⁵

Σε όλες τις περιπτώσεις, κλήθηκαν οι οικείοι Δήμοι όπως ενεργήσουν δυνάμει των διατάξεων του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου για επαναφορά της νομιμότητας.

Άρση της επικινδυνότητας οικοδομών

Με βάση το άρθρο 15Α του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου, όταν η αρμόδια αρχή διαπιστώσει ότι οικοδομή βρίσκεται σε τέτοια κατάσταση που συνιστά κίνδυνο για τους διερχόμενους ή τις γειτονικές οικοδομές και είναι επιβεβλημένη η λήψη μέτρων για άρση του κινδύνου, δύναται να επιδώσει έγγραφη ειδοποίηση στον ιδιοκτήτη της οικοδομής για τη λήψη επαρκών, κατά την άποψή της, μέτρων, για *άρση της επικινδυνότητας της οικοδομής* εντός καθορισμένης προθεσμίας.

43 Αρ. Φακ.: Α/Π 878/2017.

44 Αρ. Φακ.: Α/Π 956/2017.

45 . Αρ. Φακ.: Α/Π 212/2017.

Εάν ο ιδιοκτήτης δεν συμμορφωθεί μετά την επίδοση της ειδοποίησης, η αρμόδια αρχή μπορεί να μεριμνήσει για την υλοποίηση των μέτρων που αναφέρονται στην ειδοποίηση και τα έξοδα καταβάλλονται από τον ιδιοκτήτη. Στην περίπτωση που η οικοδομή χρησιμοποιείται ως κατοικία, η αρμόδια αρχή θα πρέπει να εξασφαλίσει σχετικό δικαστικό διάταγμα που θα επιτρέπει την είσοδο στην οικοδομή και τη λήψη των προαναφερθέντων μέτρων.

Κατά τη διερεύνηση παραπόνου⁴⁶ αναφορικά με επικίνδυνη οικοδομή εντός των διοικητικών ορίων συγκεκριμένου Δήμου, διαπιστώθηκε ότι ο Δήμος, παρότι αρμόδια αρχή για την εφαρμογή των διατάξεων του πιο πάνω Νόμου, εντούτοις παρέλειπε να παρέμβει, ενώ τμήματα του μπαλκονιού της εν λόγω οικοδομής έπεφταν στο πεζοδρόμιο και έθεταν σε κίνδυνο την ασφάλεια των πεζών.

Κατόπιν παρέμβασης του Γραφείου μας προς τον Δήμο, απέστειλε γραπτή ειδοποίηση στη διαχειριστική επιτροπή της οικοδομής για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για άρση της επικινδυνότητάς της, εντός τακτής προθεσμίας.

Οχληρίες

Όπως έχει διαχρονικά διαπιστωθεί από τη διερεύνηση τέτοιου είδους παραπόνων, οι τοπικές αρχές συχνά παραλείπουν ή/και είναι απρόθυμες να λάβουν τα προβλεπόμενα από τη νομοθεσία μέτρα για την αντιμετώπιση οχλήσεων πλησίον κατοικιών, με άμεσο επακόλουθο τον επηρεασμό των ανέσεων και τον υποβιβασμό της ποιότητας ζωής των περιοίκων.

Ενδεικτικά αναφέρονται οι ακόλουθες πηγές όχλησης σε σχέση με τις οποίες οι οικείες τοπικές αρχές τακτικά παραλείπουν να λαμβάνουν μέτρα για την περιστολή τους, παρότι βρίσκονται εντός ή κοντά σε κατοικημένες περιοχές και επηρεάζουν δυσμενώς μεγάλο αριθμό κατοίκων:

46 Αρ. Φακ.: Α/Π 126/2017.

Διατήρηση παράνομων επαγγελματικών υποστατικών ή/και παράνομη χρήση τεμαχίων ως επαγγελματικών χώρων.⁴⁷

Παράνομη μετατροπή και χρήση τεμαχίων ως χώρους στάθμευσης.⁴⁸

Διατήρηση και εκτροφή ζώων και πτηνών στις αυλές κατοικιών.⁴⁹

Διατήρηση σκύλων σε ακατάλληλους χώρους στις αυλές κατοικιών.⁵⁰

Καπνός και έντονες οσμές από τα φουγάρα χώρων εστίασης.⁵¹

Συναθροίσεις ατόμων σε δημόσιους χώρους κατά τις βραδινές ώρες.⁵²

Εναπόθεση σκουπιδιών και άχρηστων αντικειμένων σε ανοικτούς δημόσιους ή ιδιωτικούς χώρους.⁵³

Υψηλή ένταση μουσικής που μεταδίδεται σε κέντρα αναψυχής, καθώς και φωνασκίες και οχλαγωγία από τους θαμώνες τους.⁵⁴

Κατά τον χειρισμό παραπόνων που αφορούν οχληρίες, επειδή πρόκειται για ζήτημα που επηρεάζει με πολυδιάστατο τρόπο τις ανέσεις των περίοικων, σε αρκετές περιπτώσεις προωθείται η άμεση παρέμβαση της Επιτρόπου με την υποβολή συγκεκριμένων εισηγήσεων προς τις εμπλεκόμενες τοπικές αρχές για την αντιμετώπιση/καταστολή τους.

Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι εμπλεκόμενες αρχές ανταποκρίνονται και υλοποιούν τις εν λόγω εισηγήσεις, πλην όμως υπάρχουν περιπτώσεις που η ανταπόκρισή τους επέρχεται με μεγάλη καθυστέρηση ή/και παρατηρείται δισταγμός ως προς την αντιμετώπιση της οχληρίας.

Σημειώνεται η περίπτωση κατά την οποία μετά την υποβολή παραπόνου⁵⁵ για την *πρόκληση οχληρίας από τη λειτουργία κέντρου αναψυχής* εντός των δημοτικών ορίων συγκεκριμένου Δήμου, το οποίο,

47 Αρ. Φακ.: Α/Π 642/2017.

48 Αρ. Φακ.: Α/Π 1420/2017.

49 Αρ. Φακ.: Α/Π 550/2017.

50 Αρ. Φακ.: Α/Π 848/2017.

51 Αρ. Φακ.: Α/Π 449/2017, Α/Π 498/2017, Α/Π 501/2017 κ.ά.

52 Αρ. Φακ.: Α/Π 647/2017, Α/Π 1374/2017 κ.ά.

53 Αρ. Φακ.: Α/Π 594/2017.

54 Αρ. Φακ.: Α/Π 1089/2017.

55 Αρ. Φακ.: Α/Π 481/2017.

όπως είχε διαπιστωθεί, λειτουργούσε χωρίς άδεια λειτουργίας και χωρίς άδειες χρήσης μεγάλων και μετάδοσης μουσικής και πώλησης οινοπνευματωδών ποτών, η Αστυνομία που ενημερώθηκε σχετικά από το Γραφείο μας προέβη στις αναγκαίες ενέργειες για επαναφορά της νομιμότητας.

Σε άλλη δε περίπτωση, κατόπιν παρέμβασης του Γραφείου μας μετά τη λήψη παραπόνο⁵⁶ αναφορικά με την *πρόκληση οχληρίας από τη στάθμευση φορτηγών/βυτιοφόρων οχημάτων σε τεμάχιο* πλησίον κατοικίας, ο οικείος Δήμος προώθησε τη λήψη των προβλεπόμενων από τη νομοθεσία μέτρων εναντίον τόσο των ιδιοκτητών/διευθυντών της ιδιοκτήτριας εταιρείας των οχημάτων όσο και εναντίον του ιδιοκτήτη του εν λόγω τεμαχίου.

Δ.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΦΥΣΗΣ

A. Εισαγωγή

Κατά τη διάρκεια του έτος 2017 ο Τομέας χειρίστηκε 190 περίπου παράπονα που αφορούσαν θέματα οικονομικής φύσης, τα οποία στρέφονταν εναντίον της Κεντρικής Διοίκησης (Υπουργείων, Τμημάτων, Υπηρεσιών), Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ), συμπεριλαμβανομένων των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των Συμβουλίων Αποχετεύσεων και των Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας και αφορούσαν:

Στην απόρριψη ή καθυστέρηση στη διεκπεραίωση αιτήσεων για παροχή επιδομάτων, συντάξεων, βοηθημάτων, χορηγιών και επιδομάτων, το ύψος των παροχών αυτών, καθώς και το ύψος εισφορών στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

(ii) Στην επιβολή φόρων, τελών, πρόσθετων επιβαρύνσεων και το ύψος αυτών.

(iii) Στις περιπτώσεις προσώπων ή οικογενειών που, λόγω σοβαρών οικονομικών προβλημάτων, παρέλειπαν να καταβάλουν οφειλές προς ΝΠΔΔ, με αποτέλεσμα τα τελευταία να διακόψουν ή να ειδοποιήσουν πως θα διακόψουν παροχές που αφορούν την κάλυψη βασικών αναγκών.

(iv) Σε άλλες περιπτώσεις.

B. Εκθέσεις / Παρεμβάσεις / Διαμεσολαβητική δράση του Τομέα

Πιο κάτω γίνεται συνοπτική αναφορά στις κατηγορίες παραπόνων που έτυχαν διερεύνησης στον εν λόγω Τομέα:

Επιβολή, εκ των υστέρων πρόσθετων τελών αποχέτευσης από Συμβούλιο Αποχετεύσεως⁵⁷

57 Αρ. Φακ.: Α/Π 2127/2015.

Το παράπονο στρεφόταν κατά του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Πάφου, αναφορικά με την εκ των υστέρων επιβολή στην παραπονούμενη πρόσθετων τελών αποχέτευσης για τα έτη 1999-2015, μετά την αλλαγή της αξίας του συνιδιόκτητου ακινήτου της στην Πάφο.

Όπως σημειώθηκε στην Έκθεση, η καθυστέρηση στην καταβολή των τελών που προέκυψε από τη αλλαγή της αξίας του ακινήτου της παραπονούμενης δεν οφειλόταν σε υπαιτιότητα της ιδιοκτήτριας/ παραπονούμενης, αλλά σε λανθασμένη καταχώρηση της εκτιμημένης αξίας από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας. Συγκεκριμένα, το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας καθυστέρησε για μεγάλο χρονικό διάστημα να εντοπίσει το λάθος αυτό και δεν έδωσε οποιαδήποτε εξήγηση για τη λανθασμένη καταχώρηση της εκτιμημένης αξίας του ακινήτου της παραπονούμενης στα αρχεία του.

Παρότι δεν υπάρχει ρητή πρόνοια στους περί Αποχετεύσεων Κανονισμούς η οποία να απαγορεύει την επιβολή πρόσθετων αποχετευτικών τελών για προηγούμενα έτη, είναι καλά θεμελιωμένη η νομολογιακή αρχή ότι δεν επιτρέπεται η αναδρομική επιβολή φορολογίας ή τελών, ενώ το άρθρο 24.3 του Συντάγματος απαγορεύει την αναδρομική φορολογία του πολίτη κάτω από οποιονδήποτε μανδύα.

Έγινε εισήγηση όπως το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Πάφου επανεξέταζε το όλο θέμα της επιβολής στην παραπονούμενη των πρόσθετων αποχετευτικών τελών για τα έτη 1999-2015 και αναζητήσει τρόπους άρσης της αδικίας που, κατά παράβαση της αρχής της χρηστής διοίκησης, η ίδια η διοίκηση δημιούργησε.

Αποκοπή ποσού από τη μισθοδοσία υπαλλήλων⁵⁸

Δημόσιοι Υπάλληλοι, μέλη της Παγκύπριας Συντεχνίας Δημοσίων Υπαλλήλων (ΠΑ.ΣΥ.Δ.Υ.) υπέβαλαν παράπονο αναφορικά με την απόφαση του Γενικού Λογιστηρίου της Δημοκρατίας να αποκόψει από

τη μισθοδοσία του μηνός Ιανουαρίου 2017 ποσό €3, χωρίς να έχει προηγουμένως εξασφαλίσει τη συγκατάθεσή τους.

Όπως από την έρευνα προέκυψε, η απόφαση λήφθηκε μετά από την έγκριση αιτήματος της ΠΑ.ΣΥ.Δ.Υ. και χωρίς να εξασφαλιστεί προηγουμένως η συγκατάθεση των επηρεαζόμενων.

Κρίθηκε ότι η απόφαση αυτή δε συνάδει με τις πρόνοιες των περί Προστασίας των Μισθών Νόμων, βάσει των προνοιών του οποίου αποκοπές της προκειμένης φύσεως δεν επιτρέπονται, παρά μόνο μετά από συγκατάθεση του εργοδοτούμενου. Δηλαδή μόνο αν εξασφαλιζόταν προηγουμένως ρητά η συγκατάθεση από έκαστο επηρεαζόμενο θα ήταν δυνατή η διενέργεια της προαναφερθείσας αποκοπής.

Υποβλήθηκε, σχετικά, Έκθεση στη Γενική Λογίστρια της Δημοκρατίας, για αποφυγή επανάληψης παρόμοιων περιστατικών στο μέλλον

Απόρριψη ή καθυστέρηση διεκπεραίωσης αιτήσεων για παροχή επιδομάτων, συντάξεων, βοηθημάτων, χορηγιών, καθώς και το ύψος αυτών

Αριθμός παραπόνων της κατηγορίας αυτής στρεφόταν εναντίον:

* Των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων, σε σχέση με τον χειρισμό αιτήσεων για παροχή επιδομάτων (ανεργίας, ασθένειας και σωματικής βλάβης) και συντάξεων γήρατος και ανικανότητας.

* Της Υπηρεσίας Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας, όσον αφορά τον χειρισμό αιτήσεων για παροχή επιδομάτων τέκνου και μονογονεϊκής οικογένειας, της Υπηρεσίας Φοιτητικής Μέριμνας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, σε σχέση με τον χειρισμό αιτήσεων για παροχή φοιτητικής χορηγίας.

Από την εξέταση των παραπόνων που αφορούσαν αποφάσεις απόρριψης αιτήσεως, ο Τομέας κατέληξε στο ότι οι παραπονούμενοι προσέφυγαν στο Γραφείο, είτε γιατί θεωρούσαν ότι οι αποφάσεις,

που λήφθηκαν επί των αιτήσεών τους, είχαν βασιστεί σε νομοθετικές πρόνοιες που είναι άδικες, είτε επειδή η αιτιολογία που προβαλλόταν δεν ήταν πειστική.

Αναφορικά, με τις τελευταίες περιπτώσεις, διαπιστώθηκε πως, παρά το γεγονός ότι οι απορριπτικές αποφάσεις εύρισκαν νομοθετικό έρεισμα, για το οποίο γινόταν αναφορά στις εν λόγω επιστολές, πλην όμως δεν αιτιολογούνταν κατά τρόπο πειστικό και κατανοητό για τους παραπονούμενους, οι οποίοι, στις πλείστες περιπτώσεις, έχοντας άγνοια για τις πρόνοιες της νομοθεσίας, αντιμετώπιζαν τις αποφάσεις αυτές με σκεπτικισμό ή καχυποψία.

Σε ορισμένες περιπτώσεις αυτό θα μπορούσε να είχε αποφευχθεί αν οι αρμόδιες διοικητικές αρχές, σε γλώσσα απλή και κατανοητή για τους αιτητές, παρέθεταν με περισσότερη σαφήνεια και επιμέλεια τις σχετικές νομοθετικές/κανονιστικές πρόνοιες (αφού επεξηγούσαν την υποχρέωσή τους να χειρίζονται αιτήσεις σύμφωνα με τις πρόνοιες αυτές – αρχή της νομιμότητας), καθώς και τα συγκεκριμένα στοιχεία και δεδομένα κάθε περίπτωσης, που δεν άφηναν περιθώρια διαφορετικού χειρισμού της.

Η αιτιολόγηση των διοικητικών αποφάσεων, όπως τονίστηκε, είναι απολύτως αναγκαία για την οικοδόμηση κουλτούρας εμπιστοσύνης του κοινού απέναντι στη Δημόσια Διοίκηση. Αυτή τη θέση, κατ' επανάληψη, προέβαλαν και οι Λειτουργοί του Τομέα, σε επαφές τους με μέλη του προσωπικού διοικητικών αρχών, στο πλαίσιο διερεύνησης παραπόνων.

Στις περιπτώσεις που διαπιστώθηκε ή πιθανολογήθηκε καθυστέρηση στη διεκπεραίωση αιτήσεων έγινε διαμεσολάβηση προς τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες για ταχύτερη διευθέτησή τους.

Η αρμοδιότητα **της διαμεσολάβησης**, ένεκα της δυνατότητας που παρέχει για άμεση και αμφίπλευρη επικοινωνία με τους εμπλεκόμενους και επίτευξη αποτελεσμάτων (σε περίπτωση συνεννόησης), κρίθηκε ως το προσφορότερο μέσο εμπλοκής του Τομέα στις περιπτώσεις καθυστερήσεων.

Η ανάγκη ταχείας διεκπεραίωσης των αιτήσεων αποκτά ιδιαίτερη σημασία στις περιπτώσεις αιτητών παροχών, συντάξεων, επιδομάτων ή χορηγιών που εμπίπτουν στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, οι οποίες διερευνήθηκαν κατά προτεραιότητα.

Όπως και κατά τα προηγούμενα έτη, σημαντικό ποσοστό παραπόνων με αυτό το αντικείμενο αφορούσαν το επίδομα ανεργίας που καταβάλλεται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Όπως, όμως, διαπιστώθηκε, το ποσοστό αυτό αντικατοπτρίζει τον αριθμό εγγεγραμμένων ανέργων, ο οποίος εξακολουθεί να διατηρείται σε υψηλά επίπεδα, παρά τη σταδιακή μείωσή του, με αναμενόμενο ο χρόνος διεκπεραίωσης των αιτήσεων να επηρεάζεται καθοριστικά από τον αριθμό των αιτήσεων που καλούνται ταυτόχρονα να εξετάσουν/ διαχειριστούν οι εν λόγω Υπηρεσίες.

Η πρακτική των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων να εκδίδουν, σε εβδομαδιαία βάση, ανακοίνωση, στην οποία περιλαμβάνονται πληροφορίες για τις αιτήσεις που εξετάζονται τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο (κατά είδος παροχής και ημερομηνία υποβολής) αποτελεί παράδειγμα καλής πρακτικής, που θα μπορούσε να αξιοποιηθεί και από άλλες διοικητικές αρχές (που εξετάζουν αιτήσεις), για σκοπούς εκτόνωσης τόσο της αγωνίας των αιτητών, όσο και της ανάγκης τους να επικοινωνήσουν, διά ζώσης, τηλεφωνικώς ή γραπτώς, με τις υπηρεσίες, για να πληροφορηθούν για την πορεία των αιτήσεών τους.

Η δράση του Θεσμού ως προς τον ρόλο του ως διαμεσολαβητή δεν περιορίστηκε μόνο στις περιπτώσεις παραπόνων που αφορούσαν καθυστέρηση στη διεκπεραίωση αιτήσεων, αλλά εφαρμόστηκε και στις περιπτώσεις παραπόνων που αφορούσαν καθυστέρηση ή/και παράλειψη απάντησης σε σχετικές επιστολές.

Ύψος παροχών

Αριθμός υποθέσεων αφορούσε το ύψος παροχών.

Συγκεκριμένα, οι παραπονούμενοι θεωρούσαν ότι το ύψος καταβαλλόμενης σε αυτούς παροχής ήταν χαμηλό ή/και ανεπαρκές για τις ανάγκες τις οποίες η παροχή αποσκοπεί να καλύψει και, αιτούντο συναφώς, την αύξησή του.

Σε όλες τις περιπτώσεις διαπιστώθηκε ότι το ύψος των παροχών ήταν είτε αυτό που καθορίζεται ρητά στη σχετική νομοθεσία, είτε αυτό που υπολογίστηκε στη βάση των προνοιών της, αναλόγως της περίπτωσης.

Έκαστος παραπονούμενος έτυχε λεπτομερούς πληροφόρησης για το αποτέλεσμα της έρευνας που διενεργήθηκε στο πλαίσιο εξέτασης του παραπόνου του. Οι παραπονούμενοι πληροφορήθηκαν, επίσης, ότι από τη στιγμή που δεν διαπιστωνόταν οποιαδήποτε παράνομη διοικητική δράση, δεν υπήρχαν περιθώρια παρέμβασης του Επιτρόπου για αύξηση του ύψους των καταβαλλόμενων σε αυτούς παροχών.

Ύψος Εισφορών στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Ορισμένα παράπονα αφορούσαν το ύψος εισφορών αυτοτελώς εργαζομένων στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Ειδικότερα, οι παραπονούμενοι υποστήριξαν ότι τα κατώτατα ποσά των ασφαλιστέων αποδοχών τους (τεκμαρτά εισοδήματα), βάσει των οποίων υπολογίστηκε/καθορίστηκε το ύψος των εισφορών τους, ήταν υψηλότερα των πραγματικών εισοδημάτων τους, με αποτέλεσμα να καταβάλλουν υψηλότερες εισφορές από όσες έπρεπε να καταβάλλουν.

Από τη διερεύνηση των υποθέσεων διαπιστώθηκε ότι οι εισφορές που κατέβαλλαν οι παραπονούμενοι είχαν υπολογιστεί/καθοριστεί στη βάση των προνοιών των περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Εισφορές) Κανονισμών του 2010 μέχρι 2014.

Έκαστος παραπονούμενος έτυχε πληροφόρησης:

Για το αποτέλεσμα της έρευνας που διενεργήθηκε για την περίπτωση του παραπόνου του.

Για το δικαίωμα κάθε αυτοτελώς εργαζομένου, του οποίου το κατώτατο ποσό ασφαλιστέων αποδοχών είναι πιο ψηλό από το πραγματικό του εισόδημα, να υποβάλει αίτηση συνοδευόμενη από αποδεικτικά στοιχεία για το εισόδημά του και,

ότι, στην περίπτωση που αν ικανοποιήσει τον Διευθυντή Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων πως το εισόδημα του είναι χαμηλότερο από το τεκμαρτό, έχει δικαίωμα να καταβάλλει εισφορές επί του ποσού των πραγματικών αποδοχών του.

Επιβολή φόρων, τελών, πρόσθετων επιβαρύνσεων και το ύψος αυτών_

Σε αριθμό υποθέσεων οι παραπονούμενοι προσέφυγαν στο Γραφείο διαμαρτυρούμενοι για το ύψος και τον τρόπο υπολογισμού τελών και φόρων που τους επιβλήθηκαν από την Κεντρική Διοίκηση, από ΝΠΔΔ και τοπικές αρχές.

Σε ορισμένες από αυτές εκφράστηκε διαμαρτυρία για την επιβολή πρόσθετων επιβαρύνσεων, λόγω καθυστερημένης εξόφλησης τελών.

Σε μία περίπτωση παραπόνου εναντίον Κοινοτικού Συμβουλίου⁵⁹ αναφορικά με το ύψος της ετήσιας εισφοράς για την παροχή κοινοτικών υπηρεσιών, κρίθηκε ότι τα κριτήρια που καθορίστηκαν (μέγεθος, ηλικία και κατάσταση της κατοικίας) δεν διασφαλίζουν την ισότιμη μεταχείριση των φορολογουμένων.

Ειδικότερα, κρίθηκε ότι το πλαίσιο που τέθηκε με τη σχετική απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου είναι εξαιρετικά επισφαλές, για τον λόγο ότι η παρουσία κάθε κατόχου κατηγοριοποιείται και, κατ' επέκταση, ισοπεδώνεται με την ένταξή της σε μια κατηγορία, στην οποία μόνο κατά προσέγγιση μπορεί να εμπίπτει, ενώ η νομοθεσία απαιτεί

εξατομικευμένο υπολογισμό της ετήσιας εισφοράς.

Εκτός τούτου, η κατηγοριοποίηση της περιουσίας, δε συνιστά, κατ' ανάγκη και επαρκή αιτιολογία της ετήσιας εισφοράς που επιβάλλεται στον κάτοχο της, παρά μόνο μια γενική αιτιολογία, ότι η περιουσία εμπίπτει σε μια συγκεκριμένη κατηγορία, χωρίς να καταγράφονται ξεχωριστά για κάθε περιουσία οι λόγοι για τους οποίους εντάχθηκε σε συγκεκριμένη κατηγορία, ποια ήταν η περιουσία στο σύνολο της, ποια η συνολική αξία της και γιατί κρίθηκε ότι αντιστοιχούσε σ' αυτήν ένα ορισμένο ποσό, το ίδιο ή περίπου το ίδιο με εκείνο που επιβλήθηκε σε σχέση με περιουσία ανήκουσα σε άλλο πρόσωπο και ενταγμένη στην ίδια κατηγορία.

Συμψηφισμός ποσού βοηθήματος κηδείας με οφειλές αποβιώσαντος

Αιτητής βοηθήματος κηδείας (υιός αποβιώσαντος ασφαλισμένου/ συνταξιούχου του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων) υπέβαλε παράπονο εναντίον των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων, αναφορικά με την απόφασή τους να συμψηφίσουν το ποσό βοηθήματος κηδείας, το οποίο ο ίδιος αιτήθηκε να λάβει, με οφειλές του αποβιώσαντος. Μετά από διαμεσολαβητική παρέμβαση του Τομέα, οι Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων κατέβαλαν το βοήθημα.

Εξασφάλιση στοιχείων από το εξωτερικό

Στην περίπτωση άλλου παραπόνου εναντίον των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το οποίο υποβλήθηκε από ηλικιωμένη γεωργιανής καταγωγής, αιτήτρια κοινωνικής σύνταξης, αναφορικά με την απαίτησή τους όπως η ίδια εξασφαλίσει στοιχεία από την αρμόδια αρχή της Γεωργίας, προκειμένου να καταστεί δυνατή η ολοκλήρωση της διαδικασίας εξέτασης της αίτησής της, μετά από διαμεσολαβητική παρέμβαση του Τομέα, οι ΥΚΑ πείσθηκαν να προβούν οι ίδιες στις απαιτούμενες ενέργειες, για εξασφάλιση των στοιχείων.

Παράπονα εναντίον Κυπριακών Επιχειρήσεων Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών

Αριθμός παραπόνων, κυρίως αλλοδαπών, στρεφόταν εναντίον Κυπριακών Επιχειρήσεων Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών, τις γνωστές ΚΕΠΕΥ.

Στο πλαίσιο χειρισμού των υποθέσεων αυτών οι παραπονούμενοι πληροφορήθηκαν ότι, με βάση τους περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμους του 1991 έως 2014, δεν είναι δυνατή η διερεύνηση παραπόνων κατά νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, όπως οι συγκεκριμένες ΚΕΠΕΥ.

Πληροφορήθηκαν, επίσης, ότι, δυνάμει της Κ.Δ.Π. 51/2015· η οποία εκδόθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο του Ενιαίου Φορέα Εξώδικης Επίλυσης Διαφορών Χρηματοοικονομικής Φύσεως, με βάση τον Νόμο 84(Ι)/2010 μετά τη συμπλήρωση συγκεκριμένου εντύπου, οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο δύναται να υποβάλει παράπονο στον Χρηματοοικονομικό Επίτροπο εναντίον χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων, που αφορά διαμαρτυρία ή αντίρρηση ή διαφορά ύψους μέχρι το ποσό των €170.000, νοουμένου ότι πληρούνται σωρευτικά οι προϋποθέσεις, που προνοούνται στα άρθρα 9 και 10 του Νόμου 84(Ι)/2010.

Παράπονα εναντίον χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων

Αριθμός παραπόνων υποβλήθηκε, επίσης, εναντίον τραπεζών, ασφαλιστικών εταιρειών και άλλων χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων. Οι περιπτώσεις αυτές έτυχαν όμοιου χειρισμού με τις προηγούμενες και οι παραπονούμενοι έτυχαν πληροφόρησης για την αναρμοδιότητα της Επιτρόπου να διερευνήσει τις υποθέσεις τους, καθώς και για τη δυνατότητά τους να προσφύγουν στον Χρηματοοικονομικό Επίτροπο.

Ε.
ΤΟΜΕΑΣ
ΥΓΕΙΑΣ

A. Εισαγωγή

Η ιατρική, ως επάγγελμα, ασχολείται άμεσα με τον ίδιο άνθρωπο και αυτό που καλείται να διαχειριστεί είναι το αγαθό της ζωής, της υγείας και της σωματικής ακεραιότητας.

Ως εκ τούτου, τα παράπονα με τα οποία ασχολείται ο Τομέας της Υγείας είναι ευαίσθητου χαρακτήρα και υφής, αφού στο επίκεντρο είναι ο ανθρώπινος πόνος και η αγωνία του ασθενή και των οικείων του.

Ως επί το πλείστον, τα παράπονα αφορούν ελλιπή και/ή πλημμελή παροχή ιατρικής φροντίδας, καθυστερήσεις και λίστες αναμονής για διαγνωστικές εξετάσεις και καθορισμό ημερομηνίας χειρουργικών επεμβάσεων, χρονοβόρες διαδικασίες στην αξιολόγηση αιτημάτων για αποστολή ασθενών στο εξωτερικό ή καταβολή εξόδων για θεραπείες, στις οποίες ασθενείς υποβλήθηκαν εκτός κρατικών νοσηλευτηρίων, απουσία ή μη τήρηση ιατρικών πρωτοκόλλων, μη παροχή αναγκαίων ιατρικών πληροφοριών, απώλειες ιατρικών φακέλων.

Οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προβλήματα υποστελέχωσης, με αποτέλεσμα οι πολίτες να μην απολαμβάνουν την ποιότητα εξυπηρέτησης που εύλογα αναμένουν. Αυτό συμβάλλει στην παγίωση του αισθήματος αμφισβήτησης και καχυποψίας του κοινού έναντι του κρατικού συστήματος παροχής ιατρικών υπηρεσιών.

Οι συνθήκες οικονομικής και κοινωνικής αστάθειας, που βιώνει τα τελευταία χρόνια η Κύπρος, οδήγησαν σε ραγδαία και ασύμμετρη αύξηση του αριθμού των ασθενών που προσφεύγουν στα κρατικά ιατρικά κέντρα, για παροχή υπηρεσιών υγείας, που το υφιστάμενο σύστημα υγείας ήταν ανέτοιμο να τους αντιμετωπίσει.

Αναμφίβολα, η οικονομική κρίση και η δημοσιονομική περιστολή, η οποία είναι υπαρκτή και στο πεδίο της υγείας, έχουν επηρεάσει όλες ανεξαιρέτως τις δράσεις και ενέργειες των υπηρεσιών και κυρίως το ανθρώπινο δυναμικό, το οποίο στελεχώνει τα τμήματα, αλλά και τα

κρατικά ιατρικά κέντρα.

Β. Εκθέσεις/Παρεμβάσεις/Διαμεσολαβητική δράση

Κάλυψη Εξόδων Θεραπείας στον Ιδιωτικό Τομέα ή στο Εξωτερικό

Συχνή αιτία καταφυγής στο Γραφείο μας αποτελεί η απόρριψη και/ή μεγάλη καθυστέρηση που παρατηρείται στην εξέταση αιτημάτων διοικουμένων προς το Υπουργείο Υγείας, *για κάλυψη εξόδων με βάση το Σχέδιο Παροχής Οικονομικής Αρωγής, για Υπηρεσίες Υγείας που δεν Παρέχει το Δημόσιο.*

Το Σχέδιο καλύπτει αιτήματα ασθενών για παροχή υπηρεσιών υγείας στον ιδιωτικό τομέα στην Κύπρο και/ή μετάβασή τους σε ιατρικά κέντρα στο εξωτερικό.

Αφορά, επίσης, αιτήματα τόσο για την εκ των προτέρων έγκριση κάλυψης των εξόδων, όσο και για την εκ των υστέρων κάλυψη, τηρουμένων ορισμένων προϋποθέσεων.

Ο αριθμός των αιτημάτων που κρίνονται δικαιολογημένα μετά από έρευνα, είναι, μεν, μειωμένος, εντούτοις ο προβληματισμός, ο οποίος είχε διατυπωθεί και στο παρελθόν από το Γραφείο, είναι ότι το Υπουργείο αξιολογεί και ανάλογα εγκρίνει ή απορρίπτει τα αιτήματα που τίθενται ενώπιόν του, στη βάση μιας «φωτογραφικού τύπου» απεικόνισης ενός περιστατικού, χωρίς να εξετάζει τα ειδικά δεδομένα της κάθε περίπτωσης, το ιστορικό που το συνοδεύει και το τι είχε προηγηθεί. Αυτή η προσέγγιση εμπεριέχει τον κίνδυνο λήψης λανθασμένων ή/και άδικων αποφάσεων, αφού σημαντικά δεδομένα μιας υπόθεσης δυνατόν να μη συνυπολογιστούν και/ή ληφθούν υπόψη.

Σε συγκεκριμένη περίπτωση,⁶⁰ το Υπουργείο Υγείας απέρριψε αίτημα ασθενή, για εκ των υστέρων κάλυψη των εξόδων θεραπείας, στην οποία αυτός υποβλήθηκε, στον ιδιωτικό τομέα.

Ο ασθενής ο οποίος είναι αθλητής, τραυματίστηκε σοβαρά στο γόνατο κατά τη διάρκεια επίσημου καλαθοσφαιρικού αγώνα και η κατάσταση της υγείας του απαιτούσε την άμεση υποβολή του σε χειρουργική επέμβαση (για αποκατάσταση χιαστού και μηνίσκου). Αποτάθηκε στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας, ωστόσο, δεν του δόθηκε σύντομη ημερομηνία για επέμβαση, με αποτέλεσμα να καταφύγει στον ιδιωτικό τομέα, όπου και υποβλήθηκε στην αναγκαία για την υγεία του θεραπεία, χωρίς καθυστέρηση.

Μετά από παρέμβαση του Γραφείου και υποβολή ένστασης από τον αιτητή, το Υπουργείο Υγείας αποφάσισε να ικανοποιήσει το αίτημά του, για την εκ των υστέρων κάλυψη των εξόδων νοσηλείας του, επί τη βάσει εισήγησης του Αναθεωρητικού Συμβουλίου, το οποίο επανεξέτασε την υπόθεση.

Στην απόφασή του δε, το Αναθεωρητικό Συμβούλιο, επισήμανε ότι το αίτημα του ασθενή «[...] είναι δικαιολογημένο, αφού λόγω της αθλητικής του δραστηριότητας θα έπρεπε να αντιμετωπισθεί άμεσα».

Σε άλλη δε περίπτωση,⁶¹ μετά από ενέργειες του Γραφείου, αίτημα που υπέβαλε ασθενής για να μεταβεί για θεραπεία σε εξειδικευμένο ιατρικό κέντρο του εξωτερικού, το οποίο καθυστερούσε να εξεταστεί, ικανοποιήθηκε και εγκρίθηκε η καταβολή ποσού €16.215, το οποίο υπολογίστηκε επί τη βάσει προσφοράς που απέστειλε το εν λόγω ιατρικό κέντρο.

Παροχή/Εξασφάλιση φαρμακευτικών σκευασμάτων

Ζωτικής σημασίας και αναπόσπαστο μέρος των υπηρεσιών υγείας που το κράτος παρέχει είναι η διάθεση κατάλληλων και αποτελεσματικών, για σκοπούς θεραπείας, φαρμακευτικών σκευασμάτων.

Στο κρατικό συνταγολόγιο, το οποίο εγκρίνεται από τον Υπουργό Υγείας μετά από εισήγηση της Επιτροπής Φαρμάκων, περιλαμβάνονται τα φαρμακευτικά και άλλα σκευάσματα, τα οποία οι ασθενείς δύνανται

61 Αρ. Φακ.: Α/Π 149/2016.

να επιλέξουν.

Ο κατάλογος δεν είναι εξαντλητικός, αφού ασθενής μπορεί να υποβάλει αίτηση στην Επιτροπή Ονομαστικών Αιτημάτων του Υπουργείου Υγείας, για την κατ' εξαίρεση παροχή φαρμάκων που δεν περιλαμβάνονται στον επίσημο κατάλογο του κρατικού συνταγολογίου. Σε περίπτωση που αιτήματα απορριφθούν από την Επιτροπή, ο αιτητής έχει το δικαίωμα να προσφύγει στο Αναθεωρητικό Συμβούλιο και να ζητήσει επανεξέταση.

Σε συγκεκριμένη υπόθεση⁶² που τέθηκε υπόψη του Γραφείου μας, ασθενής, ο οποίος είχε διαγνωστεί με επιθετικό μεταστατικό καρκίνο του προστάτη, προσέφυγε στο Γραφείο μας εναντίον του Υπουργείου Υγείας, επειδή αίτημά του για εξασφάλιση ειδικού φαρμακευτικού σκευάσματος είχε απορριφθεί.

Η παρέμβαση του Γραφείου ήταν καταλυτικής σημασίας, αφού το αίτημα για παροχή του εν λόγω φαρμακευτικού σκευάσματος ικανοποιήθηκε, μετά από ανατροπή της απορριπτικής απόφασης της Επιτροπής Ονομαστικών Αιτημάτων στο Αναθεωρητικό Συμβούλιο.

Άρνηση υποβολής ασθενή σε χειρουργική επέμβαση

Σύμφωνα με το άρθρο 4(1) του περί Κατοχύρωσης και Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ασθενών Νόμου, κάθε ασθενής έχει δικαίωμα στην παροχή αρμόζουσας, με βάση τις ανάγκες της υγείας του, φροντίδας, η οποία πρέπει να του παρέχεται εντός εύλογου χρόνου, ανάλογα με τις ανάγκες αυτές.

Περαιτέρω, στο εδάφιο (2) του εν λόγω άρθρου επισημαίνεται ότι η παροχή φροντίδας υγείας προς τον ασθενή, πρέπει να είναι καλής ποιότητας και να αφορά τόσο τα υψηλά τεχνικά επίπεδα, όσο και την ανθρώπινη σχέση μεταξύ του ασθενούς και του παροχέα υπηρεσιών υγείας.

62 Αρ. Φακ.: Α/Π 1696/2016.

Σημειώνεται ότι με βάση το ερμηνευτικό άρθρο 2 του πιο πάνω Νόμου «φροντίδα υγείας» σημαίνει κάθε μορφή ιατρικής, παραϊατρικής, εργαστηριακής, φαρμακευτικής ή νοσηλευτικής υπηρεσίας, για πρόληψη, διάγνωση, θεραπεία ή προαγωγή της υγείας.

Στο άρθρο 6 του πιο πάνω Νόμου ορίζεται ότι «*οι υπηρεσίες υγείας πρέπει να είναι συνεχώς διαθέσιμες και προσβάσιμες*», σύμφωνα με τις δυνατότητες του ισχύοντος Συστήματος Υγείας, αλλά και τους διαθέσιμους οικονομικούς, ανθρώπινους και υλικούς πόρους του κράτους.

Σε σχέση με τα πιο πάνω, ασθενής, ευρισκόμενος σε απόγνωση, υπέβαλε παράπονο⁶³ στο Γραφείο μας, υποστηρίζοντας ότι γιατρός του δημοσίου αρνείτο να τον υποβάλει σε χειρουργική επέμβαση, επικαλούμενος το προχωρημένο της ηλικίας του, παρότι δύο ιδιώτες ιατροί υποστήριζαν ότι ήταν σε θέση να υποβληθεί σε εγχείρηση.

Στον ασθενή, μετά από επίσκεψη σε ιδιώτη γιατρό και υποβολή σε εξέταση MRI, συνεστήθη όπως υποβληθεί σε χειρουργική επέμβαση για αποκατάσταση προβλήματος στον αυχένα. Ο ασθενής αδυνατούσε να καλύψει τα έξοδα επέμβασης στον ιδιωτικό τομέα και αποτάθηκε στη Νευροχειρουργική Κλινική του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας.

Ο νευροχειρουργός που ανέλαβε την περίπτωση του, αγνοώντας τη σύσταση του ιδιώτη γιατρού, τον παρέπεμψε αρχικά να υποβληθεί σε διάφορες άλλες διαγνωστικές εξετάσεις και όταν, με την πάροδο του χρόνου, η κατάσταση του ασθενή επιδεινώθηκε, του συνέστησε φυσιοθεραπευτική αγωγή, αποκλείοντας το ενδεχόμενο επέμβασης, λόγω της προχωρημένης του ηλικίας.

Εξαιτίας της στάσης του γιατρού, ο ασθενής αποτάθηκε σε ιδιωτική κλινική για δεύτερη γνώμη, όπου ο ιδιώτης γιατρός, αφού τον εξέτασε και μελέτησε όλα τα στοιχεία του ιατρικού του φακέλου, τον διαβεβαίωσε ότι μπορούσε να υποβληθεί στη συγκεκριμένη επέμβαση.

Η αδυναμία του ασθενή να καταβάλει το ιδιαίτερα υψηλό κόστος της εν λόγω θεραπείας στον ιδιωτικό τομέα και η άρνηση του νευροχειρουργού στο Γενικό Νοσοκομείο να αναλάβει την περίπτωση του, τον οδήγησε στο Γραφείο μου, η παρέμβαση του οποίου ήταν άμεση, αφού ο ασθενής εισήχθη στη Νευροχειρουργική Κλινική του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας, υποβλήθηκε στην αναγκαία χειρουργική επέμβαση με επιτυχία και παρακολουθείτο μετεγχειρητικά από τα Εξωτερικά Ιατρεία.

Υπέρμετρη Καθυστέρηση/Παράλειψη Υπουργείου Υγείας να απαντήσει

Το πρόβλημα της υπέρμετρης καθυστέρησης/παράλειψης του Υπουργείου Υγείας να απαντήσει σε επιστολές του Γραφείου, με τις οποίες ζητείται παροχή πληροφοριών, είναι, δυστυχώς, διαχρονικό, μόνιμο και έχει απασχολήσει επανειλημμένα τον Τομέα Υγείας. Η στάση αυτή εμποδίζει τις έρευνες και δεν επιτρέπει τον οποιοδήποτε σχολιασμό και αξιολόγηση, σε σχέση με τη βασιμότητα ή όχι των παραπόνων που έχουν υποβληθεί.

Οι επανειλημμένες επισημάνσεις του Γραφείου για το πιο πάνω φαινόμενο δεν απέφεραν ουσιαστική βελτίωση, με αποτέλεσμα, σε ορισμένες περιπτώσεις, η υπέρμετρη καθυστέρηση να καταστήσει, εκ των πραγμάτων, άκυρη κάθε προσπάθεια αποκατάστασης της αδικίας, την οποία οι παραπονούμενοι είχαν τυχόν υποστεί.

Αφορμή για να τεθεί το σοβαρό αυτό θέμα έδωσαν συγκεκριμένα παράπονα⁶⁴ για τα οποία, αν και είχαν ζητηθεί από το Υπουργείο Υγείας σχόλια και απόψεις, καθώς και όλα τα σχετικά με τη διερεύνησή τους έγγραφα, δεν έχουν ληφθεί απαντήσεις.

Όπως τονίστηκε σχετικά με τις πιο πάνω υποθέσεις, ο έλεγχος της διοίκησης, από έναν ανεξάρτητο μηχανισμό, αποτελεί γνώρισμα του σύγχρονου δημοκρατικού κράτους. Ο Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ως θεσμός του οποίου η αποστολή είναι η προάσπιση των δικαιωμάτων των διοικούμενων πολιτών και κάθε πρόσωπου, συμβάλλει, επίσης, μέσω της άσκησης

64 Αρ. Φακ.: Α/Π 422/2016, Α/Π 1624/2016 και Α/Π 2219/2016.

του εξωδικαστικού ελέγχου, στην τήρηση της αρχής της νομιμότητας, αλλά και την εφαρμογή των αρχών της χρηστής διοίκησης. Αποτελεί ανεξάρτητο μηχανισμό, ελέγχου και λογοδοσίας γι' αυτό και τα άρθρα 6 και 8 των περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμων, του 1991 – 2014 προβλέπουν ότι όλες οι υπηρεσίες είναι υποχρεωμένες να παρέχουν κάθε συνδρομή για τη διευκόλυνση και την επιτέλεση του έργου του Επιτρόπου.

Τυχόν δε άρνηση παροχής πληροφοριών, παρεμπόδιση ή παρακώλυση του έργου του Επιτρόπου, συνιστά σύμφωνα με το άρθρο 11 του ίδιου Νόμου, ποινικό αδίκημα.

ΣΤ.
ΤΟΜΕΑΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

A. Εισαγωγή :

Στον τομέα αυτό επιίπτουν παράπονα που αφορούν τη νεοσυσταθείσα Υπηρεσία Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας, σε ό,τι αφορά στην παροχή του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος και παράπονα εναντίον των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.

Στις 11 Ιουλίου 2014 τέθηκε σε ισχύ ο περί Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και Γενικότερα περί Κοινωνικών Παροχών Νόμος (Ν.109(Ι)/2014), ο οποίος αναμόρφωσε ολικά το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας της Δημοκρατίας.

Το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα («ΕΕΕ») αποσκοπεί στη διασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης (όπως αυτή έχει καθοριστεί βάσει μελετών του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων):

στους πολίτες της Δημοκρατίας,
στους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
σε πολίτες τρίτων χωρών με καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος,
πρόσωπα που έχουν προσφυγικό καθεστώς και σε ορισμένα άλλα φυσικά πρόσωπα, που έχουν νόμιμη και συνεχή διαμονή στη Δημοκρατία κατά την αμέσως προηγούμενη περίοδο των πέντε ετών που προηγείται της ημερομηνίας υποβολής της αίτησης και πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις.

Για να μπορέσει κάποιος να καταστεί δικαιούχος για παροχή ΕΕΕ, θα πρέπει:

- Το σύνολο της ακίνητης ιδιοκτησίας του ιδίου και της οικογενειακής του μονάδας να μην υπερβαίνει συνολικά τις €100.000 με βάση την εκτίμηση του κτηματολογίου (2013). Από τον υπολογισμό της αξίας της περιουσίας εξαιρείται η κατοικία στην οποία διαμένει ο αιτητής και η οικογένειά του εφόσον το εμβαδό της δεν υπερβαίνει τα 150 τ.μ. στην περίπτωση που ο αιτητής είναι ένα μόνο πρόσωπο (μονήρης) ή τα 300 τ.μ. στις άλλες περιπτώσεις.

- Οι καταθέσεις του αιτητή και των μελών της οικογενειακής του

μονάδας δεν πρέπει να υπερβαίνουν το συνολικό ποσό των €5.000 συν €1.000 για κάθε πρόσθετο πρόσωπο που ανήκει στην οικογενειακή μονάδα.

Το σύνολο της αξίας των μετοχών, χρεογράφων, ομολόγων, ασφαλιστήριων συμβολαίων, εισπρακτέων λογαριασμών και άλλων παρόμοιων στοιχείων, που είναι στην κατοχή των μελών της οικογενειακής μονάδας, δεν πρέπει να υπερβαίνει το συνολικό ποσό των €5.000.

- Το σύνολο των εισοδημάτων των μελών της οικογενειακής μονάδας, πρέπει να είναι χαμηλότερο από το σύνολο των αναγκών που υπολογίζονται βάσει του ΕΕΕ.

Αρμόδια για την εφαρμογή του Νόμου Ν.109(Ι)/2014 είναι η Υπηρεσία Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας («ΥΔΕΠ») του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Η νεοσύστατη ΥΔΕΠ λειτουργεί κάτω από πολύ δύσκολες συνθήκες, αφού βρέθηκε από την αρχή αντιμέτωπη με δεκάδες χιλιάδες αιτήσεις για παροχή ΕΕΕ και άλλες κοινωνικές παροχές.

Οι οκτώ τροποποιήσεις του βασικού Νόμου μέχρι σήμερα (Ν.135(Ι)/2014, Ν.173(Ι)/2014, Ν.195(Ι)/2014, Ν.3(Ι)/2015, Ν.118(Ι)/2015, Ν.36(Ι)/2017, Ν.114(Ι)/2017, Ν.2(Ι)/2018) είναι ενδεικτικές των πολυάριθμων πρακτικών ζητημάτων και των προκλήσεων που αντιμετώπισε και αντιμετωπίζει η ΥΔΕΠ στα τέσσερα χρόνια λειτουργίας της.

Κατά το τρέχον έτος, τα παράπονα που έλαβε το Γραφείο εναντίον της ΥΔΕΠ, οποία αφορούσαν κυρίως: απόρριψη αιτήσεων για παροχή ΕΕΕ ή/και άλλων κοινωνικών παροχών, καθυστέρηση στην εξέταση αιτήσεων, το ύψος του παρεχόμενου ΕΕΕ.

(i) Απόρριψη αιτήσεων για παροχή ΕΕΕ ή/και άλλων κοινωνικών παροχών

Από την εξέταση των παραπόνων που αφορούσαν αποφάσεις απόρριψης αιτήσεως, προέκυψαν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

Οι παραπονούμενοι προσέφευγαν στο Γραφείο, για τους εξής, κυρίως, λόγους:

Έκριναν ότι η αιτιολογία που προβαλλόταν δεν ήταν αρκούντως πειστική ή/και συγκεκριμένη και, θεωρούσαν ότι οι αποφάσεις που λήφθηκαν επί των αιτήσεών τους, είχαν βασιστεί σε νομοθετικές πρόνοιες που είναι άδικες,

Όσον αφορά τις πρώτες περιπτώσεις, διαπιστώθηκε ότι, παρά το γεγονός ότι οι απορριπτικές αποφάσεις είχαν νομικό έρεισμα, οι απορριπτικές αποφάσεις δεν αιτιολογούνταν κατά τρόπο ακριβή ή/και πειστικό ή/και κατανοητό για τους παραπονούμενους.

Αυτό θα είχε αποφευχθεί αν η ΥΔΕΠ, σε γλώσσα απλή και κατανοητή για τους αιτητές, παρέθετε, με ακρίβεια και σαφήνεια, τις σχετικές νομοθετικές/κανονιστικές πρόνοιες, καθώς και τα ουσιώδη πραγματικά στοιχεία και δεδομένα κάθε περίπτωσης (π.χ. προσδιορισμός στοιχείου ακίνητης ιδιοκτησίας και αξίας αυτού ή τα ακριβή ποσά καταθέσεων και το τραπεζικό ίδρυμα που αυτά διατηρούνται) που δεν επέτρεπαν την έγκριση των αιτήσεων.

Εξάλλου, η αρχή της επαρκούς και δέουσας αιτιολόγησης των διοικητικών πράξεων απορρέει από τις προβλέψεις των άρθρων 26(1)⁶⁵

65 «Οι διοικητικές πράξεις οι οποίες εκδίδονται έπειτα από άσκηση διακριτικής εξουσίας πρέπει να είναι επαρκώς και δέοντως αιτιολογημένες...».

και 28 (1)⁶⁶ και (2)⁶⁷ των περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμων του 1999 έως 2014. Η επαρκής και δέουσα αιτιολόγηση των διοικητικών αποφάσεων είναι απολύτως αναγκαία για την οικοδόμηση κουλτούρας εμπιστοσύνης του κοινού απέναντι στην ΥΔΕΠ.

Σε σχέση, δε, με τις τελευταίες, επεξηγήθηκε στους παραπονούμενους ότι:

Η αρχή της νομιμότητας επιτάσσει όπως οι δραστηριότητες των διοικητικών αρχών, όπως εν προκειμένω της ΥΔΕΠ, προσδιορίζονται και περιορίζονται από την ισχύουσα νομοθεσία, χωρίς περιθώρια απόκλισης και

δεν υπάρχει δυνατότητα παρέμβασης του Επιτρόπου, για τον λόγο ότι ο Επίτροπος, με βάση τους περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμους του 1991 έως 2014, δεν ελέγχει τη νομοθεσία, εκτός αν παραβιάζει ανθρώπινα δικαιώματα και θεμελιώδεις ελευθερίες ή αν άπτονται θέματα διακρίσεων.

(ii) Καθυστέρηση στην εξέταση αιτήσεων

Αναπόφευκτα, ο πολύ μεγάλος αριθμός αιτήσεων για παροχή ΕΕΕ και άλλων κοινωνικών παροχών (πέραν των 75 χιλιάδων αιτήσεων), η ολική μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα, αδυναμίες ή/και ελλείψεις, σε σχέση με την ηλεκτρονική διασύνδεση με πληροφοριακά συστήματα κρατικών/δημόσιων οργανισμών, αλλά και τα ζητήματα που σχετίζονταν με την πληρότητα των υποβληθεισών αιτήσεων, ήταν τα κυριότερα αίτια των καθυστερήσεων.

66 «Η αιτιολογία μιας διοικητικής πράξης πρέπει να είναι σαφής, ώστε να μην αφήνει αμφιβολίες ως προς το ποιος ήταν ο πραγματικός λόγος που οδήγησε το διοικητικό όργανο στη λήψη της απόφασης.»

67 «Δεν αποτελεί επαρκή αιτιολογία η αναφορά στην απόφαση γενικών χαρακτηρισμών που μπορούν να εφαρμοστούν και να ισχύουν για κάθε περίπτωση ούτε η απλή αναφορά των γενικών όρων του νόμου που μπορούν να τύχουν εφαρμογής σε οποιαδήποτε περίπτωση.»

Στις περιπτώσεις που διαπιστώθηκε ή πιθανολογήθηκε καθυστέρηση στη διεκπεραίωση αιτήσεων έγινε παρέμβαση προς τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες για ταχύτερη διεκπεραίωσή τους.

Η ανάγκη ταχείας διεκπεραίωσης των υπό αναφορά αιτήσεων είναι κρίσιμη, γιατί αφορούν ακριβώς την κάλυψη βασικών αναγκών των πιο ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού.

Είναι αδήριτη ανάγκη όπως η όλη διαδικασία εξέτασης αιτήσεων για παροχή ΕΕΕ και άλλων κοινωνικών παροχών τυγχάνει συνεχούς μελέτης και βελτίωσης, ώστε αυτές να διεκπεραιώνονται το ταχύτερο δυνατό, σε προκαθορισμένα σύντομα χρονικά διαστήματα.

(iii) Ύψος του παρεχόμενου ΕΕΕ

Αριθμός υποθέσεων αφορούσαν το ύψος του παρεχόμενου ΕΕΕ.

Οι παραπονούμενοι θεωρούσαν ότι το ύψος καταβαλλόμενης σε αυτούς παροχής ήταν χαμηλό ή/και ανεπαρκές για τις ανάγκες τις οποίες η παροχή αποσκοπεί να καλύψει και ζητούσαν την αύξησή του. Οι παραπονούμενοι πληροφορήθηκαν ότι τα ποσά του ΕΕΕ καθορίζονται σε Κανονιστικές Διοικητικές Πράξεις του Υπουργικού Συμβουλίου (δηλαδή σε δευτερογενή νομοθεσία) και ότι δεν υπήρχαν περιθώρια παρέμβασης του Επιτρόπου για αύξηση του ύψους των ποσών, αφού κάτι τέτοιο θα συνιστούσε υπέρβαση των ορίων της εξουσίας που του παρέχουν οι περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμοι.

Β. Εκθέσεις/ Παρεμβάσεις / Διαμεσολαβητική Δράση

Μη συμπερίληψη αλλοδαπών συζύγων κυπρίων πολιτών ως εξαρτώμενα πρόσωπα στο δημόσιο βοήθημα⁶⁸

Η πάγια πολιτική των ΥΚΕ να μη θεωρούν τις συζύγους κυπρίων

68 Αρ. Φακ.: Α/Π 771/2014, Α/Π 2419/2014, Α/Π 1954/2016.

πολιτών, οι οποίοι είναι λήπτες ή αιτητές δημοσίου βοηθήματος, ως εξαρτώμενες του συζύγου τους, με την αιτιολογία είτε ότι δεν έχουν την κυπριακή υπηκοότητα, είτε γιατί βρίσκονται στην Κύπρο υπό το καθεστώς επισκέπτη, είχε ως αποτέλεσμα, οι βασικές, ειδικές ή και άλλες ανάγκες των ατόμων αυτών να μη συνυπολογίζονται στο ποσό του δημοσίου βοηθήματος, που παρέχεται στον σύζυγο.

Η πιο πάνω προσέγγιση του θέματος, από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, κρίθηκε ότι αποτελούσε απόρροια λανθασμένης ερμηνείας και εφαρμογής των προνοιών του σχετικού νόμου.

Αριθμός παραπόνων που υποβλήθηκε στο Γραφείο μας αφορούσε στην πάγια πολιτική των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ) να μη θεωρούν τις συζύγους κυπρίων πολιτών, οι οποίοι είναι λήπτες ή αιτητές δημοσίου βοηθήματος, ως εξαρτώμενες του συζύγου τους, με την αιτιολογία είτε ότι δεν έχουν την κυπριακή υπηκοότητα, είτε γιατί βρίσκονται στην Κύπρο υπό το καθεστώς επισκέπτη, με επακόλουθο οι βασικές, ειδικές ή/και άλλες ανάγκες των ατόμων αυτών να μη συνυπολογίζονται στο ποσό του δημοσίου βοηθήματος που παρέχεται στον σύζυγο.

Στις σχετικές Εκθέσεις που υποβλήθηκαν για το πιο πάνω θέμα, επισημάνθηκε ότι η συγκεκριμένη προσέγγιση των ΤΚΕ είναι απόρροια λανθασμένης ερμηνείας και εφαρμογής των προνοιών του σχετικού νόμου. Ειδικότερα, «με βάση τις πρόνοιες του άρθρου 12 του περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμου, οι σύζυγοι έχουν ευθύνη συντήρησης ο ένας του άλλου και σε περίπτωση αδυναμίας και των δύο να εργαστούν θα πρέπει, σε περίπτωση παροχής δημοσίου βοηθήματος, να καλύπτονται οι ανάγκες και των δύο. Το γεγονός ότι το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού, εφαρμόζοντας τη δική του πολιτική, παραχωρεί, στις αλλοδαπές συζύγους Κυπρίων πολιτών, άδεια παραμονής “επισκέπτη”, ουδόλως διαφοροποιεί την εκ του νόμου υποχρέωση των συζύγων τους, να τις συντηρούν, καλύπτοντας τα έξοδα διαβίωσής τους. Κατ’ επέκταση δε, στις περιπτώσεις ληπτών δημοσίου βοηθήματος, η υποχρέωση αυτή υλοποιείται μέσω του δημοσίου βοηθήματος στο οποίο, η αρμόδια υπηρεσία οφείλει να συμπεριλάβει και το ποσό που αναλογεί

στη σύζυγο».

Έγινε δε εισήγηση όπως οι ΥΚΕ επανεξέταζαν τις περιπτώσεις των παραπονούμενων και συμπεριλάμβαναν στο ποσό του καταβληθέντος δημοσίου βοηθήματος και τις συζύγους των δικαιούχων, καθώς και για επιστροφή των ποσών που τους είχαν αποκοπεί από το δημόσιο βοήθημα.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου, σε υπόθεση με το ίδιο αντικείμενο, κατέληξε στα ίδια, με την πιο πάνω αναφερθείσα Έκθεση, συμπεράσματα.

Καθυστέρηση εξέτασης αίτησης ηλικιωμένης γυναίκας για καταβολή επιδόματος φροντίδας⁶⁹

Παράπονο που υποβλήθηκε στο Γραφείο μας κατά του Υπουργείου Εργασίας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων αφορούσε την καθυστέρηση εξέτασης αίτησης ηλικιωμένης γυναίκας για καταβολή επιδόματος φροντίδας.

Συγκεκριμένα, από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης για καταβολή επιδόματος φροντίδας, μέχρι την ημερομηνία που αυτή διαβιβάστηκε στις Υπηρεσίες Κοινωνικές Ευημερίας για αξιολόγηση, είχαν μεσολαβήσει οκτώ περίπου μήνες. Μέχρι δε η αίτηση να εξεταστεί και να ολοκληρωθεί πλήρως η διαδικασία, ώστε το σχετικό επίδομα να αρχίσει να καταβάλλεται στην αιτήτρια, μεσολάβησαν άλλοι τέσσερις μήνες, με συνέπεια, για έναν περίπου χρόνο, η αιτήτρια να στερηθεί το ποσό φροντίδας που τελικά κρίθηκε ότι δικαιούταν και έπρεπε να λάμβανε.

Για τα προαναφερθέντα, ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου σημείωσε, σε σχετική επιστολή του προς το Γραφείο μας, ότι, μεταξύ άλλων, «η καθυστέρηση στην ολοκλήρωση της αξιολόγησης αριθμού αιτημάτων για κάλυψη αναγκών φροντίδας, οφείλεται στην μαζική υποβολή μεγάλου αριθμού αιτημάτων κατά την έναρξη ισχύος

της σχετικής Νομοθεσίας. Ωστόσο, όλα τα σχετικά αιτήματα έχουν παραπεμφθεί για αξιολόγηση από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και ο χρόνος διεκπεραίωσής τους έχει ήδη μειωθεί σημαντικά».

Στη σχετική έκθεση⁷⁰ που υποβλήθηκε για το πιο πάνω θέμα, σημειώθηκε πως παρότι ο υπερβολικά μεγάλος αριθμός αιτήσεων με τις οποίες η Υπηρεσία Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας είχε κατακλυστεί, αμέσως μετά την εφαρμογή του περί Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και Γενικότερα περί Κοινωνικών Παροχών Νόμου του 2014, ενδεχομένως να δικαιολογεί κάποια καθυστέρηση, η παρέλευση στην προκειμένη περίπτωση ενός για την εξέταση της αίτησης, δεν μπορεί να αιτιολογηθεί. Και αυτό γιατί η αιτήτρια δεν ευθυνόταν για το μεγάλο αριθμό αιτήσεων και τη συνακόλουθη αδυναμία έγκαιρης διεκπεραίωσής τους από τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες.

Στην έκθεση τονίστηκε πως η ηλικία του εκάστοτε αιτητή/τριας σε σχέση με την παροχή φροντίδας είναι άμεσα συνυφασμένη και αλληλένδετη, όχι μόνο με τις προϋποθέσεις για τη θετική έγκριση του αιτήματος, αλλά και με το χρονικό διάστημα εξέτασης και λήψης τελικής απόφασης σε σχέση με αυτό. Κατά συνέπεια, κάθε μέρα καθυστέρησης στην τελική λήψη της απόφασης συνιστά και απομάκρυνση από την άσκηση του δικαιώματος που δύναται να απολαύσει ο δικαιούχος.

Ως εκ τούτου, στις περιπτώσεις αιτήσεων από ηλικιωμένα άτομα, το χρονικό διάστημα εξέτασης της αίτησής τους «θα έπρεπε να συντμηθεί σε βαθμό ώστε αφενός να προσφέρει άμεσα την ανακούφιση που το επίδομα φροντίδας παρέχει και αφετέρου η τελική απόφαση και τυχόν έγκριση να μην καταστεί άνευ αντικειμένου ενόψει της προχωρημένης ηλικίας».

Συνεπώς πέρα από τις άλλες βασικές παραμέτρους που λαμβάνονται υπόψη κατά τη διαδικασία εξέτασης αιτήσεων παροχής επιδομάτων πρόνοιας, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η κατηγορία της ευάλωτης ομάδας στην οποία ο/η αιτητής/τρια ανήκει ούτως ώστε ο χρόνος της

παροχής να ανταποκρίνεται άμεσα με τις ανάγκες.

Ενόψει δε του γεγονότος ότι το επίδομα εκ των πραγμάτων δεν δύναται να έχει αναδρομική ισχύ, ο χρόνος εξέτασης της αίτησης προσώπου που ανήκει σε ευάλωτη ομάδα, όπως ο ηλικιωμένος, επιβάλλεται να είναι σύντομος ώστε αφενός να ανταποκρίνεται στον αντικειμενικό σκοπό της πρόνοιας και αφετέρου να βρίσκεται σε συμφωνία με το άρθρο 10 των περί Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμων [Ν. 158(Ι)/99], το οποίο ορίζει ότι: «*Το Διοικητικό όργανο πρέπει να ασκεί την αρμοδιότητά του μέσα σε εύλογο χρόνο ώστε η απόφασή του να είναι επίκαιρη σε σχέση με τα πραγματικά ή νομικά γεγονότα στα οποία αναφέρεται. Ο καθορισμός του εύλογου χρόνου εξαρτάται από τις εκάστοτε ειδικές συνθήκες.*»

Ενδεικτική αποτίμηση θεμάτων του τομέα, τα οποία αντιμετωπίστηκαν και επιλύθηκαν άμεσα προς όφελος και ικανοποίηση των παραπονουμένων, είτε με τηλεφωνική παρέμβαση είτε με επί τόπου επίσκεψη στα γραφεία των εμπλεκόμενων υπηρεσιών:

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας ενέκριναν, στη βάση νέων πιστοποιητικών που προσκομίσθηκαν, την παροχή δημοσίου βοηθήματος, με αναδρομική ισχύ.⁷¹

Πρωθώθηκε και ολοκληρώθηκε η εξέταση της ένστασης, η οποία υποβλήθηκε στην αρμόδια Υπουργό και εγκρίθηκε η παροχή ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος στον αιτητή.⁷²

Εγκρίθηκε η παροχή οικονομικής βοήθειας, για κάλυψη των εξόδων φροντίδας και καταβολής αναδρομικών δικαιωμάτων.⁷³

Πρωθώθηκε και ολοκληρώθηκε η εξέταση αίτησης για παροχή ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος στον αιτητή.⁷⁴

71 Αρ. Φακ.: Α/Π 1336/2016.

72 Αρ. Φακ.: Α/Π 40/2017.

73 Αρ. φακ.: Α/Π 1050/2017, Α/Π 2013/2016.

74 Αρ. Φακ.: Α/Π 1247/2017, Α/ Π 1344/2017.

Z.

ΘΕΜΑΤΑ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΩΝ
ΣΧΕΣΕΩΝ

A. Εισαγωγή

Στα θέματα Παιδείας και Υπαλληλικών Σχέσεων εμπίπτει η ευθύνη της διερεύνησης παραπόνων που σχετίζονται τόσο με θέματα παιδείας, όσο και με ζητήματα που προκύπτουν λόγω ύπαρξης υπαλληλικής σχέσης, εφόσον στη σχέση αυτή ο εργοδότης είναι το ίδιο το κράτος, είτε άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Η θεματική των παραπόνων που εξετάστηκαν από τον Τομέα αυτό, κατά το έτος 2017 δεν είχε ουσιαστικές διαφορές με αυτήν του προηγούμενου έτους. Σημαντικό ποσοστό των υποβληθέντων παραπόνων αφορούσαν στις μετακινήσεις – μεταθέσεις δημόσιων λειτουργών και εκπαιδευτικών, αλλά και αιτήματα για αλλαγή εργασιακού χώρου, ή/και καθηκόντων, λόγω προβλημάτων υγείας.

Επίσης, φαινόμενα όπως η έλλειψη αιτιολογίας των διοικητικών πράξεων, η καθυστέρηση στη λήψη αποφάσεων, η μη συμμόρφωση σε ακυρωτικές αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου, αλλά και η λήψη αποφάσεων κατ' απόκλιση των προνοιών της οικείας νομοθεσίας ή των αρχών χρηστής διοίκησης από κυβερνητικές υπηρεσίες, Ημικρατικούς Οργανισμούς και Δήμους / Κοινοτικά Συμβούλια, κυριάρχησαν και κατά το υπό επισκόπηση έτος.

Ωστόσο, ήταν με ικανοποίησή μου που διαπίστωσα ότι η Διοίκηση αποδείχθηκε, σε ικανό αριθμό περιπτώσεων, πρόθυμη να ακολουθήσει εισηγήσεις, παρατηρήσεις και υποδείξεις που της υποβλήθηκαν κατά το στάδιο της διερεύνησης παραπόνων, με αποτέλεσμα και η αποκατάσταση των πραγμάτων να είναι καίρια και να αποφευχθεί αχρεία καθυστέρηση στις διαδικασίες και ταλαιπωρία στους διοικούμενους.

B. Εκθέσεις/Παρεμβάσεις/Διαμεσολαβητική δράση

Εμφάνιση μαθητών/τριών κατά τις επίσημες τελετές αποφοίτησης/

*επίσημη φωτογράφιση*⁷⁵

Το θέμα της εμφάνισης των μαθητών κατά την τελετή αποφοίτησης και γενικότερα, κατά τις επίσημες τελετές, όπως και επίσημες φωτογραφήσεις, καθώς και η νομιμότητα της απόφασης αποκλεισμού τους από αυτές, σε περίπτωση που δεν πληρούν τα απαιτούμενα για χαρακτηρισμό της εμφάνισής τους ως ευπρεπούς, αποτέλεσε αντικείμενο Τοποθέτησης, μετά την υποβολή σχετικού παραπόνου. Όπως σημειώθηκε, στους περί Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαιδευσεως Κανονισμούς δεν προβλέπεται οποιαδήποτε ποινή/παιδαγωγικό μέτρο απομάκρυνσης από σχολική τελετή/στέρησης του δικαιώματος συμμετοχής σε αυτήν, στους μαθητές των οποίων η εμφάνιση παρεκκλίνει απ' ό,τι ορίζεται ως ευπρεπής εμφάνιση. Ομοίως, δεν προβλέπεται στους Κανονισμούς, ως παιδαγωγικό μέτρο, ο αποκλεισμός από την επίσημη φωτογράφιση.

Συνεπώς, η επιβολή τέτοιων ποινών συνιστά παράνομη απόφαση και οι Διευθυντές των σχολείων θα πρέπει να τερματίσουν την τακτική επιβολής τέτοιων ποινών – παιδαγωγικών μέτρων. Έγινε εισήγηση όπως το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού ενημερώσει με εγκύκλιό του τις Διευθύνσεις των σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης, ότι η τακτική λήψης τέτοιου είδους μέτρων θα πρέπει να τερματιστεί, καθότι δεν έχει οποιοδήποτε έρεισμα στην ισχύουσα νομοθεσία, καθώς και όπως το Υπουργείο διαβιβάσει αντίγραφο της σχετικής Τοποθέτησης σε όλους τους Διευθυντές των εν λόγω σχολείων.

Τονίστηκε, ταυτόχρονα, ότι, επ' ουδενί, δεν πρέπει όσα αναφέρονται στην Τοποθέτηση να εκληφθούν ως έρεισμα και/ ή ως ενθάρρυνση για άναρχη εμφάνιση των μαθητών κατά την τελετή αποφοίτησής τους ή την επίσημη φωτογράφησή τους. Η συμμόρφωση με τους Κανονισμούς και τις οδηγίες που δίνονται σε αυτούς εξακολουθεί να αποτελεί υποχρέωσή τους, όπως αναφέρθηκε.

Μετακίνηση προσώπου, το οποίο υπηρετεί στην Εθνική Φρουρά⁷⁶

75 Αρ. φακ.: ΤΟΠ Α/Π 1713/2016.

76 Αρ. φακ. Α/Π 1710/2016.

Αντικείμενο παραπόνου υπήρξε ο τρόπος μεταχείρισης, από το Υπουργείο Άμυνας, προσώπου, το οποίο υπηρετεί στην Εθνική Φρουρά, ως αρχίατρος. Ο παραπονούμενος υποστήριξε πως, ενώ ήταν σε γνώση της Υπηρεσίας το σοβαρό πρόβλημα υγείας που αντιμετώπιζε – ένεκα του οποίου υπήρχε και ιατρική σύσταση για αποφυγή ταξιδιών απόστασης μεγαλύτερης των 5km, ηλιακής ακτινοβολίας, σκόνης, κρύου και άλλων επιβαρυντικών παραγόντων, λήφθηκε απόφαση μετάθεσής του, την οποία ο ίδιος χαρακτήρισε ως εκδικητική.

Όπως διαπιστώθηκε, από το 2015, ο παραπονούμενος αιτήθηκε παραπομπή του σε Ιατροσυμβούλιο, με σκοπό να διαγνωστεί η ικανότητά του για εκτέλεση των καθηκόντων του.

Ως εκ τούτου, παραπέμφθηκε δύο φορές σε Ιατροσυμβούλιο, το οποίο έδωσε αμφίβολης βασιμότητας γνωμοδοτήσεις. Παράλληλα, μετατέθηκε σε τόπο εργασίας που κάθε άλλο παρά συνήδε με τις συστάσεις των θεραπόντων ιατρών του, με επακόλουθο ο παραπονούμενος να αναγκαστεί να ζητήσει όπως του επιτραπεί να παραιτηθεί.

Συγκεκριμένα, στην Έκθεση που υποβλήθηκε, χωρίς, όπως σημειώνεται, να υπάρχει πρόθεση να παρέμβαση στο έργο και στις αρμοδιότητες του Ιατροσυμβουλίου, σχολιάστηκε ο τρόπος λήψης των αποφάσεών του, κυρίως όταν κατέληξε ότι ο παραπονούμενος ήταν ικανός να εκτελεί πλήρως τα καθήκοντά του, ενώ είχε ήδη αναφέρει ότι δεν κατέστη δυνατό να διαπιστωθεί η οπτική οξύτητά του, υποστηρίζοντας ότι ο παραπονούμενος δεν είχε προσκομίσει σχετικά ιατρικά πιστοποιητικά.

Αποτέλεσε διαπίστωση ότι, ουσιαστικά, το Ιατροσυμβούλιο δεν αντιμετώπισε την ουσία του ζητήματος: θα έπρεπε να είχε εξετάσει κατά πόσο η κατάσταση της υγείας του παραπονούμενου ήταν όπως την περιέγραφε και κατά πόσο η μετάθεσή του θα έπρεπε να ανακληθεί, για σκοπούς διαφύλαξης της υγείας του, δεδομένων των συνθηκών που επικρατούν στο συγκεκριμένο χώρο, στον οποίο μετατέθηκε.

Αυτό που, εν τέλει, αποτέλεσε εισήγηση ήταν η εκ νέου παραπομπή του παραπονούμενου σε Ιατροσυμβούλιο και η παροχή, από πλευράς του Υπουργείου Άμυνας, επαρκούς πληροφόρησης στο Ιατροσυμβούλιο, σε σχέση με την περίπτωση του παραπονούμενου.

Καθυστέρηση στη διαδικασία εξέτασης αίτησης εθνοφρουρού, για οριστική απόλυσή του από την Εθνική Φρουρά, επί τη βάση «ειδικών και οικογενειακών λόγων»⁷⁷

Την καθυστέρηση στην εξέταση αιτήματος εθνοφρουρού, για οριστική απόλυση από την Εθνική Φρουρά, στη βάση «ειδικών και οικογενειακών λόγων», αποτέλεσε το αντικείμενο Έκθεσης με αφορμή την υποβολή σχετικού παραπόνου.

Η εξέταση τέτοιων αιτημάτων προνοείται στις διατάξεις του περί Εθνικής Φρουράς Νόμου, χωρίς, ωστόσο, να καθορίζεται επακριβώς ο τρόπος διερεύνησης.

Στην προκειμένη περίπτωση, ζητήθηκε η εκπόνηση κοινωνικο-οικονομικής έκθεσης από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, γεγονός το οποίο επικροτήθηκε, καθότι τέτοιου είδους έρευνα συνάδει και με τις πρόνοιες του άρθρου 45 του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου, περί επαρκούς έρευνας.

Παρόλα αυτά, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας ολοκλήρωσαν και απέστειλαν την έκθεση μετά από επτά μήνες, διάστημα το οποίο κρίθηκε ως σοβαρή καθυστέρηση.

Ειδικότερα, με την Έκθεση κλήθηκαν το Υπουργείο Άμυνας, η αρμόδια Συμβουλευτική Επιτροπή, αλλά και οι Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων να προβληματιστούν για το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την εκπόνηση τέτοιων εκθέσεων και κατ' επέκταση την εξέταση αντίστοιχων αιτημάτων τα οποία λαμβανομένης υπόψη της επείγουσας, ενδεχομένως, φύσης των αιτημάτων για οριστική απόλυση (που υποβάλλονται από εθνοφρουρούς που αντιμετωπίζουν σοβαρά

77 Αρ. φακ.: Α/Π 2197/2016.

οικογενειακά ή/και οικονομικά προβλήματα), σε συνδυασμό με την πρόσφατη (τότε) μείωση της θητείας στην Εθνική Φρουρά.

Το μέγεθος της καθυστέρησης στην εξέταση τέτοιων αιτήσεων τονίστηκε ότι μπορεί να επιφέρει από αντιστρόφως ανάλογο δυσμενή περιορισμό, μέχρι και εξουδετέρωση του δικαιώματος που παρέχεται στους εθνοφρουρούς, για προσωρινή ή μόνιμη απόλυσή τους, όταν συντρέχουν ειδικοί ή οικονομικοί λόγοι.

Εισήγηση στην Έκθεση ήταν όπως το Υπουργείο Άμυνας και η Συμβουλευτική Επιτροπή, σε συνεργασία με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, υιοθετήσουν τέτοιες διαδικασίες και/ή εύλογα χρονοδιαγράμματα, ώστε η συγκεκριμένη διαδικασία να ολοκληρώνεται ταχέως και, εν πάση περιπτώσει, να ολοκληρώνεται εντός χρονικού διαστήματος που να μην καθιστά τα αιτήματα αυτά άνευ αντικειμένου.

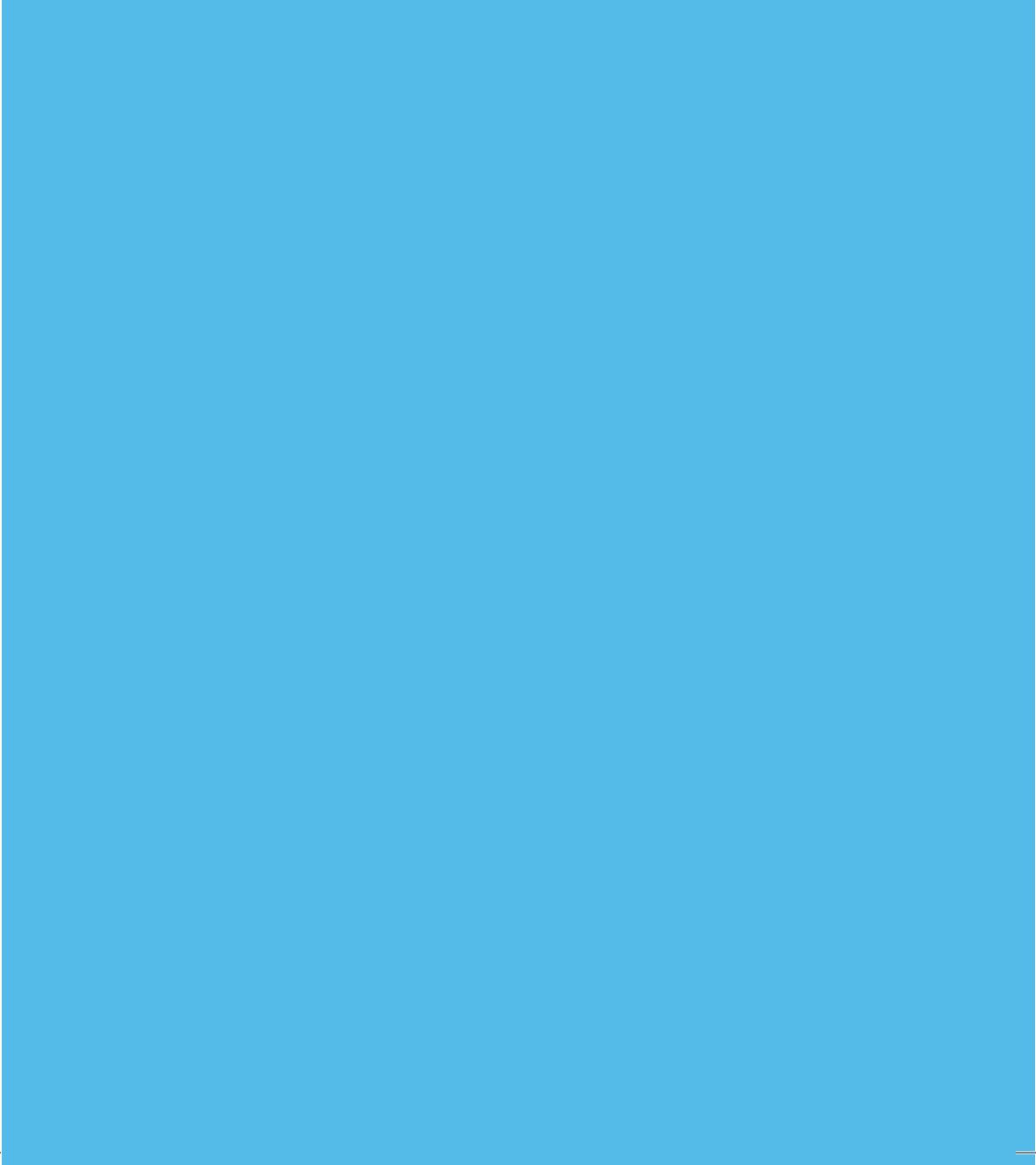
Μετά από υποβολή παραπόνου που αφορούσε την **καθυστέρηση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού να ενημερώσει τους υποψήφιους των Παγκυπρίων Εξετάσεων ότι για εγγραφή των επιτυχόντων υποψηφίων στα ΑΑΕΙ Ελλάδας ήταν απαραίτητη η κατοχή δελτίου ταυτότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας** (και αφού είχε ήδη επιτραπεί σε αυτούς η συμμετοχή στις Παγκύπριες Εξετάσεις), το Γραφείο, παρεμβαίνοντας άμεσα, ζήτησε από το εμπλεκόμενο Υπουργείο να υποβάλει παράκληση στο Υπουργείο Εσωτερικών, ώστε οι περιπτώσεις αυτές να τύχουν άμεσου χειρισμού. Η εμπλοκή του Γραφείου ήταν καταλυτικής σημασίας, αφού αποσοβήθηκε ο κίνδυνος απώλειας θέσεων στα ελληνικά ΑΑΕΙ, που οι διατελέσαντες υποψήφιοι είχαν ήδη καταλάβει.⁷⁸

Μαθητής με μαθησιακές δυσκολίες παρακάθισε σε κατατακτήριες εξετάσεις για σκοπούς μετεγγραφής του από ιδιωτικό σε δημόσιο σχολείο μέση εκπαίδευσης. Στις εν λόγω εξετάσεις, στις οποίες απέτυχε, δεν του είχαν παραχωρηθεί οποιεσδήποτε διευκολύνσεις. Μετά από παρέμβαση του Γραφείου, ο μαθητής υπεβλήθη σε νέες κατατακτήριες

εξετάσεις, για τους σκοπούς των οποίων του παραχωρήθηκαν διευκολύνσεις και στις οποίες πέτυχε, με συνέπεια η μετεγγραφή του να καταστεί δυνατή.⁷⁹

Μετά από άμεση παρέμβαση, **εγκρίθηκε μετεγγραφή μαθήτριας**, της οποίας η μητέρα είναι άτομο με οπτική αναπηρία, σε πλησιέστερο, στην οικία της σχολείο, ώστε να προσφέρεται σε αυτήν η δυνατότητα να επισκέπτεται το σχολείο του παιδιού της.

79 Αρ. φак.: Α/Π 1132/2017.

Η.
ΣΧΕΣΕΙΣ
ΚΡΑΤΟΥΣ -
ΠΟΛΙΤΗ

Α. Εισαγωγή

Στον τομέα αυτό επιίπτουν ζητήματα ή και προβλήματα τα οποία γεννώνται από την καθημερινή επαφή των διοικούμενων με τον διοικητικό μηχανισμό και αφορούν είτε στην εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας, είτε στη μη ορθή αντιμετώπιση των πολιτών.

Περιπτώσεις προσώπων που, εξαιτίας σοβαρών οικονομικών προβλημάτων, παρέλειπαν να αποπληρώσουν οφειλές προς ΝΠΔΔ

Η σοβαρή υποβάθμιση των οικονομικών δυνατοτήτων μεγάλου μέρους του πληθυσμού ήταν αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης στην οποία περιήλθε ο τόπος τα τελευταία χρόνια.

Ορισμένα από τα παράπονα που διερεύνησε ο Τομέας υποβλήθηκαν από πρόσωπα που απώλεσαν τις εργασίες τους, εξάντλησαν το δικαίωμά τους σε λήψη ανεργιακού επιδόματος, δεν είχαν οποιαδήποτε άλλα εισοδήματα και, ενώ περίμεναν την απάντηση της Υπηρεσίας Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας για τις αιτήσεις που αυτά υπέβαλαν, για λήψη Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, έλαβαν ειδοποιήσεις από ΝΠΔΔ, όπως η Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου, τα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας και οι Τοπικές Αρχές, για διακοπή της παροχής ηλεκτρισμού ή/και νερού, αναλόγως της περίπτωσης.

Σε ορισμένες δε περιπτώσεις, η παροχή είχε ήδη διακοπεί.

Τα παράπονα αυτά έτυχαν χειρισμού κατά προτεραιότητα, αφού αφορούσαν την κάλυψη βασικών αναγκών.

Μετά από διαμεσολάβηση του προσωπικού του Τομέα προς αρμόδιους λειτουργούς των εν λόγω ΝΠΔΔ, στο πλαίσιο των οποίων οι τελευταίοι έτυχαν πληροφόρησης για τις συνθήκες υπό τις οποίες οι παραπονούμενοι (πελάτες των ΝΠΔΔ) διαβιούσαν και τις οικονομικές δυσκολίες που οι ίδιοι αντιμετώπιζαν, συμφώνησαν όπως διευθετηθεί διακανονισμός αποπληρωμής οφειλών, προσαρμοσμένος, στον μέγιστο

δυνατό βαθμό, στις οικονομικές δυνατότητες των παραπονουμένων, όπως και έγινε

Θέματα τα οποία αντιμετωπίστηκαν και επιλύθηκαν άμεσα προς όφελος και ικανοποίηση των παραπονουμένων, είτε με τηλεφωνική παρέμβαση είτε με επί τόπου επίσκεψη στα γραφεία των εμπλεκόμενων υπηρεσιών:

Εγκαταστάθηκε κλιματιστικό στον χώρο εργασίας του παραπονούμενου, διαδικασία η οποία εκκρεμούσε για δύο και πλέον χρόνια.

Μετά από παρέμβαση του Γραφείου αποκαταστάθηκε η ηλεκτροδότηση της οικίας παραπονούμενου, ο οποίος αντιμετώπιζε ιδιαίτερα ιατρικά προβλήματα και σοβαρά οικονομικά προβλήματα, που είχε διακοπεί λόγω οφειλών προς την ΑΗΚ.⁸⁰

Απαντήθηκε αριθμός επιστολών που εκκρεμούσαν ενώπιον διαφόρων υπηρεσιών και άλλων φορέων που ελέγχονται από το κράτος.⁸¹

Καταβλήθηκε, μετά από μεγάλη καθυστέρηση, το επίδομα ενοικίων, από την Υπηρεσία Επιδομάτων Προνοίας.

Το Τμήμα Οδικών Μεταφορών καταχώρησε, με μεγάλη καθυστέρηση, ως «ακινήτοποιημένο», μετά από σχετικό αίτημα, όχημα το οποίο βρισκόταν στην ιδιοκτησία της παραπονούμενης και μόνο κατόπιν παρέμβασης του Γραφείου.

Μετά από την πάροδο μεγάλου χρονικού διαστήματος, από την ημέρα υποβολής του σχετικού αιτήματος, το Υπουργείο Υγείας παρέπεμψε τον παραπονούμενο για εξέταση από Ιατροσυμβούλιο.

Το Τμήμα Εργασίας προχώρησε σε διόρθωση της ημερομηνίας συνταιριάσματος, στα μητρώα αιτητών εργασίας, η οποία αφορούσε τον παραπονούμενο.⁸²

Το Τμήμα Οδικών Μεταφορών μετά την αρχική άρνησή του, εξέδωσε τελικό πιστοποιητικό καταλληλότητας για συγκεκριμένο μηχανοκίνητο όχημα.⁸³

80 Αρ. Φακ.: Α/Π 957/2017.

81 Αρ. Φακ. : Α/Π 574/2017, Α/Π 1048/2017.

82 Αρ. φακ.: Α/Π 1940/206.

83 Αρ. Φακ.: Α/Π 769/2017.

Η ΣΥΤΑ, παρά τις αρχικές επιφυλάξεις της και την άρνηση συμμόρφωσης σε συγκεκριμένη δικαστική απόφαση, επανεξέτασε τη θέση της και αποφάσισε να συμμορφωθεί μετά από παρέμβαση του Γραφείου μου.

Η Υπηρεσία Φοιτητικής Μέριμνας παραχώρησε, παρά την αρχική άρνησή της, κρατική φοιτητική μέριμνα σε δύο αδελφές, που προσέφυγαν για τον σκοπό αυτό, στο Γραφείο μου, αφού η έρευνα που προηγήθηκε, κατέδειξε ότι υπήρχε η νομιμοποιητική βάση για την παραχώρηση αυτή.⁸⁴

Η Υπηρεσία Φοιτητικής Μέριμνας κατέβαλε, μετά από παρέμβαση του Γραφείου, το ποσό της φοιτητικής χορηγίας που edικαιούτο η παραπονούμενη, ακολουθώντας σχετική εισήγηση του Γραφείου για αξιολόγηση νέων αποδεικτικών στοιχείων, τα οποία υποβλήθηκαν για τον σκοπό αυτό,

Θ.

ΦΟΡΕΑΣ

ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ

ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ

ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ

A. Εισαγωγή

Το 2004 και για σκοπούς εναρμόνισης της εθνικής νομοθεσίας με τις ευρωπαϊκές Οδηγίες 2000/43/ΕΚ και 2000/78/ΕΚ, όπως προαναφέρθηκε τέθηκαν σε εφαρμογή τόσο ο **περί της Καταπολέμησης των Φυλετικών και Ορισμένων άλλων Διακρίσεων (Επίτροπος) Νόμος [Ν.42(Ι)/2004]** και ο **περί Ίσης Μεταχείρισης στην Απασχόληση και την Εργασία Νόμος (Ν. 58(Ι)/2004)**, αντίστοιχα.

Με τις εν λόγω νομοθεσίες ανατέθηκε στον Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων η αρμοδιότητα να ενεργεί ως **Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων (Equality Body)**. Ειδικότερα, ο Επίτροπος, ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων, έχει, βάσει του Νόμου Ν. 42(Ι)/2004, αρμοδιότητα διερεύνησης ατομικών καταγγελιών για ύπαρξη διακρίσεων, τόσο στον δημόσιο, **όσο και στον ιδιωτικό τομέα δραστηριοτήτων**, για λόγους που σχετίζονται με τη φυλή, την εθνική ή εθνοτική καταγωγή, την κοινότητα, τη γλώσσα, το χρώμα, την ηλικία, την αναπηρία, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, τη θρησκεία, τις πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις και το φύλο.

Με βάση δε τον Νόμο Ν. 42(Ι)/2004, η δράση του Επιτρόπου ως Φορέα Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων, εκτείνεται και στον **τομέα της απασχόλησης, της εργασίας και της επαγγελματικής κατάρτισης**.

Πέραν των εν λόγω Νόμων, οι αρμοδιότητες του Επιτρόπου ως Φορέα Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων καθορίζονται, επίσης, από:

τον περί Ίσης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών στην Απασχόληση και στην Επαγγελματική Εκπαίδευση Νόμο (Ν. 205(Ι)/2002),
τον περί Ίσης Μεταχείρισης στην Απασχόληση και την Εργασία Νόμο (Ν. 58(Ι)/2004),
τον περί Ίσης Αμοιβής μεταξύ Ανδρών και Γυναικών για την ίδια Εργασία ή για Εργασία Ίσης Αξίας Νόμο (Ν. 177(Ι)/2002) και

τον περί Ίσης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών (Πρόσβαση σε Αγαθά και Υπηρεσίες) Νόμο (Ν. 18(Ι)/2008).

Βάσει της οικείας νομοθεσίας, το πεδίο δράσης του Φορέα εκτείνεται και καλύπτει τους τομείς της κοινωνικής προστασίας, κοινωνικής ασφάλισης, κοινωνικών παροχών, υγειονομικής περίθαλψης, εκπαίδευσης, και πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης, της απασχόληση και της επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Ο Επίτροπος ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων έχει, επίσης, θεσμικά κατοχυρωμένες αρμοδιότητες που καλύπτουν ένα ευρύτερο φάσμα δραστηριοτήτων, προληπτικού, ενημερωτικού και εκπαιδευτικού χαρακτήρα.

Ανάμεσα σε αυτές τις δυνατότητες δράσης περιλαμβάνονται η προαγωγή των αρχών της ίσης μεταχείρισης όλων των προσώπων, η λήψη μέτρων για την πρακτική εφαρμογή των νομοθετικών προνοιών που παρέχουν προστασία από μεταχείριση η οποία συνιστά απαγορευμένη διάκριση, η επιβολή μέτρων κυρωτικού χαρακτήρα (**συστάσεις, πρόστιμα, ή διατάγματα**) σε περιπτώσεις που διαπιστώνεται απαγορευμένη από τον νόμο διάκριση, η σύνταξη Κωδίκων Πρακτικής για θέματα διακρίσεων, η διεξαγωγή ερευνών και στατιστικών μελετών για θέματα διακρίσεων και η εξέταση θεμάτων γενικότερου ενδιαφέροντος, αναφορικά με τις διακρίσεις, είτε αυτεπάγγελα, είτε μετά από αίτημα προσώπων ή οργάνωσης.

Μεταξύ των αρμοδιοτήτων του Επιτρόπου, ως Φορέα Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων, βάσει των προαναφερθεισών νομοθεσιών, είναι, επίσης, η διερεύνηση, με **εξωδικαστικής φύσης διαδικασίες**, καταγγελιών ατόμων που πιστεύουν ότι έχουν τύχει δυσμενούς μεταχείρισης στην απασχόληση ή στην εργασία, στον **ιδιωτικό** ή στον **δημόσιο τομέα**, για λόγους που σχετίζονται με τη φυλετική ή εθνοτική τους καταγωγή, τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις τους, την ηλικία, την αναπηρία, το σεξουαλικό προσανατολισμό ή το φύλο τους, ως επίσης και **καταγγελιών εργαζομένων, για διακρίσεις**

λόγω εγκυμοσύνης, γαλουχίας ή μητρότητας.

Περαιτέρω, η αρμοδιότητα του Επιτρόπου ως Φορέα Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων εκτείνεται και στη διερεύνηση καταγγελιών, σε σχέση με διακρίσεις λόγω φύλου στον τομέα της πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες και της παροχής αυτών, συμπεριλαμβανομένων των ασφαλιστικών και των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα.

Σημαντική παράμετρος κατά διερεύνηση καταγγελιών από τον Επίτροπο ως Φορέα Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων, είναι η αρχή της αντιστροφής του βάρους της απόδειξης.

Μετά δηλαδή, της επαρκούς στοιχειοθετημένης καταγγελίας για πιθανή απαγορευμένη διάκριση, το καταγγελλόμενο πρόσωπο καλείται να αποδείξει ότι δεν έχει προβεί στην απαγορευμένη διάκριση για την οποία έχει καταγγεληθεί. Εάν διαπιστωθεί ότι η εν λόγω καταγγελία είναι βάσιμη, ο Επίτροπος Διοικήσεως, ως Φορέας Ισότητας, δύναται να επιβάλει πρόστιμο στο καταγγελλόμενο πρόσωπο ή/και κατόπιν σχετικών διαβουλεύσεων, να προβεί σε σύσταση προς το πρόσωπο αυτό, η οποία είναι **δεσμευτικού χαρακτήρα**.

Επιπρόσθετα, στην περίπτωση που διαπιστωθεί, σε οποιοδήποτε σχέδιο υπηρεσίας, Νόμο, Κανονισμό ή άλλο νομοθέτημα ότι υπάρχει ή πρόκειται να εφαρμοστεί οποιαδήποτε διάταξη, όρος ή κριτήριο που αποτελεί ή συνιστά **απαγορευμένη διάκριση**, ο Επίτροπος υποβάλλει σχετική για το συγκεκριμένο θέμα Έκθεση στο Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας.

Πέραν των προαναφερθέντων, δηλαδή, τη διερεύνηση καταγγελιών, η Επίτροπος, ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων, έχει την ευχέρεια και εξουσία:

Αυτεπάγγελτης εξέτασης θεμάτων που αφορούν απαγορευμένες διακρίσεις.

Παροχής συμβουλών σε σχέση με θέματα διακρίσεων και την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης στον **δημόσιο ή ιδιωτικό** τομέα.

Έκδοσης και δημοσίευσης διαταγμάτων στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας όταν διαπιστώνεται απαγορευμένη διάκριση, στα οποία ορίζεται η διάκριση και τίθεται προθεσμία τερματισμού της κατά τον καθορισμένο στα διατάγματα τρόπο.

Λήψης μέτρων για την πρακτική εφαρμογή της νομοθεσίας που απαγορεύει τις διακρίσεις.

Εξέτασης, κατόπιν γραπτών αιτημάτων από τον δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα, κατά πόσον οι υφιστάμενες διατάξεις, κριτήρια ή πρακτικές που τηρούν δυνατόν να συνιστούν απαγορευμένη με νόμο διάκριση.

Διεξαγωγή ερευνών και στατιστικών μελετών σε σχέση με διακρίσεις και δημοσίευση των αποτελεσμάτων τους.

B. Εκθέσεις/Παρεμβάσεις

Κατά το 2017, υπό την ιδιότητα της Επιτρόπου ως Φορέα Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων, υποβλήθηκαν οι πιο κάτω Εκθέσεις/ Τοποθετήσεις:

Τρανσφοβική συμπεριφορά υπαλλήλου του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας⁸⁵

Αντικείμενο εξέτασης αποτέλεσε καταγγελία που αφορούσε σοβαρή τρανσφοβική συμπεριφορά και επίθεση από μέλος του προσωπικού του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας, εναντίον τρανς ατόμου.

Στην έκθεση, η Επίτροπος εξέφρασε τον προβληματισμό της σχετικά με τη συγκεκριμένη καταγγελία, υπογραμμίζοντας ότι οι συμπεριφορές που εισάγουν απαγορευμένη διάκριση, η εχθρότητα και οι

85 A.K.P. 23/2017.

προκαταλήψεις αποτελούν καθημερινή εμπειρία των τρανς ανθρώπων, σε όλες τις πτυχές της ζωής τους, ακόμα και στις επαφές τους με τις δημόσιες υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένου του χώρου της υγείας, ο οποίος, εξ ορισμού, πρέπει να είναι χώρος ασφάλειας, θεραπείας, αποκατάστασης και ηρεμίας.

Δεδομένου ότι, κατά τη διάρκεια της έρευνας, βρισκόταν σε εξέλιξη σχετική ποινική και διοικητική έρευνα για το περιστατικό, η Επίτροπος δεν έκρινε σκόπιμο να τοποθετηθεί επί της βασιμότητας των ισχυρισμών της παραπονούμενης και τα πραγματικά περιστατικά της καταγγελίας της.

Στην Έκθεση, ωστόσο, τονίστηκε ότι επειδή τα τρανς άτομα είναι ευάλωτα σε χλευασμό, περιθωριοποίηση και μεταχείριση ενέχουσα διάκριση και, σε μεγάλο βαθμό, παραμένουν αθέατα, είναι ιδιαίτερα σημαντικό οι δημόσιοι λειτουργοί να είναι ενημερωμένοι για τις ειδικότερες ανάγκες και περιστάσεις των ανθρώπων αυτών και η συμπεριφορά τους να μη διέπεται από στερεότυπα και προκαταλήψεις, που ηθελημένα ή αθέλητα, ενδέχεται να επιτείνουν τη δυσμενή θέση των διεμφυλικών ανθρώπων.

Σε αυτά τα πλαίσια, η Επίτροπος εισηγήθηκε την εκπόνηση σχετικής εγκυκλίου εκ μέρους του Υπουργείου Υγείας, με ρητή αναφορά στην απαγόρευση των διακρίσεων στη βάση του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου, ώστε να δίνεται η απαιτούμενη έμφαση στο ζήτημα, όπως και την ενίσχυση του νομοθετικού πλαισίου που διέπει τις σχέσεις της διοίκησης με το κοινό (Περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμοι), με την προσθήκη πρόνοιας που θα απαγορεύει ρητά και ξεκάθαρα οποιαδήποτε συμπεριφορά και στάση ενδέχεται να συνιστά διακριτική μεταχείριση στη βάση του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου, αλλά και όλων των προστατευόμενων χαρακτηριστικών.

Χειρισμός Αιτημάτων Τουρκοκυπρίων για Εγγραφή των παιδιών τους στην Επαρχιακή Διοίκηση Αμμοχώστου⁸⁶

86 Α.Κ.Ρ. 35/2014 και Α/Π 1902/2016.

Μετά την εξέταση δύο καταγγελιών που υποβλήθηκαν από Τουρκοκύπριους και οι οποίες αφορούσαν ισχυρισμό για δυσμενή μεταχείρισή τους από την Επαρχιακή Διοίκηση Αμμοχώστου (ΕΔΑ), κατά τη διαδικασία έκδοσης πιστοποιητικού γέννησης των παιδιών τους, υπεβλήθη σχετική Έκθεση με σχετικές διαπιστώσεις σε σχέση με το θέμα.

Όπως κατέδειξε η εξέταση των καταγγελιών, στις περιπτώσεις όλων ανεξαιρέτως των Τουρκοκυπρίων που υποβάλλουν ανάλογα αιτήματα, διεξάγεται έρευνα σχετική με την καταγωγή τους, μη λαμβανομένων υπόψη των προσωπικών τους περιστάσεων, με αποτέλεσμα να προκύπτουν καθυστερήσεις στη διαδικασία και οι ενδιαφερόμενοι να υποβάλλονται σε ταλαιπωρία.

Υπογραμμίστηκε ότι η διακριτική ευχέρεια, εν προκειμένω του Έπαρχου (Ληξίαρχου), για διεξαγωγή της αναφερόμενης έρευνας, δεν μπορεί να ασκείται άνευ ορίων, ούτε αυθαίρετα.

Σε αυτά τα πλαίσια η εφαρμογή μιας γενικευμένης πρακτικής, η οποία συνεπάγεται ταλαιπωρία συγκεκριμένης ομάδας πολιτών, συνιστά, όπως τονίστηκε, κατάχρηση της διακριτικής εξουσίας και υπέρβαση των ορίων της.

Η επιβολή, δε, προστίμων για καθυστερήσεις που οφείλονται αποκλειστικά στη διοίκηση, παραβιάζουν άμεσα την αρχή της νομιμότητας και τις βασικές αρχές στις οποίες στηρίζεται το κράτος δικαίου.

Τονίστηκε δε ότι πρακτικές οι οποίες θέτουν ειδικές προϋποθέσεις εξυπηρέτησης σε συγκεκριμένες ομάδες πολιτών, στη βάση της εθνικής καταγωγής τους, θα πρέπει να αιτιολογούνται επαρκώς, να εφαρμόζονται με καλόπιστο και ανάλογο τρόπο και να λαμβάνουν υπόψη τις προσωπικές περιστάσεις των αιτητών, καθώς και τα αντικειμενικά εμπόδια στην ικανοποίηση των προϋποθέσεων που τίθενται.

Καταλήγοντας, για σκοπούς άρσης της μεταχείρισης των Τουρκοκυπρίων κατά τρόπο που εισάγει απαγορευμένη διάκριση, κατά τις διαδικασίες έκδοσης πιστοποιητικών γέννησης των παιδιών τους, αναφέρθηκαν τα ακόλουθα:

Την τροποποίηση των προϋποθέσεων που τίθενται από την ΕΔΑ στους Τουρκοκύπριους που υποβάλλουν αίτηση, ώστε να ελαχιστοποιείται η ταλαιπωρία και η δυσμενής μεταχείριση που υπόκεινται, σε σύγκριση με τους υπόλοιπους πολίτες της Κύπρου.

Τον άμεσο τερματισμό της πρακτικής παραλαβής αιτήσεων, χωρίς την έκδοση και παράδοση απόδειξης.

Τη θεσμοθέτηση μιας ευέλικτης διαδικασίας υποβολής αιτήσεων, ακόμα και εκπρόθεσμων, χωρίς την επιβολή επιβαρυντικού τέλους, όταν υπάρχουν αντικειμενικοί λόγοι για την παρέλευση της προθεσμίας.

Δράση της Αστυνομίας στη Βάση Εθνοτικού Προφίλ⁸⁷

Η Έκθεση υποβλήθηκε στον Υπουργό Δικαιοσύνης και τον Αρχηγό Αστυνομίας, μετά τη διερεύνηση καταγγελίας, από την οποία προέκυψε ότι η υποβολή σε επιτόπιο έλεγχο ταυτότητας ομάδας προσώπων στηρίχθηκε αποκλειστικά στο εθνοτικό τους προφίλ και συγκεκριμένα στο γεγονός ότι αυτοί δεν ήταν Κύπριοι.

Παρατέθηκε αναλυτικά τον θεσμικό πλαίσιο σε σχέση με την Καταπολέμηση των Διακρίσεων, τον ρόλο και τις αρμοδιότητες της Αστυνομίας κατά τη διεξαγωγή έρευνας προσώπων, τον γενικό ρόλο της Αστυνομίας σε σχέση με την αρχή της μη διάκρισης και την αντιμετώπιση των διακρίσεων βάσει εθνοτικού χαρακτηρισμού (ethnic profiling) μέσα από τη δράση της Αστυνομίας.

Τονίστηκε, μεταξύ άλλων ότι, η στάση που επιδεικνύεται από την Αστυνομία έναντι κατηγοριών ανθρώπων και η εν γένει μεταχείριση των προσώπων αυτών μπορεί, εφόσον είναι εποικοδομητική, να συμβάλει στην επίτευξη της ευρύτερης κοινωνικής ειρήνης. Αντίθετα, η

87 A.K.P 21/2013.

αυθαίρετη στοχοποίησή τους στη βάση στερεότυπων αντιλήψεων που οδηγούν στη γενικευμένη μεταχείρισή τους ως «υπόπτων» αποκλειστικά λόγω των εθνοτικών, θρησκευτικών ή άλλων χαρακτηριστικών τους, οδηγεί στην αποδυνάμωση οποιωνδήποτε προσπαθειών γίνονται, για σκοπούς καλλιέργειας κλίματος αποδοχής και εμπιστοσύνης.

Στην Έκθεση επαναλήφθηκαν εισηγήσεις που είχαν υποβληθεί στις αρμόδιες αρχές σε προηγούμενη Έκθεση της προκατόχου, σε σχέση με το θέμα.

Ειδικότερα οι εισηγήσεις περιελάμβαναν:

Η έκδοση συναφών αναλυτικών κατευθυντήριων οδηγιών προς όλους τους αστυνομικούς.

Η εφαρμογή μηχανισμού καταγραφής των σχετικών ελέγχων που διενεργούνται, οργανωμένα ή άτυπα, από όλα τα τμήματα της Αστυνομίας, ενδεχομένως μέσω της έκδοσης σχετικού εντύπου που θα πρέπει να συμπληρώνεται.

Η παρακολούθηση της δράσης των μελών της Αστυνομίας, για σκοπούς τόσο στατιστικής αποτίμησης και λήψης διορθωτικών μέτρων, όπου απαιτείται, όσο και για επιβολή κυρώσεων, όταν διαπιστώνεται καταχρηστική άσκηση των αστυνομικών εξουσιών.

Η ένταξη, στην κατάρτιση των αστυνομικών όλων των βαθμίδων, ενός δομημένου προγράμματος εκπαίδευσης, σε σχέση με την αποφυγή χρήσης μεθόδων που συνιστούν διάκριση λόγω εθνοτικού προφίλ.

Αποκλεισμός Συγκεκριμένων Ομάδων Υπηκόων Τρίτων Χωρών από το άνοιγμα Τραπεζικών Λογαριασμών και την Πρόσβαση Ευρύτερα σε Τραπεζικές Υπηρεσίες⁸⁸

Η Έκθεση υποβλήθηκε μετά από τη διερεύνηση αριθμού καταγγελιών, που είχαν ως αντικείμενο τον αποκλεισμό συγκεκριμένων ομάδων υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των αιτητών ασύλου,

88 Α.Κ.Ρ. 42/2016, Α.Κ.Ρ. 45/2016, Α.Κ.Ρ. 48/2016, Α.Κ.Ρ. 56/2016, Α.Κ.Ρ. 57/2016 και Α.Κ.Ρ. 81/2016.

των προσφύγων και των θυμάτων εμπορίας και εκμετάλλευσης προσώπων, από το άνοιγμα τραπεζικών λογαριασμών και από την πρόσβαση, ευρύτερα, σε τραπεζικές υπηρεσίες, γεγονός που δυσχέραινε σημαντικά καθημερινές συναλλαγές και δραστηριότητές τους.

Τα πιο πάνω ήταν αποτέλεσμα του ότι, τα εν λόγω πρόσωπα δεν μπορούν να προσκομίσουν ή να εξασφαλίσουν έγγραφα ταυτότητας ή ταξιδιωτικά έγγραφα, τα οποία τους ζητούνταν από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, στη βάση των κανονισμών που εφαρμόζονται για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Από επικοινωνία που είχε το Γραφείο μας με την Κεντρική Τράπεζα Κύπρου διαπιστώθηκε ότι έχει προωθηθεί στη Βουλή η τροποποίηση του εγχώριου νομοθετικού πλαισίου κατά τρόπο με τον οποίο κάθε πρόσωπο το οποίο νόμιμα βρίσκεται στη χώρα να μπορεί να έχει πρόσβαση σε βασικές, τουλάχιστον, τραπεζικές υπηρεσίες. Δεδομένου, ωστόσο, ότι το ζήτημα επηρέαζε σοβαρά τις συνθήκες φιλοξενίας και κοινωνικής ένταξης των επηρεαζόμενων προσώπων έγινε εισήγηση προς τον Υπουργό Οικονομικών, με κοινοποίηση στον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών, όπως προωθηθεί άμεσα η επίλυση του προβλήματος, κατά τρόπο που θα σέβεται τα δικαιώματα και τις καλόπιστα δημιουργηθείσες προσδοκίες των προσώπων στα οποία η χώρα μας παρέχει διεθνή προστασία.

Αποκοπή επιδόματος μητρότητας λόγω απουσίας στο εξωτερικό⁸⁹

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΚΑ) προχώρησαν σε αποκοπή επιδόματος μητρότητας, με το αιτιολογικό ότι η καταγγέλλουσα απουσίαζε από την Κύπρο σε χώρα μη μέλος της Ε.Ε.

Ειδικότερα, όπως επεσήμαναν στην καταγγέλλουσα οι ΥΚΑ, δεν δικαιούταν επίδομα μητρότητας, επειδή «*σύμφωνα με τις πρόνοιες της νομοθεσίας Κοινωνικών Ασφαλίσεων, πρόσωπο εκπίπτει από το*

δικαίωμα για λήψη επιδόματος μητρότητας για οποιοδήποτε διάστημα απουσιάζει από την Κύπρο σε μη Ευρωπαϊκή χώρα που δεν εφαρμόζεται ο Κανονισμός Ε.Κ. (883/04)».

Σε σχετική δε επιστολή τους προς το Γραφείο μας, οι ΥΚΕ σημείωσαν, μεταξύ άλλων ότι «το άρθρο 61(2) των περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμων ορίζει ότι πρόσωπο εκπίπτει του δικαιώματος λήψης επιδόματος μητρότητας για οποιοδήποτε χρονικό διάστημα απουσιάζει από την Κύπρο» και, συνεπώς, «η μη πληρωμή επιδόματος μητρότητας στην καταγγέλλουσα επιδόματος μητρότητας, για την περίοδο που απουσίαζε στο εξωτερικό, δεν παραβιάζει το άρθρο 11 της Οδηγίας 92/85/ΕΟΚ», το οποίο προβλέπει ότι «τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να εξαρτούν το δικαίωμα αμοιβής ή επιδόματος από την προϋπόθεση ότι η εργαζόμενη πληροί τους προβλεπόμενους από τις εθνικές νομοθεσίες όρους πρόσβασης σ' αυτά τα ευεργετήματα».

Στη σχετική Έκθεση, που υποβλήθηκε για το συγκεκριμένο θέμα, έγινε αναφορά στις διατάξεις της Οδηγίας 92/85/ΕΟΚ, καθώς και στη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) σε σχέση με την Οδηγία, το οποίο επεσήμανε ότι «στην περίπτωση άδειας μητρότητας (που κατοχυρώνεται από το άρθρο 8 της Οδηγίας), πρέπει να εξασφαλίζεται η διατήρηση αμοιβής ή και το ευεργετήμα κατάλληλου επιδόματος στις εργαζόμενες στις οποίες εφαρμόζεται η Οδηγία»,⁹⁰ καθώς και ότι «η έννοια του επιδόματος ... περιλαμβάνει κάθε ποσό που εισπράττεται μεν από την εργαζόμενη κατά την άδεια μητρότητας, αλλά δεν της καταβάλλεται από τον εργοδότη της βάση της εργασιακής σχέσεως».⁹¹

Σύμφωνα, επίσης, με το ΔΕΕ, το επίδομα αποσκοπεί «να **διασφαλίσει** ότι η εργαζόμενη διαθέτει κατά την άδεια μητρότητας εισόδημα ισοδύναμο τουλάχιστον με το επίδομα που προβλέπεται από τις εθνικές νομοθεσίες περί κοινωνικής ασφαλίσεως σε περίπτωση διακοπής των δραστηριοτήτων της για λόγους υγείας».⁹²

90 Παράγραφος 30 της απόφασης του ΔΕΕ στην υπόθεση C-411/96.

91 Παράγραφος 31 της ίδιας πιο πάνω απόφασης.

92 Παράγραφος 32 της ίδιας πιο πάνω απόφασης.

Η δε εργαζόμενη, σύμφωνα με το ΔΕΕ, **πρέπει να διαθέτει** κατά την άδεια μητρότητας «εισόδημα ισοδύναμο τουλάχιστον με το επίδομα που προβλέπεται από τις εθνικές νομοθεσίες περί κοινωνικής ασφάλισης σε περίπτωση διακοπής των δραστηριοτήτων της για λόγους υγείας».⁹³

Όπως σημειώθηκε στην έκθεση, το επίδομα μητρότητας «παρέχεται ως αντιστάθμισμα της απώλειας αποδοχών από την εργασία, λόγω άδειας μητρότητας», ωστόσο, «το άρθρο 61(2) των περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμων, στις περιπτώσεις που μπορεί να έχει εφαρμογή, καταλήγει στη στέρηση του επιδόματος από τη δικαιούχο ασφαλισμένη, είτε καθ' όλη την περίοδο κατά την οποία θα λάμβανε το επίδομα, είτε για μέρος της ίδιας περιόδου, ανάλογα με τον χρόνο απουσίας της από την Κύπρο, σε χώρα εκτός της ΕΕ, του ΕΟΧ και της Ελβετίας».

Κατ' επέκταση, δεν είναι σύμφωνο με τις διατάξεις του άρθρου 11 της Οδηγίας 92/85/ΕΟΚ, το οποίο ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι στην περίπτωση άδειας μητρότητας πρέπει να εξασφαλίζονται τα δικαιώματα που σχετίζονται με τη σύμβαση εργασίας των εργαζόμενων γυναικών και η διατήρηση αμοιβής ή/και το ευεργέτημα κατάλληλου επιδόματος στις εργαζόμενες λεχώνες και γαλουχούσες, καθώς και ότι το εν λόγω επίδομα κρίνεται κατάλληλο εφόσον εξασφαλίζει αμοιβή ισοδύναμη τουλάχιστον προς εκείνη που θα εισέπραττε η εργαζόμενη σε περίπτωση διακοπής των δραστηριοτήτων της για λόγους συνδεδεμένους με την κατάσταση της υγείας της, εντός, ενδεχομένως, ενός ανώτατου ορίου καθοριζόμενου από τις εθνικές νομοθεσίες.

Η σύσταση προς την Υπουργό Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ήταν «να φροντίσει για την τροποποίηση του άρθρου 61(2) του Νόμου, ώστε να μη συνιστά παραβίαση της Οδηγίας 92/85/ΕΟΚ», καθώς και όπως οι ΥΚΑ «τερματίσουν την εφαρμογή του άρθρου 61(2) λόγω του ότι συνεπάγεται παραβίαση της Οδηγίας».

Σε σχέση με την καταγγέλλουσα, καθώς και με ανάλογη περίπτωση, κατά την οποία οι ΥΚΑ είχαν αποκόψει το επίδομα μητρότητας από

τη μητέρα για όσο διάστημα απουσίαζε στο εξωτερικό, σε χώρα μη μέλος της ΕΕ, έγινε σύσταση στις ΥΚΑ «να καταβάλουν το επίδομα μητρότητας το οποίο στερήθηκαν, για να αρθεί η παραβίαση της Οδηγίας, για την οποία θα έπρεπε να υπάρχει ήδη πλήρης συμμόρφωση των διατάξεων της εσωτερικής νομοθεσίας».

Διάκριση (παρενόχληση) λόγω φύλου από Προϊστάμενο⁹⁴

Από τη διερεύνηση σχετικής καταγγελίας που υποβλήθηκε, αναφορικά με κατ' ισχυρισμό διάκριση (παρενόχληση) λόγω φύλου, από τον Προϊστάμενο της καταγγέλλουσας, στο Τμήμα Τελωνείων, διαπιστώθηκε ότι αυτός είχε επανειλημμένα προβεί σε παρατηρήσεις και υποδείξεις προς την καταγγέλλουσα, αναφορικά με το ντύσιμό της, που, κατά την άποψή του, ήταν προκλητικό, η σύζυγός του επιτέθηκε λεκτικά στην καταγγέλλουσα επίσης σε σχέση με το ντύσιμό της, ενώ, λόγω μη συμμόρφωσης της καταγγέλλουσας με τις προαναφερθείσες παρατηρήσεις και υποδείξεις, η καταγγέλλουσα μετακινήθηκε, εν τέλει, σε άλλο γραφείο.

Στην Έκθεση που υποβλήθηκε, αναφορικά με την εν λόγω καταγγελία, έγινε ανάλυση των όρων «σεξισμός», «διάκριση λόγω φύλου» και «σεξουαλική παρενόχληση», καθώς και των σχετικών διατάξεων του περί Ίσης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών στην Απασχόληση και στην Επαγγελματική Εκπαίδευση Νόμου στο οποίο ενσωματώθηκε η Οδηγία 2006/54/ΕΚ. Ο εν λόγω Νόμος, **«απαγορεύει ρητά κάθε διάκριση λόγω φύλου, καθιστά την παρενόχληση λόγω φύλου και τη σεξουαλική παρενόχληση αδίκημα καθώς και αιτία αξίωσης αποζημιώσεων και θεραπειών».**

Όπως, επίσης, επισημάνθηκε, οι διακρίσεις λόγω φύλου και ιδίως παρενόχληση στην εργασία *«οικοδομούνται σταδιακά με τις καθημερινές και εκ πρώτης όψεως ανώδυνες αλλά σεξιστικές συνήθειες, υποδείξεις, αναφορές και παρατηρήσεις, οι οποίες απορρέουν από αντιλήψεις και πεποιθήσεις αναφορικά με τη θέση της γυναίκας και τους προκαθορισμένους γυναικείους ρόλους»*, κάτι που δεν θα πρέπει να

94 Α.Κ.Ι. 76/2016.

γίνεται ανεκτό.

Στην προκειμένη δε περίπτωση, η ανεπιθύμητη από την καταγγέλλουσα συμπεριφορά του Προϊστάμενου της, σε σχέση με το ντύσιμό της «είχε αιτία τις υποκειμενικές αντιλήψεις/απόψεις του για το πώς πρέπει να ντύνεται μια ιδιαίτερα γραμματέας, φορτισμένες από σεξιστικά στερεότυπα σε βάρος του γυναικείου φύλου εν γένει, στον χώρο εργασίας ... και ειδικά εκείνα που αφορούν στις σχέσεις προϊστάμενου – γραμματέα».

Ως αποτέλεσμα, η καταγγέλλουσα υπέστη «παρενόχληση στον χώρο εργασίας της, που συνιστά απαγορευμένη διάκριση λόγω φύλου με βάση τον περί Ίσης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών στην Απασχόληση και στην Επαγγελματική Εκπαίδευση Νόμο και επιπρόσθετα τιμωρήθηκε με ... μετακίνηση της ... εξαιτίας της ανυπακοής της να υιοθετήσει το πρότυπο, κατά την άποψη του Προϊστάμενου, ντύσιμο, για να μην τον εκθέτει και να διαψεύσει το στερεότυπο για τις σχέσεις προϊσταμένων και ιδιαιτέρων γραμματέων».

Περαιτέρω, η διεύθυνση του Τμήματος Τελωνείων δεν προσέγγισε το αντικείμενο της καταγγελίας υπό το φως των διατάξεων της νομοθεσίας και, κατ' επέκταση, δεν αναγνώρισε τη διάσταση του φύλου, αλλά ως μια απλή διαφορά μεταξύ προϊστάμενου και ιδιαίτερα γραμματέως, ούτε «προστάτευσε την καταγγέλλουσα ή ενήργησε για την αποκατάσταση του περιβάλλοντος εργασίας της, όπως απαιτείται με βάση το άρθρο 12 του περί Ίσης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών στην Απασχόληση και στην Επαγγελματική Εκπαίδευση Νόμου ... αλλά υιοθέτησε με ευκολία τη λύση της μετακίνησής της», ικανοποιώντας το αίτημα του Προϊσταμένου της. Συνακόλουθα, τόσο ο Προϊστάμενος, όσο και η διεύθυνση του Τμήματος, παραβίασαν τις πρόνοιες του εν λόγω άρθρου.

Στην Έκθεση δεν έγινε οποιαδήποτε σύσταση, καθότι η καταγγέλλουσα δεν επιθυμούσε να επιστρέψει στην προηγούμενη θέση της ως ιδιαίτερα γραμματέας αλλά σημειώθηκε ότι η διεύθυνση του Τμήματος Τελωνείων θα πρέπει «να φροντίσει για την προστασία της

καταγγέλλουσας από τις όποιες δυσμενείς ενέργειες ή μεταβολές στον χώρο εργασίας της, εξαιτίας της υποβολής τής υπό αναφορά καταγγελίας της».

Ανακοίνωση με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας 2017

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας 2017, η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, εξέδωσε σχετική Ανακοίνωση.

Στην Ανακοίνωση σημειώθηκε ότι ενώ «το ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο και οι εξελίξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο δημιούργησαν την προσδοκία ότι η ισότητα των φύλων δεν είναι ανέφικτη», διαφάνηκε, ήδη, ότι «δεν αρκεί, από μόνη της, η απαγόρευση των διακρίσεων λόγω φύλου και τα μέτρα καταπολέμησής της».

Σε σχέση με τον τομέα της εργασίας, επισημάνθηκε η αναγκαιότητα «ύπαρξης εγγυήσεων αποτελεσματικής εφαρμογής της νομοθεσίας που αφορά στην εγκυμοσύνη και τη μητρότητα, αλλά και την προστασία των εργαζόμενων γυναικών από κάθε μορφή διάκρισης λόγω φύλου, περιλαμβανομένης της παρενόχλησης και της σεξουαλικής παρενόχλησης, της πολλαπλής και της διαπλεκόμενης διάκρισης ή, ακόμα, της διάκρισης από συσχετισμό».

Περαιτέρω δε, σημειώθηκε η αναγκαιότητα επίσης για «κατάλληλη θετική δράση για τη διασφάλιση της ισότητας των φύλων, δηλαδή, μέτρα πρόληψης των διακρίσεων και έμπρακτης υποστήριξης της ισότητας, τουλάχιστον για σκοπούς α) ευαισθητοποίησης/διαφώτισης των εργοδοτών και των εργαζομένων, αντρών και γυναικών, αναφορικά με τη σημασία της ισότιμης συμμετοχής των φύλων στην επαγγελματική σφαίρα και τη δημιουργία ενός εργασιακού περιβάλλοντος απαλλαγμένου από έμφυλα στερεότυπα και β) συμφιλίωσης της οικογενειακής με την επαγγελματική ζωή και τον ελεύθερο χρόνο, τόσο των γυναικών όσο και των αντρών, ούτως ώστε η συμμετοχή τους σε αυτούς τους τομείς να είναι πραγματικά ισόρροπη».

Υπογραμμίστηκε, τέλος, ότι η Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας «αποτελεί ξανά αφορμή να επιβεβαιώσουμε την ανάγκη να προβούμε σε ενεργότερες δράσεις, συλλογικές και καινοτόμες, οι οποίες προάγουν ολοένα πιο αποδοτικά, όχι μόνο την αρχή της ισότητας των φύλων στην εργασία και την ίση εκπροσώπηση των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων, στην πολιτική και τη δημόσια σφαίρα, αλλά και στον τομέα της προστασίας των γυναικών από τη φτώχεια και τη βία».

Υπόμνημα αναφορικά με το νομοσχέδιο «ο περί Παροχής Επιδόματος Τέκνου (Τροποποιητικός) Νόμος του 2017»

Στο πλαίσιο συζήτησης του νομοσχεδίου με τίτλο «ο περί Παροχής Επιδόματος Τέκνου (Τροποποιητικός) Νόμος του 2017», ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, στις 26 Ιουνίου 2017, η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων υπέβαλε στην Επιτροπή σχετικό Υπόμνημα.

Στο υπό αναφορά νομοσχέδιο περιλαμβάνονταν οι ακόλουθες τροποποιήσεις:

(α) Η προϋπόθεση για απόκτηση δικαιώματος στην παροχή Επιδόματος Τέκνου εφόσον συμπληρωθούν τρία (3) τουλάχιστον έτη συνήθους διαμονής αντικαθίσταται με την προϋπόθεση για νόμιμη και συνεχή διαμονή για περίοδο πέντε (5) ετών στις περιοχές όπου η Δημοκρατία ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο.

(...)

(στ) Αναφορικά με το Επίδομα Μονογονεϊκής Οικογένειας αφαιρέθηκαν από το Παράρτημα της Νομοθεσίας οι επιπρόσθετες προϋποθέσεις που υπήρχαν για παιδιά που είναι Κύπριοι πολίτες αλλά ο γονέας δεν είναι Κύπριος, ως οι σχετικές εισηγήσεις της Επιτροπής Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Στο Υπόμνημα σημειώθηκε ότι «η αφαίρεση των προϋποθέσεων που αναφέρονται πιο πάνω αποτελεί μία πολύ θετική εξέλιξη» σε σχέση με «τον αποκλεισμό από το επίδομα μονογονεϊκής οικογένειας των αλλοδαπών μόνων γονέων παιδιών με κυπριακή υπηκοότητα» αλλά, όπως επισημάνθηκε, «με την αντικατάσταση της προϋπόθεσης για τριετή συνήθη διαμονή με πενταετή νόμιμη και συνεχή διαμονή, δυσχεραίνεται και πάλι σημαντικά η πρόσβαση σε επίδομα μονογονεϊκής οικογένειας των γονέων που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών».

Συνακόλουθα, «η εστίαση της νομοθεσίας θα πρέπει να βρίσκεται στη νομική και πραγματική κατάσταση του παιδιού και όχι του γονέα. Κι αυτό, αφού, όπως προκύπτει, τόσο, από το όνομα της νομοθεσίας, ως ο περί Παροχής Επιδόματος Τέκνου Νόμος, όσο και από το πνεύμα και τον σκοπό της νομοθεσίας για στήριξη των παιδιών που μεγαλώνουν με ένα μόνο γονέα ώστε να αποκατασταθεί η σχέση ανισότητας μεταξύ των ιδίων και εκείνων που μεγαλώνουν με δύο γονείς, το παιδί είναι που αποτελεί το αντικείμενο ρύθμισης της εν λόγω νομοθεσίας».

Ενόψει των ανωτέρω, η Επίτροπος ως Φορέας Ισότητας υπογράμμισε ότι το Κράτος «θα πρέπει να είναι πολύ προσεκτικό και φειδωλό όταν περιορίζει την πρόσβαση των παιδιών στο συγκεκριμένο επίδομα, εισάγοντας κριτήρια που δεν σχετίζονται με την οικονομική δυνατότητα του γονιού να συντηρεί το παιδί του. Υπό την έννοια αυτή, δικαιολογείται η παρούσα παρέμβασή μου, αφού κατά την άποψή μου η προτεινόμενη τροποποίηση θα έχει σοβαρό και δυσανάλογο αντίκτυπο στα παιδιά μονογονεϊκών οικογενειών των οποίων ο γονέας που έχει τη φύλαξη είναι υπήκοος τρίτης χώρας».

Γ. Διαμεσολαβητική Δράση

Στη βάση των θεσμικών δυνατοτήτων, η Επίτροπος Διοικήσεως, υπό την ιδιότητα του Φορέα Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων, έδωσε και κατά το έτος 2017 έμφαση στη **διαμεσολαβητική**

δραστηριότητα. Οι διαμεσολαβήσεις έγιναν σε περιπτώσεις που διαπιστώθηκε, εκ πρώτης όψεως, βασιμότητα της καταγγελίας, οι δε – γραπτές ή/και προφορικές– παρεμβάσεις του Φορέα προς τις εμπλεκόμενες δημόσιες Αρχές είχαν ως αποτέλεσμα τη διευθέτηση εκκρεμοτήτων ή/και την ικανοποίηση συγκεκριμένων αιτημάτων των καταγγελλόντων.

Χαρακτηριστικές περιπτώσεις στις οποίες υπήρξε διαμεσολάβηση/ παρέμβαση του Φορέα με θετική κατάληξη, είναι οι ακόλουθες:

Το Παρατηρητήριο για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα, τον Ρατσισμό και την Ξενοφοβία υπέβαλαν στον Επίτροπο Διοικήσεως ως Φορέα Ισότητας καταγγελία σε σχέση με ενδεχόμενη διάπραξη αδικημάτων στο φάσμα του ρατσισμού από οπαδούς του ΑΠΟΕΛ και, συγκεκριμένα, την ανάρτηση από αυτούς πανό, με μισαλλόδοξο περιεχόμενο, στο πλαίσιο ποδοσφαιρικού αγώνα.

Μετά από σχετικές με το θέμα παρεμβάσεις προς τον Αρχηγό Αστυνομίας, τον ΚΟΑ και την ΚΟΠ, υπήρξε κινητοποίηση, τόσο της Αστυνομίας, όσο και των αθλητικών φορέων, που οδήγησε στην ποινική καταδίκη προσώπου, που ευθυνόταν για τα σχετικά περιστατικά και την τιμωρία του σωματείου.⁹⁵

Μετά από την παρέμβασή μας ως Φορέα Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων στο πλαίσιο εξέτασης καταγγελίας που αφορούσε στη ρατσιστική, υποτιμητική και προσβλητική, όπως υποστηρίχθηκε, αντιμετώπιση τριών γυναικών σε εστιατόριο η ιδιοκτήτρια εταιρεία δεσμεύθηκε να δώσει σαφείς οδηγίες στο προσωπικό της για αποφυγή στο μέλλον παρόμοιων περιστατικών.

Κύπριος πολίτης υπέβαλε καταγγελία, αναφορικά με τον χειρισμό της αίτησης της κόρης του για φοιτητική χορηγία. Ειδικότερα, ενώ κατά τα προγενέστερα δύο χρόνια, η κόρη του καταγγέλλοντα λάμβανε φοιτητική χορηγία, εντούτοις για την παραχώρηση της χορηγίας για το 2017 ζητήθηκε από το Υπουργείο η προσκόμιση αντιγράφου

95 A.K.P. 53/2015 και A.K.P. 54/2015.

της ταυτότητας της μητέρας, η οποία γεννήθηκε στην Αγγλία και έχει κυπριακή καταγωγή, ώστε να αποδειχθεί, όπως δηλώθηκε στον καταγγέλλοντα προφορικά, η νόμιμη παραμονή της στην Κύπρο.

Μετά την παρέμβασή μας ως Φορέα Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων, η αίτηση της ενδιαφερόμενης για φοιτητική χορηγία τελικά εγκρίθηκε, ενώ, όπως επισημάνθηκε από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, το δελτίο ταυτότητας της μητέρας της δεν ζητήθηκε για να διαπιστωθεί η νόμιμη διαμονή της στην Κύπρο, αλλά για να επιβεβαιωθεί ότι στην αίτησή της είχε αναγραφεί ο σωστός αριθμός της ταυτότητας της μητέρας της.⁹⁶

Η απόρριψη αιτήματος για φοιτητική χορηγία στην περίπτωση Σύριας φοιτήτριας του Πανεπιστημίου Κύπρου, που διαμένει στην Κύπρο για είκοσι περίπου χρόνια, αποτέλεσε αντικείμενο παρέμβασής μας, μετά από την οποία, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού επανεξέτασε και ενέκρινε την αίτηση της ενδιαφερόμενης και αποφάσισε την καταβολή προς αυτήν αναδρομικά, τα ποσά της χορηγίας για το 2015 και 2016.⁹⁷

Κύπριος πολίτης, τουρκοκυπριακής καταγωγής, υπέβαλε καταγγελία σε σχέση με την καθυστέρηση του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης (ΤΑΠΜ) να εξετάσει την αίτηση της κόρης του για απόκτηση της κυπριακής υπηκοότητας, στη βάση της καταγωγής της. Μετά την παρέμβασή μας, το ΤΑΠΜ προχώρησε στην έκδοση Προξενικού Πιστοποιητικού Γέννησης προς την ενδιαφερόμενη, έγγραφο που της επέτρεψε, σε μεταγενέστερο στάδιο, να μεταβεί στην αρμόδια Επαρχιακή Διοίκηση και να εγγραφεί ως Κύπρια πολίτιδα όπως και να αιτηθεί διαβατήριό της Δημοκρατίας.⁹⁸

Μη Κυβερνητική Οργάνωση υπέβαλε καταγγελία, εκ μέρους δικαιούχου διεθνούς προστασίας από τη Συρία, αναφορικά με την άρνηση εγγραφής του σε σχολείο της Μέσης Εκπαίδευσης. Μετά από γραπτή παρέμβασή μας προς το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, το

96 A.K.P. 41/2017.

97 Α/Π 109/2016.

98 A.K.P. 15/2017.

αίτημα του καταγγέλλοντα για εγγραφή σε σχολική μονάδα εν τέλει εγκρίθηκε.⁹⁹

Ως Φορέας Ισότητας εξετάσαμε καταγγελία σε σχέση με αίτημα τρανς ατόμου, για αλλαγή των επίσημων εγγράφων του, ώστε αυτά να αντικατοπτρίζουν το επαναπροσδιορισθέν και προτιμώμενο φύλο του. Στη γραπτή παρέμβασή μας προς τις αρμόδιες υπηρεσίες, παρατέθηκαν οι διαχρονικές θέσεις της Επιτρόπου, αναφορικά με το ευρύτερο ζήτημα της νομικής αναγνώρισης της ταυτότητας φύλου και υπογραμμίστηκε ότι η διαδικασία αυτή, πρέπει να βασίζεται στον αυτοπροσδιορισμό του ατόμου, να είναι διοικητικής φύσης, γρήγορη, διαφανής και ανεμπόδιστη, να μην εξαρτάται από οποιαδήποτε προϋπόθεση ιατρικής φύσεως και να μην πλήττει κανένα ανθρώπινο δικαίωμα. Μετά την παρέμβαση της Επιτρόπου, τα έγγραφα του ενδιαφερόμενου ατόμου τροποποιήθηκαν.¹⁰⁰

Ως Φορέας Ισότητας προχωρήσαμε σε γραπτές παρεμβάσεις στο πλαίσιο εξέτασης καταγγελίας για αγενή συμπεριφορά και μεταχείριση τρανς ατόμου κατά τρόπο που εισήγε διάκριση, από Λειτουργό της Πρεσβείας της Κύπρου στη Γερμανία. Αποτέλεσμα των παρεμβάσεων αυτών ήταν να δοθούν οδηγίες από το Υπουργείο Εξωτερικών, προς τον Πρέσβη στο Βερολίνο, όπως γίνουν οι δέουσες συστάσεις στον εμπλεκόμενο Λειτουργό και όπως αποσταλεί εγκύκλιος επιστολή σε όλους τους Αρχηγούς Διπλωματικών Αποστολών στο εξωτερικό, στην οποία τονίστηκε ότι η εξυπηρέτηση του κοινού, αποτελεί θεμελιώδη υποχρέωση των υπαλλήλων.¹⁰¹

Μετά από παρέμβασή μας και πάλι, επιτεύχθηκε η προώθηση και ικανοποίηση αιτήματος για παραχώρηση της κυπριακής υπηκοότητας σε υπήκοο τρίτης χώρας και η προς αυτήν παραχώρηση Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος.¹⁰²

Παρέμβασή μας επέφερε, επίσης, την προώθηση και ικανοποίηση

99 A.K.P. 31/2017.

100 A.K.P. 64/2016.

101 A.K.P. 89/2016.

102 A.K.P. 23/2016.

αιτήματος για διεθνή προστασία προσώπου ιδιαίτερα ευάλωτου.¹⁰³

Η επανέκδοση προς κάτοχο διεθνούς προστασίας πιστωτικής (web) κάρτας από Συνεργατικό Ίδρυμα, η οποία είχε, σε προηγούμενο στάδιο, ακυρωθεί, επιτεύχθηκε ύστερα από σχετική παρέμβασή μας.¹⁰⁴

Δ. Ενέργειες για Ευαισθητοποίηση και Ενημέρωση

Ως Φορέας Ισότητας ο Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συνέχισε και κατά το 2017 την πολύπλευρη δράση του για σκοπούς ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της κοινωνίας των πολιτών για θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων του.

Ενδεικτικά, αναφέρονται οι ακόλουθες σχετικές δράσεις:

Λειτουργοί του Φορέα επισκέφθηκαν σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, για σκοπούς παρουσίασης/συζήτησης με μέλη της σχολικής κοινότητας (μαθητές, εκπαιδευτικούς), για γενικά και ειδικά θέματα ρατσισμού και διακρίσεων.

Σχετικές παρουσιάσεις/διαλέξεις πραγματοποιήθηκαν και σε Πανεπιστημιακές Σχολές.

Άξια αναφοράς είναι η πραγματοποίηση, του «2^{ου} Παγκύπριου Μαθητικού Φόρουμ για τη Διαφορετικότητα και την Ένταξη», που διοργανώθηκε από την Επιτρόπου Διοικήσεως, υπό την ιδιότητά της ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων, τον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου και το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, με τη στήριξη της ACCERT ΛΟΑΤ Κύπρου.

Στο Φόρουμ συμμετείχαν 120 μαθητές Λυκείων και Τεχνικών Σχολών από όλες τις επαρχίες της Κύπρου και οι επιμέρους θεματικές του

103 A.K.P. 99/2016.

104 A.K.P. 12/2016.

αφορούσαν: (α) Πρόσφυγες και αιτητές ασύλου, (β) Διακρίσεις και ρατσιστικά περιστατικά, (γ) Στερεότυπα φύλου, (δ) Ομοφοβία και τρανσφοβία, (ε) Θρησκευτική ελευθερία και (στ) Ελευθερία της καλλιτεχνικής έκφρασης.

Η συνεργασία της Επιτρόπου Διοικήσεως, υπό την ιδιότητά της ως Φορέα Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων με την Αστυνομία, συνεχίστηκε και κατά το 2017, για σκοπούς εκπαίδευσης μελών της Αστυνομίας σε θέματα Ρατσισμού, διακρίσεων και ανθρωπίνων δικαιωμάτων ευρύτερα.

Με σκοπό την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση σε θέματα διακρίσεων, ως Φορέας Ισότητας συνέχισε και κατά το 2017 να έχει συναντήσεις με Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς και οργανωμένους φορείς, καθώς και ενεργό συμμετοχή σε εκδηλώσεις ή δράσεις που διοργάνωσαν άλλοι φορείς/οργανώσεις στην Κύπρο.

Ο Φορέας συνέχισε και κατά το 2017 να παρέχει πληροφορίες και στοιχεία για θέματα ρατσισμού και διακρίσεων σε διάφορους φορείς που απευθύνονται απευθείας προς αυτόν, όπως: διεθνείς και ευρωπαϊκούς οργανισμούς, δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς, καθώς επίσης και ενδιαφερόμενους πολίτες. Για την παραχώρηση των πληροφοριών αυτών, αρκετές φορές **συμπληρώθηκαν ερωτηματολόγια** και συντάχθηκαν επιστολές που περιείχαν στατιστικά στοιχεία για τη δράση του Φορέα και πληροφορίες για υποθέσεις που εξετάστηκαν και Εκθέσεις που υποβλήθηκαν.

Σημειώνεται, τέλος, ότι ως Φορέας Ισότητας ο Επίτροπος Διοικήσεως είναι μέλος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Equinet από το 2007. Στο Δίκτυο αυτό συμμετέχουν οι ανεξάρτητες φορείς που έχουν αρμοδιότητα την υλοποίηση των ευρωπαϊκών Οδηγιών κατά των διακρίσεων στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Equality Bodies). Η σύσταση και λειτουργία του Δικτύου αποσκοπεί στη συνεργασία και συντονισμό των μελών για πιο αποτελεσματική δράση και, στο πλαίσιο αυτό, ανταλλάσσονται απόψεις για θέματα που άπτονται των κοινών αρμοδιοτήτων τους, συντάσσονται κοινές εκθέσεις και διοργανώνονται εξειδικευμένα

συνέδρια και εκπαιδευτικά σεμινάρια.

Κατά το 2017, ο Φορέας συμμετείχε στην Ομάδα Εργασίας του Δικτύου Equinet για την Επικοινωνία (Equinet's Working Group on Communication Strategies and Practices). Επίσης, η Επίτροπος Διοικήσεως ως Φορέας Ισότητας και Λειτουργοί του Γραφείου της συμμετείχαν κατά το 2017 σε συναντήσεις και διεθνή σεμινάρια που διοργάνωσε το Δίκτυο Equinet.

«Οδηγός Ένταξης της Διάστασης του Φύλου στις Δημόσιες Πολιτικές»

Στο πλαίσιο υλοποίησης δράσης του Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα μεταξύ Ανδρών και Γυναικών 2014-2017, από το Γραφείο της Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, το Γραφείο Επιτρόπου Ισότητας των Φύλων, την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης και την Επιτροπή Ισότητας των Φύλων στην Απασχόληση και Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΕΙΦ), ετοιμάστηκε Οδηγός Ένταξης της Διάστασης του Φύλου στις Δημόσιες Πολιτικές και σχέδιο δράσης για εκπαιδευτικό πρόγραμμα που θα ακολουθούσε – τα οποία υιοθετήθηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο το 2017.

Ο συγκεκριμένος Οδηγός εφαρμογής της ένταξης της διάστασης του φύλου στη Δημόσια Υπηρεσία/Διοίκηση αποτελεί ένα **καινοτόμο εργαλείο εκπαίδευσης** υψηλόβαθμων στελεχών της Δημόσιας Διοίκησης και πρόκειται για ένα χρήσιμο μεθοδολογικό εργαλείο, το οποίο θα βοηθήσει, ώστε να λαμβάνονται υπόψη κατά τον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση των πολιτικών οι επιπτώσεις τους σε άνδρες και γυναίκες, καθώς και οι ιδιαίτερες ανάγκες των ανδρών και των γυναικών.

I.

Ι. ΕΘΝΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ

II. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η Κύπρος κύρωσε τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την Καταπολέμηση των Βασανιστηρίων με τους Νόμους 235/90, 35(III)/90 και 36(III)/2002.

Στη συνέχεια, με τον Νόμο 2(III)/2009, που τέθηκε σε ισχύ με τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 27 Μαρτίου 2009, η Κύπρος κύρωσε το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση αυτή.

Σκοπός του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου είναι η δημιουργία ενός συστήματος τακτικών επισκέψεων, σε διεθνές και εθνικό επίπεδο, σε τόπους όπου άτομα στερούνται την ελευθερία τους, με κύρια επιδίωξη την πρόληψη των βασανιστηρίων.

Για τον σκοπό αυτό, το Προαιρετικό Πρωτόκολλο, στο οποίο έχει προσχωρήσει η Κύπρος, προνοεί τα ακόλουθα:

(α) Σύσταση δεκαμελούς Υποεπιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων, ως διεθνούς σώματος, στο οποίο τα κράτη-μέρη θα πρέπει να εξασφαλίζουν πρόσβαση σε τόπους στέρησης της ελευθερίας, για τη διενέργεια επισκέψεων και να παρέχουν κάθε απαραίτητη πληροφορία. Η Υποεπιτροπή έχει το καθήκον να συμβουλεύει και να υποστηρίζει με οποιοδήποτε τρόπο της ζητηθεί ή κρίνει σκόπιμο τους εθνικούς φορείς πρόληψης, που ιδρύονται βάσει του Πρωτοκόλλου.

(β) Την εγκαθίδρυση εθνικού φορέα για την πρόληψη των βασανιστηρίων.

Ως τέτοιος φορέας πρόληψης καθορίστηκε με τον παραπάνω κυρωτικό Νόμο, ο Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Οι κυριότερες πρόνοιες του Κυρωτικού Νόμου που αφορούν στον Επίτροπο Διοικήσεως είναι οι εξής:

Ο Επίτροπος ορίζεται ως το εθνικό σώμα επισκέψεων που προβλέπεται στο Προαιρετικό Πρωτόκολλο και ο οποίος θα ενεργεί σύμφωνα με το άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου.

Για την εκπλήρωση του ρόλου του, ο Επίτροπος εξουσιοδοτείται να επισκέπτεται ελεύθερα, σε τακτικά χρονικά διαστήματα, τους τόπους κράτησης, με σκοπό τον έλεγχο του σεβασμού στις πρόνοιες της Σύμβασης,

Κατά τις εν λόγω επισκέψεις, ο Επίτροπος έχει ελεύθερη πρόσβαση σε όλους τους χώρους και εγκαταστάσεις κάθε τόπου κράτησης και δικαιούται να έχει εμπιστευτικές κατ' ιδίαν συνεντεύξεις, με οποιοδήποτε πρόσωπο κρίνει σκόπιμο.

Καθίσταται υποχρεωτικό για τις αρμόδιες αρχές τους κράτους να παραχωρούν στον Επίτροπο τις πληροφορίες που καταγράφονται στο Πρωτόκολλο.

Μετά το πέρας κάθε επίσκεψης, ο Επίτροπος συντάσσει Έκθεση, στην οποία καταγράφονται τα συμπεράσματα και οι εισηγήσεις του. Ακολούθως, κάθε αρμόδια αρχή για τόπο κράτησης υποχρεούται να υποβάλλει έκθεση για τα μέτρα που τυχόν πήρε με βάση την έκθεση ή τις συστάσεις του Επιτρόπου,

Ο Επίτροπος εξουσιοδοτείται να υποβάλλει εισηγήσεις για βελτίωση της νομοθεσίας και να εκφράζει απόψεις στη Βουλή των Αντιπροσώπων κατά την εξέταση σχετικών νομοσχεδίων,

Ο Επίτροπος Διοίκησης επιβάλλεται να φέρει σε γνώση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και της Ανεξάρτητης Αρχής Διερεύνησης Ισχυρισμών και Παραπόνων κατά της Αστυνομίας περιπτώσεις ισχυρισμών κρατουμένων για πράξεις παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Προβλέπεται ότι ο Επίτροπος διαθέτει το απαραίτητο προσωπικό σύμφωνα με τις διατάξεις των Περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμων ή και οποιοδήποτε πρόσθετο προσωπικό, από λειτουργούς των οποίων

τα προσόντα και οι όροι υπηρεσίας καθορίζονται σε Κανονισμούς που εγκρίνονται από το Υπουργικό Συμβούλιο και τη Βουλή των Αντιπροσώπων.

III. Επισκόπηση κυριότερων δράσεων του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης των Βασανιστηρίων:

21 Ιανουαρίου 2017: Διοργάνωση Συνεδρίου με θέμα «Σεξουαλικά Αδικήματα: Ποινή; Σωφρονισμός; Θεραπεία;» σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Εγκληματολογικών Ερευνών «Κωνστάντειον» και την Ύπατη Αρμοστεία της Βρετανίας στην Κύπρο.

13 Μαρτίου 2017: Υποβολή Τοποθέτησης (ΕΜΠΤ 1/2017), σχετικά με διαδικασία αποϊδρυματοποίησης ατόμων με νοητική αναπηρία στην Πτέρυγα 14 του Ψυχιατρείου Αθαλάσσης.

15 Μαΐου 2017: Υποβολή απόψεων για τη νέα Αστυνομική Διεύθυνση Αμμοχώστου.

29 Μαΐου 2017: Επίσκεψη στις κεντρικές φυλακές.

31 Μαΐου 2017 – 1^η Ιουνίου 2017: Συμμετοχή σε συνέδριο που διοργανώθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης και τον ΟΑΣΕ, στο Στρασβούργο, με θέμα: «Draft set of rules for administration detention of migrants and independent observatory of NPMs».

6 Ιουνίου 2017: Συμμετοχή σε σύσκεψη για συζήτηση περί των νέων κτιρίων Αστυνομικών Διευθύνσεων Αμμοχώστου και Μόρφου.

22-23 Ιουνίου 2017: Συμμετοχή σε Δημόσια Ακρόαση, που διοργανώθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης στο Στρασβούργο, με θέμα: «EUROPEAN COMMITTEE ON LEGAL CO-OPERATION (CDCJ) - CONDITIONS OF ADMINISTRATIVE DETENTION OF MIGRANTS- HEARING OF KEY STAKEHOLDERS AND CIVIL

SOCIETY».

25 - 27 Σεπτεμβρίου 2017: Συμμετοχή σε συνέδριο που διοργανώθηκε από το IOI στη Βιέννη με θέμα «Communication skills & techniques».

5 Οκτωβρίου 2017: Επίσκεψη στον Αστυνομικό Σταθμό Κοφίνου, για σκοπούς επί τόπου επιθεώρησης εργασιών διαμόρφωσης εξωτερικού χώρου άσκησης.

30 Οκτωβρίου 2017: Επίσκεψη στην ιδιωτική Στέγη Ηλικιωμένων & Αναπήρων «Άγιος Ιωάννης» στο Κολόσσι.

30 Νοεμβρίου 2017: Επίσκεψη στα Αστυνομικά Κρατητήρια Ορόκλινης.

IV. Συνοπτική αναφορά στις σημαντικότερες Εκθέσεις/ Τοποθετήσεις του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης των Βασανιστηρίων

Τοποθέτηση σχετικά με τη διαδικασία αποϊδρυματοποίησης ατόμων με νοητική αναπηρία στην Πτέρυγα 14 του Ψυχιατρείου Αθαλάσσας

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του Νόμου 2 (III)/2009, ο Επίτροπος, ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων, έχει αρμοδιότητα να υποβάλλει τις απόψεις και τις εισηγήσεις του, για την ενίσχυση των δικαιωμάτων και τη βελτίωση της μεταχείρισης όσων κρατούνται, καθώς και την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης.

Με τη συγκεκριμένη **Τοποθέτηση** τονίστηκε ότι τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (ΑμεΑ) είναι, πρωτίστως, ανθρώπινα δικαιώματα, καμία, δε, διάκριση, λόγω αναπηρίας, δεν μπορεί να γίνεται ανεκτή κατά τη διασφάλισή τους.

Ως εκ τούτου, αποτελεί θεμελιώδη υποχρέωση της Πολιτείας να λάβει κάθε ενδεικνύόμενο μέτρο, ώστε τα ΑμεΑ να είναι σε θέση να απολαμβάνουν ισότιμα και ουσιαστικά τα ανθρώπινα δικαιώματα και ελευθερίες, σε όλο τους το εύρος.

Όπως σημειώνεται στην **Τοποθέτηση**, δυστυχώς, η Πολιτεία, για πάρα πολλά χρόνια, δεν ανταποκρίθηκε στις υποχρεώσεις της έναντι των ατόμων με νοητική αναπηρία που ήταν έγκλειστα στην Πτέρυγα 14 του Ψυχιατρείου Αθαλάσσας, επιδεικνύοντας πρωτοφανή αδιαφορία για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των ατόμων αυτών. Για δεκαετίες, παρέμεναν υπό υποχρεωτική νοσηλεία σε έναν χώρο εντελώς ακατάλληλο για την κατάστασή τους, αλλά και έντονα ιδρυματικό, γεγονός που είχε δυσμενείς και καταλυτικές συνέπειες στην υγεία τους και στον βαθμό της αναπηρίας τους. Περαιτέρω, διαπιστώθηκε ότι η διαδικασία της αποϊδρυματοποίησης έγινε χωρίς διορατικότητα και όραμα και χωρίς να προσεγγίζει, μέσα από συγκεκριμένα βήματα και πολιτικές, τον στόχο της ανεξάρτητης διαβίωσης των ατόμων αυτών.

Πέραν τούτου, στην **Τοποθέτηση** σημειώνεται ότι η όλη διαδικασία αξιολόγησης στόχευε αποκλειστικά στη διαπίστωση της δυνατότητας αποϊδρυματοποίησης, ωσάν η αποϊδρυματοποίηση να είναι προνόμιο, το οποίο πρέπει να αποκτηθεί, παραγνωρίζοντας την πρωταρχική ανάγκη διαπίστωσης δικαιολογημένης ανάγκης ή μη για συνέχιση της νοσηλείας εντός του ψυχιατρικού ιδρύματος. Έτσι, η απόφαση συνέχισης ή μη της νοσηλείας των ατόμων με νοητική αναπηρία στο Ψυχιατρείο Αθαλάσσας ήταν αποτέλεσμα της αξιολόγησης της δυνατότητάς τους να ανταποκριθούν σε προκαθορισμένο σχέδιο αποϊδρυματοποίησης βάσει (α) της αναπηρίας τους και (β) της λειτουργικότητάς τους.

Όπως, όμως, σημειώνεται στην **Τοποθέτηση**, όταν το κράτος καλείται να διαχειριστεί ζητήματα που αφορούν άτομα με αναπηρίες, οι πολιτικές που θα εφαρμοστούν θα πρέπει να προσαρμόζονται στις ανάγκες και ικανότητες των ατόμων και όχι το αντίστροφο.

Τονίστηκε ότι το αρμόδιο Υπουργείο, αλλά και το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης ΑμεΑ, δεν έχουν προχωρήσει σε οποιαδήποτε ενέργεια για την προώθηση και προετοιμασία της αποϊδρυματοποίησης των ατόμων που ακόμη παραμένουν στο Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αθαλάσσας, παρά μόνο, ως λέχθηκε κατά τις σχετικές συνεδριάσεις της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, το θέμα αναμένεται να επιλυθεί σε υπουργικό επίπεδο, μέσω της συνεργασίας των συναρμόδιων Υπουργείων.

Στην **Τοποθέτηση** επισημαίνεται ότι η κατάσταση, όπως έχει διαμορφωθεί σήμερα, δυστυχώς δεν ανταποκρίνεται στις διεθνείς υποχρεώσεις της Κύπρου, τόσο όσον αφορά τα δικαιώματα των ατόμων αυτών, ως ΑμεΑ, όσο και για την πρόληψη της απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης.

Γι' αυτό, υποβλήθηκε εισήγηση προς το Υπουργείο Υγείας και το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, διαμέσου των αρμόδιων Υπηρεσιών/Τμημάτων να προχωρήσουν στην άμεση και ενδελεχή αξιολόγηση της αναγκαιότητας συνέχισης της παραμονής όσων ΑμεΑ συνέχιζαν να παραμένουν στο Ψυχιατρείο Αθαλάσσας, για σκοπούς νοσηλείας και παρακολούθησης και ταυτόχρονα, τη διενέργεια σε βάθος αξιολόγησης των υφιστάμενων προγραμμάτων, πολιτικών και επιλογών αποϊδρυματοποίησης, ώστε αυτά να τύχουν κατάλληλου επανασχεδιασμού και προσαρμογής, κατά τρόπο που να δημιουργηθούν περισσότερες ευκαιρίες για την αποϊδρυματοποίηση όσο το δυνατό μεγαλύτερου αριθμού ατόμων.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε ακόμα την κατάρτιση ατομικών πλάνων, βάσει των αναγκών, ικανοτήτων και προτιμήσεων του κάθε προσώπου, με απώτερο και ουσιαστικό στόχο τη συστηματική προετοιμασία για αποϊδρυματοποίηση και μακροπρόθεσμα για ανεξάρτητη διαβίωση, χωρίς κενά στο εν λόγω σχήμα, τα οποία να ευνοούν την οπισθοδρόμηση. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να συνεκτιμηθούν και να αντιμετωπισθούν, όπως επισημάνθηκε, και οι επιπτώσεις που η ίδια η ιδρυματοποίηση επέφερε στα άτομα αυτά.

Όπως τονίστηκε, κεντρική θέση και κύριο μέλημα στη χάραξη των σχετικών πολιτικών, μέτρων και διοικητικών πρακτικών θα πρέπει να αποτελεί η απόλαυση του δικαιώματος σε ανεξάρτητη διαβίωση, με την έννοια της ουσιαστικής ενσωμάτωσης του ατόμου στην κοινωνία, με τρόπο που να επιτρέπει την απόλαυση του συνόλου των δικαιωμάτων του.

Η **Τοποθέτηση** υποβλήθηκε στον Υπουργό Υγείας και στην Υπουργό Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για τις δικές τους άμεσες ενέργειες και κοινοποιήθηκε, ταυτόχρονα, στον Διευθυντή Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας, στη Διευθύντρια του Τμήματος Κοινωνικής Ενσωμάτωσης ΑμεΑ, στην Κυπριακή Συνομοσπονδία Οργανώσεων Αναπήρων (ΚΥ.Σ.Ο.Α.) και την Επιτροπή Προστασίας Δικαιωμάτων Ατόμων με Νοητική αναπηρία (ΕΠΝΚΑ).¹⁰⁵

V. Συνεργασία με Εθνικούς Φορείς και Διεθνείς Οργανισμούς

Συνεργασία με την Αστυνομία

Ο Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων διατηρεί, διαχρονικά, αγαστές και στενές σχέσεις συνεργασίας με την Αστυνομία. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, ως ο Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων, συνεργάζεται στενά με όλα τα Τμήματα της Αστυνομίας και, ιδιαίτερα, με το Γραφείο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, αλλά και τους κατά τόπους Αστυνομικούς Σταθμούς, για την παροχή απόψεων και κατευθυντήριων γραμμών σε σύνθετα ζητήματα που αφορούν τον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας όσων κρατούνται.

Η Επίτροπος Διοικήσεως κλήθηκε, ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης, να υποβάλει τις απόψεις και τις θέσεις της, για τον κτηριακό σχεδιασμό της νέας Αστυνομικής Διεύθυνσης Αμμοχώστου. Στο πλαίσιο αυτό, η Επίτροπος προέβη σε επισημάνσεις, όσον αφορά τις κτηριακές

105 Εγγεγραμμένη στο Ν.117/89 ως Επιτροπή Προστασίας Νοητικά Καθυστερημένων Ατόμων.

απαιτήσεις, οι οποίες απαιτείται να ανταποκρίνονται στα διεθνή πρότυπα σεβασμού των δικαιωμάτων των κρατουμένων. Ιδιαίτερη αναφορά έγινε και στη διασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών εργασίας για τα μέλη της Αστυνομίας, αλλά και για τα δικαιώματα των ΑμεΑ, που ενδεχομένως να κρατούνται στον εν λόγω χώρο, στο μέλλον.

Στη βάση των επισημάνσεων της Επιτρόπου, η Αστυνομία συγκάλεσε διευρυμένη σύσκεψη, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 6 Ιουνίου 2017, για συζήτηση των εισηγήσεων και των πρακτικών μέτρων υλοποίησής τους, τόσο όσον αφορά στο κτήριο της Αστυνομικής Διεύθυνσης Αμμοχώστου, όσο και στο νέο κτήριο της Αστυνομικής Διεύθυνσης Μόρφου.

Ήταν με ιδιαίτερη ικανοποίηση που χαιρετίστηκαν από πλευράς Επιτρόπου τα μέτρα που ήδη δρομολογήθηκαν, για πλήρη συμμόρφωση με τις εισηγήσεις της, και στα δύο αυτά νέα κτήρια.

Στο πλαίσιο της συνεργασίας με τους κατά τόπους Αστυνομικούς Σταθμούς, διενεργήθηκε, επίσης, κατόπιν σχετικής πρόσκλησης από την Αστυνομία, επίσκεψη από Λειτουργούς του Γραφείου της Επιτρόπου στον Αστυνομικό Σταθμό Κοφίνου, για επί τόπου επιθεώρηση εργασιών διαμόρφωσης εξωτερικού χώρου άσκησης. Ακολούθησε συζήτηση των παρατηρήσεων και των εισηγήσεων των Λειτουργών του Γραφείου, ενώ προγραμματίστηκαν και οι εργασίες που έπρεπε ακόμα να διενεργηθούν προς υλοποίηση των εισηγήσεων.

Συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης

Στις 22-23 Ιουνίου 2017 διοργανώθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης στο Στρασβούργο Δημόσια Ακρόαση όλων των Εθνικών Μηχανισμών Πρόληψης των Βασανιστηρίων ενώπιον της αρμόδιας Επιτροπής του Συμβουλίου με θέμα: «European Committee on Legal Co-Operation (CDCJ) - Conditions of Administrative Detention of Migrants - Hearing of Key Stakeholders and Civil Society». Η Κύπρος εκπροσωπήθηκε στην εν λόγω ακρόαση από Λειτουργούς του Γραφείου Επιτρόπου

Διοικήσεως, συμμετέχοντας ενεργά στις εργασίες της Ακρόασης και υποβάλλοντας τα σχόλια και τις απόψεις της επί του Προσχεδίου του νέου Κανονισμού του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Διοικητική Κράτηση Μεταναστών.

VI. Συμμετοχή σε συνέδρια/ εκδηλώσεις

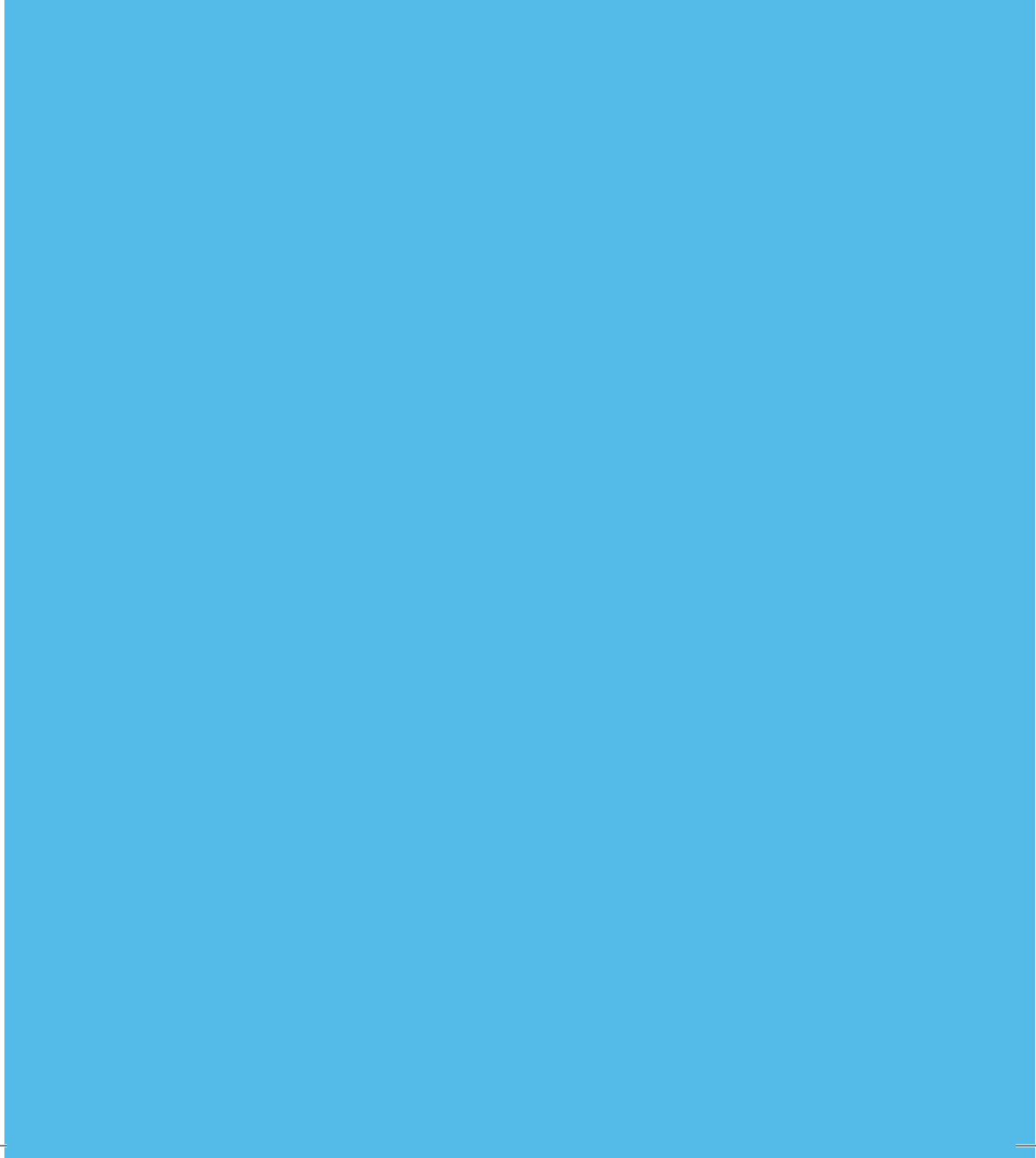
Ο Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων, διοργάνωσε, σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Εγκληματολογικών Ερευνών «Κωνσταντίνου» και την Ύπατη Αρμοστέα της Βρετανίας στην Κύπρο Διεθνές Συνέδριο με θέμα «Σεξουαλικά Αδικήματα: Ποινή; Σωφρονισμός; Θεραπεία;». Στο Συνέδριο συμμετείχαν διακεκριμένοι νομικοί και ειδικοί από την Κύπρο και το εξωτερικό, οι οποίοι ανέλυσαν με τις εισηγήσεις τους το νομικό πλαίσιο, τις εμπειρίες και τα εξειδικευμένα ζητήματα που αφορούν στη μεταχείριση των δραστών σεξουαλικών αδικημάτων.

Στις 31 Μαΐου 2017 και την 1^η Ιουνίου 2017, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνέδριο που διοργανώθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης και τον ΟΑΣΕ, στο Στρασβούργο, με θέμα: «Draft set of rules for administration detention of migrants and independent observatory of NPMs (NPM Obs)». Σε συνέχεια του εν λόγω Συνεδρίου, ο Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης συμμετείχε αργότερα σε Δημόσια Ακρόαση, υποβάλλοντας τα σχόλιά του για τους πιο πάνω κανόνες, σχετικά με τη διοικητική κράτηση μεταναστών.

Στις 25-27 Σεπτεμβρίου 2017, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνέδριο που διοργανώθηκε από το Διεθνές Ινστιτούτο Διαμεσολαβητών (International Ombudsman Institute) στη Βιέννη, με θέμα «Communication skills & techniques». Στο συνέδριο συμμετείχαν εκπρόσωποι των Εθνικών Μηχανισμών Πρόληψης (NPM) από 30 χώρες, καθώς και παρατηρητές από την Υποεπιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων (SPT) και τον Διεθνή Σύνδεσμο Πρόληψης Βασανιστηρίων (APT). Κατά τη διάρκεια συνεδρίου, οι συμμετέχοντες έτυχαν εκπαίδευσης σε τεχνικές συνεντεύξεων και επικοινωνίας, με σκοπό την ανάπτυξη ικανοτήτων

στον τομέα της αλληλοεπίδρασης και της επικοινωνίας, με άτομα που βρίσκονται σε χώρους κράτησης.

Στις 16 Δεκεμβρίου 2017 η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συμμετείχε σε διεθνές συνέδριο που οργάνωσε το Ινστιτούτο Εγκληματολογικών Ερευνών «Κωνστάντειον» με θέμα το «Διεθνές Σωφρονιστικό Σύστημα».

Κ.

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ
ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ,
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ
ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ
ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ
ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ
ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ
ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ
ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ

Εισαγωγή :

Η Σύμβαση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο

Η Σύμβαση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και το Προαιρετικό Πρωτόκολλό της, υιοθετήθηκαν με την Απόφαση 61/611 της Γενικής Συνέλευσης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), στις 13 Δεκεμβρίου 2006 και τέθηκαν σε ισχύ στις 4 Μαΐου 2008. Η Σύμβαση αποτελεί το αρτιότερο, νομικά δεσμευτικό κείμενο στην ιστορία των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες (ΑμεΑ) και, ειδικότερα, τη σημαντικότερη πρωτοβουλία στην ιστορία της διεθνούς πολιτικής για την αναπηρία, καθότι πρόκειται για την πρώτη παγκόσμια συνθήκη που αναφέρεται αποκλειστικά και εξολοκλήρου στα άτομα με αναπηρία.

Μέχρι σήμερα, πέραν των 150 κρατών μελών του ΟΗΕ έχουν υπογράψει και κυρώσει τη Σύμβαση και, κατ' επέκταση, την έχουν ήδη ενσωματώσει στην εθνική τους νομοθεσία.

Η Κύπρος κύρωσε τη Σύμβαση και το Προαιρετικό Πρωτόκολλό της το 2011, με τον περί της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και περί Συναφών θεμάτων (Κυρωτικός) Νόμο του 2011 (Ν. 8(III)/2011).

Το 2012, το Υπουργικό Συμβούλιο καθόρισε τους εποπτικούς μηχανισμούς για τους σκοπούς της εφαρμογής της Σύμβασης και παραχώρησε, δυνάμει του άρθρου 33 της Σύμβασης, στον Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, τις αρμοδιότητες προώθησης, προστασίας και παρακολούθησης της εφαρμογής της Σύμβασης, ως Ανεξάρτητου Μηχανισμού.

Ανεξάρτητος Μηχανισμός Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των

Ατόμων με Αναπηρίες

Η Επίτροπος, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ως Ανεξάρτητου Μηχανισμού Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης προβαίνει σε δράσεις/ενέργειες που σχετίζονται με την προώθηση, την προστασία και την παρακολούθηση της Σύμβασης.

Οι εν λόγω δράσεις/ενέργειες έχουν διευρυμένο χαρακτήρα, αφού επιδιώκεται συστηματικά η σε βάθος ενασχόληση με ένα ευρύ φάσμα δικαιωμάτων και ελευθεριών που κατοχυρώνονται από τη Σύμβαση και αφορούν σε όλους τους τομείς της ζωής των ατόμων με αναπηρίες, ιδίως σε αυτούς στους οποίους κυριαρχούν στερεότυπα και προκαταλήψεις.

Η αναπηρία είναι μια εξελισσόμενη έννοια, όπως αναφέρεται και στο προοίμιο της Σύμβασης και τα δικαιώματα που ορίζονται στη Σύμβαση απολήγουν στην εξάλειψη των εμποδίων που παρεμποδίζουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή των ατόμων με αναπηρίες στην κοινωνία, σε ίση βάση με τους άλλους.

Συνακόλουθα, οι δράσεις/ενέργειες αποσκοπούν στην ενημέρωση, διαφώτιση και ενημέρωση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, στη διαμεσολάβηση για την πραγμάτωση των εν λόγω δικαιωμάτων και στην παρέμβαση με συστάσεις και εισηγήσεις σε σχέση με πολιτικές και νομοθετικά ή άλλα μέτρα που χρειάζονται για σκοπούς συμμόρφωσης με τις υποχρεώσεις του κράτους που απορρέουν από τη Σύμβαση.

Ενδεικτικά, οι ενέργειες/δράσεις του Επιτρόπου, ως Ανεξάρτητου Μηχανισμού Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης, περιλαμβάνουν, ανάμεσα σε άλλα, τα κάτωθι:

Διεξαγωγή ερευνών και συλλογή στοιχείων, με σκοπό την παρακολούθηση της εφαρμογής των προνοιών της Σύμβασης και την πλήρη και ισότιμη απόλαυση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών των ατόμων με αναπηρίες.

Διερεύνηση παραπόνων και καταγγελιών από άτομα με αναπηρία ή αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των ατόμων με αναπηρίες, καθώς και αυτεπάγγελτη εξέταση περιπτώσεων παραβίασης των διατάξεων της Σύμβασης, διενέργεια διαβουλεύσεων στο πλαίσιο της ισχύουσας νομοθεσίας με τα εμπλεκόμενα μέρη και δυνατότητα επιβολής ποινών για άνιση μεταχείριση και παραβίαση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία.

Υποβολή εκθέσεων προς τις κρατικές υπηρεσίες και άλλους εμπλεκόμενους φορείς, με συστάσεις και εισηγήσεις αναφορικά με την εκ μέρους τους εφαρμογή των προνοιών και διατάξεων της Σύμβασης.

Προεδρεύει της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Παρακολούθηση της Σύμβασης, στην οποία συμμετέχουν άτομα με αναπηρίες και εκπρόσωποι των αντιπροσωπευτικών τους οργανώσεων και της Κυπριακής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΥ.Σ.Ο.Α.).

Συνεργασία με τον Συντονιστικό Μηχανισμό (Παγκύπριο Συμβούλιο Ατόμων με Αναπηρίες) και το Κεντρικό Σημείο (Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες) για την παρακολούθηση της εφαρμογής του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την υλοποίηση της Σύμβασης.

Διαφώτιση, ευαισθητοποίηση και προώθηση της προστασίας και πραγμάτωσης των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες και της εφαρμογής της Σύμβασης, σε συνεργασία με το Κεντρικό Σημείο.

Διαδικασία αξιολόγησης της Κυπριακής Δημοκρατίας από την Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες

Τον Ιούλιο του 2013, υποβλήθηκε από την Κυπριακή Δημοκρατία στην Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, βάσει του Άρθρου 35 της Σύμβασης, η Πρώτη Έκθεση της Κυπριακής Δημοκρατίας προς την Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, σε σχέση με την εφαρμογή της Σύμβασης και

το Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία για τη χρονική περίοδο 2013 – 2015. Ενόψει της εν λόγω Έκθεσης και της απόφασης της Επιτροπής για αξιολόγηση της Κυπριακής Δημοκρατίας τον Μάρτιο του 2017, η Επιτροπή δημοσίευσε, τον Οκτώβριο του 2016, Κατάλογο Ζητημάτων (List of Issues) που θα την απασχολούσαν στην επικείμενη αξιολόγηση.

Τον Δεκέμβριο του 2016, η Κυπριακή Δημοκρατία διαβίβασε στην Επιτροπή απάντηση στον Κατάλογο Ζητημάτων της Επιτροπής (Reply to the List of Issues) και στις 17 Φεβρουαρίου 2017, η Επίτροπος, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ως Ανεξάρτητου Μηχανισμού Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης, υπέβαλε στην Επιτροπή, δυνάμει των άρθρων 35 και 36 της Σύμβασης, Έκθεση Παρακολούθησης για την εφαρμογή της Σύμβασης στην Κύπρο (Monitoring Report/Independent written contribution to the UN Committee on the Rights of Persons with Disabilities following the publication of the List of Issues).

Στην Έκθεση Παρακολούθησης παρατέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής οι απόψεις, τα σχόλια και οι προτάσεις του Ανεξάρτητου Μηχανισμού αναφορικά με την Πρώτη Έκθεση της Κυπριακής Δημοκρατίας και το Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία, καθώς και σε σχέση με την απάντηση στον Κατάλογο Ζητημάτων της Επιτροπής.

Τέθηκαν, επίσης, υπόψη της Επιτροπής συγκεκριμένα ζητήματα σε σχέση με την εφαρμογή της Σύμβασης που προβληματίσαν την Επίτροπο κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της ως Ανεξάρτητου Μηχανισμού, καθώς και αριθμός θεμάτων που είχαν ανακύψει σε σχέση με τα πλείστα άρθρα της Σύμβασης και τις υποχρεώσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας, σύμφωνα με τη Σύμβαση, για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες.

Καταληκτικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες

Το 2017, αποτέλεσε σημαντικό σταθμό αναφορικά με την πορεία εφαρμογής της Σύμβασης στην Κύπρο, καθότι η Επιτροπή του ΟΗΕ

για τα Άτομα με Αναπηρία δημοσίευσε τις Καταληκτικές Παρατηρήσεις της σε σχέση με την Πρώτη Έκθεση της Κύπρου στον ΟΗΕ για την εφαρμογή της Σύμβασης. Συγκεκριμένα, στις 23 και 24 Μαρτίου 2017, η Επιτροπή εξέτασε την Πρώτη έκθεση της Κυπριακής Δημοκρατίας και στις 5 Απριλίου 2017, ενέκρινε τις Καταληκτικές της Παρατηρήσεις σε σχέση με αυτή, οι οποίες δημοσιεύτηκαν στις 12 Απριλίου 2017.

Με τις Καταληκτικές της Παρατηρήσεις η Επιτροπή, όπως σημειώθηκε και σε σχετική Ανακοίνωση του Γραφείου μας τον Μάιο του 2017, «ανέδειξε τα κρίσιμα κενά, ελλείψεις και αδυναμίες που χρειάζεται, έγκαιρα, να αντιμετωπιστούν, ώστε η χώρα μας να ανταποκριθεί στο επίπεδο διασφάλισης των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία για το οποίο δεσμεύτηκε από το 2011, με την κύρωση της Σύμβασης.

Η εξέλιξη αυτή, αναμένεται να είναι και η αφετηρία για τη διαμόρφωση μιας νέας ολοκληρωμένης κρατικής στρατηγικής για την αναπηρία, υποστηριζόμενης από επαρκείς και κατάλληλους ανθρώπινους, οικονομικούς και τεχνικούς πόρους».

Όπως επισημάνθηκε στην Ανακοίνωση, στο επίκεντρο της κριτικής της Επιτροπής, βρέθηκε «η μη υιοθέτηση της δικαιωματικής προσέγγισης της αναπηρίας, η ανεπαρκής εφαρμογή από τον δημόσιο τομέα της νομοθεσίας για διαβούλευση με την Κυπριακή Συνομοσπονδία Οργανώσεων Αναπήρων (ΚΥ.Σ.Ο.Α.) και του άρθρου 4(3) της Σύμβασης, για πλήρη συμμετοχή των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των ατόμων με αναπηρία στη λήψη αποφάσεων που τους αφορούν».

Για σκοπούς εναρμόνισης με τη Σύμβαση αλλά και τους Στόχους της Βιώσιμης Ανάπτυξης, η Επιτροπή συνέστησε στο κράτος «την αναθεώρηση/τροποποίηση ή και κατάργηση νομοθεσιών και πολιτικών πρακτικής, σε στενή, πάντα, συνεργασία με τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των ατόμων με αναπηρία» και τόνισε ότι «είναι επείγουσα η ανάγκη ενίσχυσης της στήριξης, της συνεργασίας και της επιρροής των εν λόγω οργανώσεων σε όλους τους τομείς».

Στην Ανακοίνωση αποδόθηκαν γενικά οι συστάσεις της Επιτροπής προς

το κράτος αναφορικά με τους πλείστους τομείς της ζωής των ατόμων με αναπηρία, με τις οποίες η Επιτροπή κάλεσε το κράτος όπως:

Υιοθετήσει, αμέσως, τον ορισμό της «διάκρισης με βάση την αναπηρία» της Σύμβασης, όπου να αναγνωρίζεται ότι τέτοια διάκριση προκύπτει και από την άρνηση παροχής εύλογων προσαρμογών, σε όλες τις εθνικές νομοθεσίες σε όλους τους τομείς, περιλαμβανομένου του ιδιωτικού.

Θεσπίσει νομοθετικά και άλλα μέτρα για πρόληψη και καταπολέμηση κάθε πολλαπλής και διαπλεκόμενης διάκρισης και ταυτόχρονα, διασφαλίσει επαρκές βιοτικό επίπεδο για κάθε άτομο με αναπηρία Κύπριο ή μη Κύπριο, εντάξει τη διάσταση της αναπηρίας (mainstreaming) σε όλες τις νομοθεσίες, πολιτικές πρακτικές και στρατηγικές που αφορούν στην ισότητα των φύλων και εφαρμόσει πολιτικές δικαιωματικής προσέγγισης για τα παιδιά με αναπηρία.

Αντικαταστήσει πλήρως το υφιστάμενο διαχωριστικό σύστημα εκπαίδευσης, με σύστημα ενιαίας εκπαίδευσης με βάση τα πρότυπα του σχετικού Γενικού Σχολίου για την ενιαία εκπαίδευση (Αρ. 4) της Επιτροπής.

Καταργήσει επειγόντως νομοθεσίες, διατάξεις και πολιτικές πρακτικές που επιτρέπουν την κηδεμονία των ατόμων με αναπηρία και την υποκατάσταση της λήψης αποφάσεών τους και υιοθετήσει σε νέα νομοθεσία τα πρότυπα του Γενικού Σχολίου (Αρ. 1) που εξέδωσε η Επιτροπή, για την ίση αναγνώριση ενώπιον του νόμου και το δικαίωμα σε δικαιοπραξία.

Υιοθετήσει μέτρα/πρότυπα που θα διασφαλίζουν το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία στην ανεξάρτητη διαβίωση και χρηματοδοτήσει, επειγόντως, μια στρατηγική για την αποϊδρυματοποίηση, αξιοποιώντας και πόρους που διαθέτει για την ιδρυματοποίηση, για την παροχή υπηρεσιών στην κοινότητα.

Καταργήσει την επιβάρυνση των ατόμων με αναπηρία με έξοδα που

σχετίζονται με την αναπηρία τους και καθορίσει και διασφαλίσει ένα ελάχιστο όριο κοινωνικής προστασίας ανεξάρτητα ηλικίας, καταγωγής ή φύλου χωρίς να συνεκτιμάται το κόστος της αναπηρίας.

Απαγορεύσει όλες τις μορφές ακούσιας κράτησης ή νοσηλείας λόγω «βλάβης» ή υποθετικής «βλάβης» (π.χ. επικινδυνότητας) και υιοθετήσει άλλα κατάλληλα μέτρα με βάση τα πρότυπα των Καθοδηγητικών Γραμμών για το άρθρο 14 της Σύμβασης.

Διασφαλίσει την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία στις δικαστικές διαδικασίες, με τις αναγκαίες διαδικαστικές προσαρμογές, την υποχρεωτική επιμόρφωση των δικαστών, του προσωπικού των δικαστηρίων και των σωμάτων ασφαλείας σε σχέση με την οικουμενικότητα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ενισχύσει τις προσπάθειες στον τομέα της προσβασιμότητας και διαθέσει αυξημένους πόρους για την προσβασιμότητα των εσωτερικών και εξωτερικών χώρων, των πληροφοριών, των επικοινωνιών και των μέσων συγκοινωνίας.

Υιοθετήσει σύστημα ποσοτώσεων για την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στον ιδιωτικό τομέα εργασίας.

Διασφαλίσει, σε νομοθετικό και πρακτικό επίπεδο, την άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι χωρίς διακρίσεις λόγω αναπηρίας.

Παράσχει, χωρίς καθυστέρηση, οικονομικούς πόρους στον ανεξάρτητο μηχανισμό παρακολούθησης της εφαρμογής της Σύμβασης».

Σε νέα ανακοίνωση του Γραφείου μας αναφορικά με τις Καταληκτικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής, επίσης τον Μάιο του 2017, έγινε ιδιαίτερη μνεία στην παράγραφο 7 των Καταληκτικών Παρατηρήσεων και σημειώθηκε ότι «η Επιτροπή πέρα από την επευφημία της, για τον υφιστάμενο νόμο που προνοεί την υποχρέωση των Δημοσίων Υπηρεσιών για διαβούλευση με τη Συνομοσπονδία Οργανώσεων Αναπήρων (ΚΥΣΟΑ), συνάμα ανησυχεί, τόσο σε σχέση με τη

συμμετοχή των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων στη λήψη αποφάσεων που τους αφορούν, όσο και ως προς το ζήτημα της “πρέπουσας” συνεργασίας (των Δημοσίων Υπηρεσιών) με τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις με αναπηρία, για όλα τα θέματα που αφορούν αναπηρία, σε γενικότερο επίπεδο.»

Σημειώνεται ότι οι **Καταληκτικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής**, αποτελούν **σημαντικό εργαλείο** για το Γραφείο μας καθότι, κατά τη διερεύνηση των παραπόνων που υποβάλλονται αναφορικά με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, καθώς και στο πλαίσιο της ευρύτερης δράσης του ως Ανεξάρτητου Μηχανισμού Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης του Ο.Η.Ε. για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, καταδεικνύουν τον βαθμό και το πλαίσιο συμμόρφωσης της Κύπρου με τις πρόνοιες της Σύμβασης.

Συνδιοργάνωση Ημερίδας με θέμα «Προοπτικές προώθησης και προαγωγής των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία μετά τις καταληκτικές παρατηρήσεις για την Κύπρο της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Ατόμων με Αναπηρία του ΟΗΕ»

Στις 12 Ιουλίου 2017 και με αφορμή τη δημοσίευση των Καταληκτικών Παρατηρήσεων της Επιτροπής σε σχέση με την Έκθεση της Κύπρου για την εφαρμογή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, πραγματοποιήθηκε η Ημερίδα με θέμα «Προοπτικές προώθησης και προαγωγής των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία μετά τις καταληκτικές παρατηρήσεις για την Κύπρο της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Ατόμων με Αναπηρία του ΟΗΕ».

Η Ημερίδα συνδιοργανώθηκε από το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, υπό την ιδιότητα της Επιτρόπου ως Ανεξάρτητου Μηχανισμού Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης του Ο.Η.Ε. για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και την Κυπριακή Συνομοσπονδία Οργανώσεων Αναπήρων (ΚΥ.Σ.Ο.Α.).

Στην Ημερίδα συμμετείχαν εκπρόσωποι οργανώσεων ατόμων με

αναπηρία, άτομα με αναπηρίες, δημόσιοι λειτουργοί και εκπρόσωποι μη κυβερνητικών/μη κερδοσκοπικών οργανώσεων.

Την ημερίδα, εκ μέρους της Υπουργού Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, χαιρέτισε η Διευθύντρια του Τμήματος Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες κ. Χριστίνα Φλουρέντζου και ακολούθησαν οι χαιρετισμοί της Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κ. Μαρίας Στυλιανού - Λοττίδη και του Πρόεδρου της ΚΥ.Σ.Ο.Α. κ. Χρηστάκη Νικολαΐδη. Στη συνέχεια, οι κ.κ. Χρηστάκης Νικολαΐδης, Μαρία Στυλιανού - Λοττίδη και Χριστίνα Φλουρέντζου προχώρησαν στις παρεμβάσεις τους.

Στην εναρκτήρια τοποθέτησή της στην Ημερίδα, η Επίτροπος επεσήμανε, μεταξύ άλλων, ότι «χρειάζεται να γίνουν πολλά ακόμα βήματα για την ίση μεταχείριση των ατόμων με αναπηρίες και την εξάλειψη των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων. Δεν δικαιολογείται πλέον οποιαδήποτε αναβολή στις ενέργειες που θα συνδράμουν και θα διασφαλίσουν τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες, με σεβασμό στην αξιοπρέπειά τους και στην ισότητα. Το Γραφείο μας θα συνεχίσει να υπενθυμίζει τα πρότυπα δικαιωμάτων της Σύμβασης με κάθε ευκαιρία και να παρεμβαίνει όπου εντοπίζονται διακρίσεις και παραβιάσεις δικαιωμάτων σε βάρος των ατόμων με αναπηρία».

Στην παρέμβασή της στη συνέχεια της Ημερίδας, η Επίτροπος σημείωσε ότι «οι Παρατηρήσεις της Επιτροπής δεν μπορούν παρά να προκαλέσουν προβληματισμό και ανησυχία ως προς το επίπεδο εφαρμογής της Σύμβασης και τις προσπάθειες που γίνονται από την Πολιτεία για διασφάλιση της πλήρους απόλαυσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τα άτομα με αναπηρίες».

Αφού δε έγινε εκτενής αναφορά σε προγενέστερες παρεμβάσεις του Γραφείου μας σε σχέση με τις πλείστες επισημάνσεις και συστάσεις της Επιτροπής, η Επίτροπος τόνισε ότι ο κράτος «οφείλει να εφαρμόζει τη Σύμβαση και να στοχεύει στον σεβασμό της έμφυτης αξιοπρέπειας

και της ατομικής αυτονομίας των ατόμων με αναπηρίες, στην ίση μεταχείρισή τους, στην αναγνώριση και στην αποδοχή τους ως μέρους της ανθρώπινης διαφορετικότητας της ανθρωπότητας», καθώς και ότι θα πρέπει «να μελετήσει τις Καταληκτικές Παρατηρήσεις και να προβεί σε ενέργειες για την εφαρμογή των όσων συστήνονται» από την Επιτροπή.

Σε όσους συμμετείχαν στην Ημερίδα δόθηκε σημαντικός αριθμός εγγράφων σχετικών με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες και τις Καταληκτικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.

Παρεμβάσεις - Εκθέσεις Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων υπό την ιδιότητά της ως Ανεξάρτητου Μηχανισμού Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες

Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα και Αναπηρικό Επίδομα

Σημαντικός αριθμός παραπόνων που υποβλήθηκαν στο Γραφείο μας κατά το 2017, αφορούσε στις διακρίσεις εις βάρος των ΑμεΑ κατά την άσκηση της κοινωνικοοικονομικής πολιτικής του Κράτος, δηλαδή, η απόρριψη αιτήσεών τους για παροχή δημόσιων και αναπηρικών επιδομάτων, καθώς και Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (Ε.Ε.Ε.), κατά παράβαση των προνοιών της Σύμβασης.

Ειδικότερα, από τη διερεύνηση παραπόνου που είχε υποβληθεί από τη μητέρα ατόμου με ψυχική/ψυχοκοινωνική αναπηρία, κατά της Υπηρεσίας Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας (ΥΔΕΠ), αναφορικά με απώλεια Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (Ε.Ε.Ε.) και Αναπηρικού Επιδόματος, διαπιστώθηκε ότι οι σχετικές αιτήσεις είχαν αντιμετωπιστεί από την ΥΔΕΠ ως αιτήσεις ατόμου χωρίς αναπηρία για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, εντός του οποίου ο αιτητής δεν λάμβανε Ε.Ε.Ε. ούτε αναπηρικό επίδομα.

Η δε ΥΔΕΠ όταν, κατόπιν επανεξέτασης της αίτησής του τον έκρινε δικαιούχο Ε.Ε.Ε., άρχισε την καταβολή του Ε.Ε.Ε. βάσει της ημερομηνίας αξιολόγησης της αναπηρίας του από το Σύστημα Αξιολόγησης της Αναπηρίας που λειτουργεί από το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, αντί με βάση την ημερομηνία υποβολής της αίτησης.

Συγκεκριμένα, οι υπό αναφορά αιτήσεις για Ε.Ε.Ε. και αναπηρικό επίδομα είχαν υποβληθεί με βάση το έντυπο που έπρεπε να χρησιμοποιείται για την υποβολή αιτήσεων από νέους/ες αιτητές/τριες, δηλαδή, μη λήπτες δημοσίου βοηθήματος, αφού ο παραπονούμενος ήταν μεν λήπτης δημοσίου βοηθήματος από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ), αλλά δεν λάμβανε αναπηρικό βοήθημα, καθότι η σχετική του αίτηση εκκρεμούσε ενώπιον των ΥΚΕ από το 2010.

Συνακόλουθα, ο παραπονούμενος «ως νέος αιτητής αναπηρικού επιδόματος, θα έπρεπε να παραπεμφθεί από την ΥΔΕΠ στο ΤΚΕΑΑ, για να αξιολογηθεί από το Σύστημα αξιολόγησης, κατά πόσο είναι πράγματι άτομο με αναπηρία» ωστόσο η ΥΔΕΠ δεν τον παρέπεμψε για αξιολόγηση επειδή, σύμφωνα με τον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, «ως λήπτης δημοσίου βοηθήματος δεν ήταν εγκεκριμένος ως ανάπηρο άτομο». Ως αποτέλεσμα, η ΥΔΕΠ εξέτασε και τις δύο αιτήσεις ως ατόμου χωρίς αναπηρία, παρότι, ο παραπονούμενος δεν παρέλειψε να σημειώσει στις αιτήσεις ότι είναι άτομο με αναπηρία.

Στη σχετική Έκθεση¹⁰⁶ που υποβλήθηκε για το συγκεκριμένο θέμα, σημειώθηκε η αντιμετώπιση των αιτήσεων του παραπονούμενου, ενόσω ήταν λήπτης δημοσίου βοηθήματος, αλλά δεν λάμβανε αναπηρικό επίδομα από τις ΥΚΕ, ήταν λανθασμένη και δεν είχε οποιοδήποτε νομικό έρεισμα.

Συνέπεια τούτου, παραβιάστηκε το δικαίωμα του παραπονούμενου «να διεκδικήσει Ε.Ε.Ε. ως άτομο με αναπηρία και να λάβει έγκαιρα επί τούτου σχετική απόφαση, αφού προηγείτο η αξιολόγηση της

αναπηρίας του από το Σύστημα Αξιολόγησης» και «να εξεταστεί η δεύτερη αίτηση και η ένστασή του κατά της απορριπτικής απόφασης στην πρώτη αίτηση, δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 13(β) του Νόμου,¹⁰⁷ όπως τροποποιήθηκαν με ισχύ από την 1^η Αυγούστου 2015 αναφορικά με τα άτομα με αναπηρία και ήταν λιγότερο περιοριστικές σε σχέση με τις αρχικές διατάξεις». Περαιτέρω, παρότι ήταν ήδη σε ισχύ η προαναφερθείσα τροποποίηση, απορρίφθηκε η δεύτερη αίτηση του παραπονούμενου και η σχετική ένστασή του, αφού αντιμετωπίστηκαν ως αίτηση και ένσταση ατόμου χωρίς αναπηρία.

Όταν δε ο παραπονούμενος παραπέμφθηκε στο ΤΚΕΑΑ για αξιολόγηση της αναπηρίας του και αξιολογήθηκε ως άτομο με αναπηρία, δηλαδή, άτομο με μακροχρόνια θέματα ψυχικής υγείας, ανεξάρτητα αν δεν λάμβανε αναπηρικό επίδομα από τις ΥΚΕ, και ακολούθως η ΥΔΕΠ αποφάσισε ότι είναι δικαιούχος Ε.Ε.Ε. και αναπηρικού επιδόματος, η καταβολή τους άρχισε βάσει της ημερομηνίας αξιολόγησης της αναπηρίας του παραπονούμενου αντί με βάση την ημερομηνία υποβολής της αίτησής του.

Όπως δε σημειώθηκε, «η καθυστέρηση αξιολόγησης της αναπηρίας του (παραπονούμενου) δεν οφείλεται στον ίδιο αλλά στην ΥΔΕΠ, η οποία θεωρούσε μέχρι και την παρέμβαση του Γραφείου μου ότι η αίτησή του δεν ήταν αίτηση ατόμου με αναπηρία», καθώς και ότι για να αξιολογηθεί ο παραπονούμενος ως άτομο με αναπηρία από το Σύστημα Αξιολόγησης «σημαίνει ότι διαπιστώθηκε συγκεκριμένη μακροχρόνια κατάσταση, που υπήρχε τουλάχιστον κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησής του... και δεν προέκυψε κατά την ημερομηνία αξιολόγησής του» ούτε όταν άρχισε να του καταβάλλεται Ε.Ε.Ε. και αναπηρικό επίδομα.

Με βάση τα ανωτέρω, έγινε σύσταση προς την ΥΔΕΠ για επανεξέταση της απόφασης της αναφορικά με την ημερομηνία έναρξης καταβολής Ε.Ε.Ε. και αναπηρικού επιδόματος στον αιτητή, με γνώμονα την ημερομηνία υποβολής των αιτήσεών του.

107 Περὶ Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και Γενικότερα περὶ Κοινωνικῶν Παροχῶν Νόμος του 2014 (Ν.109(Ι)/2014).

Αναδρομική καταβολή Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος σε άτομα με αναπηρία

Μετά την υποβολή σχετικής έκθεσης από το Γραφείο μας, αναφορικά με την πρακτική της Υπηρεσίας Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας (ΥΔΕΠ) να καταβάλλει Ε.Ε.Ε. σε δικαιούχα άτομα με αναπηρία, με γνώμονα την ημερομηνία έγκρισης των σχετικών αιτήσεων τους αντί της ημερομηνίας υποβολής τους, το 2017 το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ενημέρωσε το Γραφείο μας ότι είχαν δοθεί οδηγίες στην ΥΔΕΠ όπως «η έγκριση και η έναρξη της καταβολής Ε.Ε.Ε. και αναπηρικού επιδόματος στις περιπτώσεις αιτητών των οποίων η αναπηρία υπήρχε κατά τον χρόνο υποβολής των σχετικών αιτήσεών τους, γίνεται από την πρώτη ημέρα του δεύτερου μήνα που έπεται της ημερομηνίας υποβολής των αιτήσεων, όπως προνοείται στο εδάφιο 3 του άρθρου 8 του περί Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και Γενικότερα περί Κοινωνικών Παροχών Νόμου και όχι από την ημερομηνία αξιολόγησης της αναπηρίας τους».

Σύμφωνα, επίσης, με το Υπουργείο, είχαν δοθεί οδηγίες στο Κέντρο Αξιολόγησης της Αναπηρίας όπως «στις περιπτώσεις για τις οποίες οι ιατροί, κατά την αξιολόγηση και πιστοποίηση της αναπηρίας, μπορούν με βάση το ιστορικό του αιτητή ή/και τα ιατρικά έγγραφα που προσκομίζονται ή υποβάλλονται από τον αιτητή, να βεβαιώνουν ότι η αναπηρία προϋπήρχε της υποβολής της αίτησης για Ε.Ε.Ε., να περιλαμβάνουν σχετική αναφορά στη γνωμοδότησή τους, ώστε η ΥΔΕΠ να εφαρμόζει αναδρομικά τις πρόνοιες του περί Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και Γενικότερα περί Κοινωνικών Παροχών Νόμου, για όλη την περίοδο κατά την οποία ο αιτητής ήταν δικαιούχος ΕΕΕ, σύμφωνα με το άρθρο 8(3) του Νόμου».

Στη βάση των πιο πάνω διευθετήσεων, το Υπουργείο προβαίνει πλέον σε αναδρομική καταβολή Ε.Ε.Ε. σε άτομα με αναπηρία για περιόδους που προηγούνται της ημερομηνίας αξιολόγησης της αναπηρίας τους από το Κέντρο Αξιολόγησης της Αναπηρίας.

Αποκοπή μέρους δημοσίου βοηθήματος από άτομο με αναπηρία

Σε άλλη περίπτωση, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ), απέρριψαν αίτημα για επιστροφή σε παιδί με αναπηρία μέρους του δημοσίου βοηθήματος που είχαν αποκόψει, επειδή κατά τον καθορισμό του ύψους του δημοσίου βοηθήματος που καταβαλλόταν στη θυγατέρα του παραπονούμενου, συνυπολόγιζαν και το επίδομα τέκνου που λάμβανε ο ίδιος, παρότι από το 2014 δεν λάμβανε το εν λόγω επίδομα.

Συγκεκριμένα, ενώ με βάση σχετική βεβαίωση που είχε εξασφαλίσει ο παραπονούμενος από το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών ασφαλίσεων, του είχε παραχωρηθεί επίδομα τέκνου μέχρι τον Δεκέμβριο του 2013 αλλά όχι για τα έτη 2014 και 2015, καθότι δεν είχε υποβάλει σχετική αίτηση, οι ΥΚΕ συνέχισαν να αποκόπτουν μέρος του δημοσίου βοηθήματος της θυγατέρας του, θεωρώντας δεδομένη τη λήψη του επιδόματος τέκνου.

Οι ΥΚΕ επιβεβαίωσαν ότι «για τον καθορισμό του ύψους του δημοσίου βοηθήματος της κόρης του παραπονούμενου, για τα έτη 2014 και 2015, λαμβανόταν υπόψη το επίδομα τέκνου, ανεξάρτητα ... από το γεγονός ότι ο παραπονούμενος ισχυρίζεται ότι δεν υπέβαλε αίτηση ... η παράλειψη του παραπονούμενου να προσκομίσει επαρκή στοιχεία που να τεκμηριώνουν τη θέση του ότι δεν ήταν πλέον δικαιούχος επιδόματος τέκνου πριν από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής αιτήσεων για επίδομα τέκνου, επιβαρύνει τον ενδιαφερόμενο».

Ενόψει της πιο πάνω θέσης των ΥΚΕ, το 2016 ο παραπονούμενος υπέβαλε αίτηση για επίδομα τέκνου, η οποία απορρίφθηκε από το Υπουργείο αλλά, μέχρι και τον Φεβρουάριο του 2017, οι ΥΚΕ συνέχισαν να αποκόπτουν μέρος του δημοσίου βοηθήματος της θυγατέρας του.

Στη σχετική Έκθεσή¹⁰⁸ μας για το πιο πάνω θέμα επισημάνθηκε πως οι ΥΚΕ προσέγγισαν το αίτημα του παραπονούμενου για επιστροφή του ποσού που αποκόπηκε από το δημόσιο βοήθημα της κόρης, δίδοντας έμφαση στο γεγονός «(α) ότι δεν προσκόμισε στοιχεία υποστηρικτικά

του αιτήματός του κατά τον κρίσιμο χρόνο, πριν από την εκπνοή της προθεσμίας υποβολής αίτησης για επίδομα τέκνου και (β) ότι παρέλειψε να προβεί έγκαιρα σε ενέργειες ώστε οι ΥΚΕ να είχαν ενώπιόν τους απορριπτική απόφαση αναφορικά με το επίδομα τέκνου για να εξακριβωθεί αν πράγματι δεν ήταν δικαιούχος του επιδόματος».

Σε σχέση με τα πιο πάνω ζητήματα, τονίστηκε ότι το αίτημα του παραπονούμενου «υποστηριζόταν από ένα αδιαμφισβήτητο τεκμήριο, τη βεβαίωση του Υπουργείου ότι δεν έλαβε επίδομα τέκνου για τα έτη 2014 και 2015 και η μη υποβολή της εν λόγω βεβαίωσης στις ΥΚΕ πριν από την εκπνοή της προθεσμίας υποβολής αιτήσεων για το έτος 2014 ... ουδόλως επηρεάζει το νομικό έρεισμα του αιτήματος». Σε σχέση δε με το δεύτερο πιο πάνω ζήτημα, σημειώθηκε ότι «ουδείς είναι υποχρεωμένος να υποβάλει αίτηση για επίδομα τέκνου δυνάμει του περί Παροχής Τέκνου Νόμου και ιδίως όταν πιθανολογεί, γνωρίζοντας το οικογενειακό εισόδημα και τα περιουσιακά του στοιχεία, ότι δεν είναι δικαιούχος του επιδόματος αυτού».

Όπως περαιτέρω υπογραμμίστηκε, ο περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμος δεν προβλέπει ότι «οι γονείς παιδιών με αναπηρία τα οποία είναι λήπτες δημοσίου βοηθήματος υποχρεούνται να προσκομίζουν στις ΥΚΕ απόφαση απόρριψης αίτησής τους για επίδομα τέκνου, για να μη γίνεται αποκοπή ανάλογου ποσού από το δημόσιο βοήθημα των παιδιών τους.

Η απουσία καταβολής επιδόματος τέκνου αποτέλεσε στην προκειμένη περίπτωση ένα αναντίλεκτο και πραγματικό γεγονός το οποίο μπορούσε να διαπιστωθεί με μια απλή έρευνα από τις ΥΚΕ. Οποιαδήποτε παράλειψη έρευνας ή πλάνης περί της ύπαρξης αντικειμενικών στοιχείων από τη Διοίκηση (εν προκειμένω η απουσία καταβολής επιδόματος) δεν βαραίνει τον διοικούμενο, ο οποίος εν πάση περιπτώσει προσκόμισε σχετική βεβαίωση, αλλά τη Διοίκηση ... Η Αρχή της Καλής Πίστης που πρέπει να διέπει όλες τις ενέργειες της Διοίκησης επιβάλλει όπως ο διοικούμενος να μην ταλαιπωρείται χωρίς λόγο. (Α.51(1)/158(Ι)/99). Σύμφωνα δε με το αρ. 51(2) του περί Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμο (158(Ι)/99), η Διοίκηση δεν

δικαιούται, επικαλούμενη τις ίδιες της τις παραλείψεις για τις οποίες δεν είναι υπαίτιος ο διοικούμενος, να αγνοεί μια ευνοϊκή γι' αυτόν κατάσταση, η οποία έχει διαρκέσει αρκετό χρόνο και να αρνείται την υπέρ του διοικούμενου συναγωγή των ωφελημάτων και των νόμιμων συνεπειών που προκύπτουν από την κατάσταση αυτή.

Είναι φανερό ότι οι ΥΚΕ αγνοούσαν από παράλειψή τους το γεγονός ότι ο παραπονούμενος δεν ελάμβανε επίδομα τέκνου, και του απέκοπταν αυτό το μη καταβληθέν ποσό κατά τον υπολογισμό καταβολής του δημοσίου βοηθήματος. Ουσιαστική πλάνη της Διοίκησης που επιφέρει από μόνη της ακυρότητα των πράξεών της».

Οι δε ΥΚΕ, πέραν του ότι είχαν απορρίψει το αίτημα του παραπονούμενου για επιστροφή μέρους του δημοσίου βοηθήματος της θυγατέρας του που απέκοπταν, «συνέχισαν να αποκόπτουν ποσό από το δημόσιο βοήθημα της κόρης του καθ' όλο το 2016 ακόμα και κατά τους δύο πρώτους μήνες του 2017, ενώ η αίτηση που είχε υποβάλει ο παραπονούμενος για επίδομα τέκνου για το έτος 2016 είχε απορριφθεί».

Ως εκ τούτου σημειώθηκε ότι «ο χειρισμός του όλου θέματος από τις ΥΚΕ, υπήρξε καταφανώς εκτός του πλαισίου της νομιμότητας, αφού: (α) στέρησαν από την κόρη τού παραπονούμενου για τρία χρόνια δημόσιο βοήθημα στο οποίο είχε δικαίωμα, δυνάμει του περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμου, παραβιάζοντας για τρία και πλέον χρόνια το άρθρο 9(1) αυτού του Νόμου και (β) ταλαιπώρησαν χωρίς νόμιμο λόγο τον παραπονούμενο και κατά προέκταση παραβίασαν τις αρχές της χρηστής διοίκησης, της καλής πίστης και της ορθής συμπεριφοράς απέναντι στον διοικούμενο».

Η εισήγηση που υποβλήθηκε προς τις ΥΚΕ ήταν για επιστροφή στη θυγατέρα του παραπονούμενου, αμέσως μετά την επανεξέταση του θέματος, του συνολικού ποσού της αποκοπής, καθώς και για επικαιροποίηση της ενημέρωσής τους αναφορικά με τα αναγκαία στοιχεία για την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους και ιδίως για τον σκοπό της εφαρμογής του άρθρου 9(1) του Νόμου, να ενημερώνονται κάθε έτος από την Υπηρεσία Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας για

τους δικαιούχους επιδόματος τέκνου.

Απόρριψη αίτησης ατόμου με νοητική αναπηρία για απόκτηση κυπριακής υπηκοότητας

Από τη διερεύνηση παραπόνου που υποβλήθηκε από κύπρια πολίτιδα, εκ μέρους του υιού της που είναι ενήλικο άτομο με νοητική αναπηρία, αναφορικά με την απόρριψη του αιτήματός του για απόκτηση κυπριακής υπηκοότητας με πολιτογράφηση, επειδή θεωρήθηκε ότι δεν πληρούσε την προϋπόθεση που τίθεται στο περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμο να έχει «πλήρη ικανότητα», διαφάνηκε ότι ο εν λόγω Νόμος αποτελεί αντιπροσωπευτικό παράδειγμα νομοθεσίας που παρεμποδίζει την ίση μεταχείριση και ευνοεί τη διάκριση σε βάρος των ατόμων με αναπηρία κατά παράβαση της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες.

Ειδικότερα, το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης ενημέρωσε τον υιό της παραπονούμενης ότι η αίτησή του για απόκτηση κυπριακής υπηκοότητας εξετάστηκε, αλλά δεν κατέστη δυνατό να εγκριθεί επειδή «η Κυπριακή Δημοκρατία, ασκώντας τα κυριαρχικά της δικαιώματα και αφού έλαβε υπόψη ότι δεν πληροίτε τις πρόνοιες του άρθρου 111 των περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμων... σύμφωνα με το οποίο απαραίτητη προϋπόθεση για πολιτογράφηση είναι να είστε πλήρους ικανότητας, αποφάσισε ότι δεν υφίσταται οποιοσδήποτε ουσιαστικός λόγος για Πολιτογράφησή σας ως Κύπριου πολίτη.»

Ως επακόλουθο, ο υιός της παραπονούμενης εξακολουθούσε να είναι το μοναδικό μέλος της οικογένειάς του χωρίς κυπριακή υπηκοότητά, χωρίς «πρόσβαση σε δικαιώματα και διευκολύνσεις που αφορούν στους Κύπριους πολίτες, αντίθετα με τη μητέρα και την αδελφή του, στη χώρα όπου έχει ενηλικιωθεί και διαμένει τα τελευταία 28 χρόνια, δηλαδή, για το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του, για το μοναδικό λόγο ότι είναι άτομο με νοητική αναπηρία».

Στο άρθρο 111 του πιο πάνω Νόμου που καθορίζει τα κριτήρια

και τη διαδικασία απόκτησης της ιδιότητας του Κύπριου πολίτη, προβλέπεται ότι, σε σχέση με την απόκτηση κυπριακής υπηκοότητας δυνάμει πολιτογράφησης, ο Υπουργός Εσωτερικών «όταν υποβληθεί σ' αυτόν αίτηση ... από οποιοδήποτε αλλοδαπό ενήλικα και με πλήρη ικανότητα, ο οποίος ικανοποιεί τον Υπουργό ότι κατέχει τα προσόντα για πολιτογράφηση σύμφωνα με τις διατάξεις του Τρίτου Πίνακα (του Νόμου), δύναται να χορηγήσει σ' αυτόν πιστοποιητικό πολιτογράφησης».

Αντίστοιχη δε προϋπόθεση για πλήρη ικανότητα καθορίζεται και στις διατάξεις του Νόμου που διέπουν την παραχώρηση της κυπριακής υπηκοότητας μέσω άλλων διαδικασιών, εκτός από την πολιτογράφηση, όπως η εγγραφή λόγω καταγωγής και η εγγραφή λόγω γάμου με κύπριο πολίτη.

Ωστόσο, με βάση τις πρόνοιες και διατάξεις της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες «το δικαίωμα στην ελευθερία διακίνησης, απόκτηση ιθαγένειας αλλά και στην ευρύτερη χρήση «διαδικασιών μετανάστευσης» που ισχύουν σε μία χώρα, οφείλεται να διασφαλίζεται στα άτομα με αναπηρία σε ίση βάση με τα άτομα χωρίς αναπηρία, δηλαδή χωρίς οποιαδήποτε διάκριση λόγω αναπηρίας, όπως η έννοια αυτή ορίζεται πιο πάνω. Με άλλα λόγια, οποιαδήποτε αναπηρία, δεν μπορεί να αποτελεί λόγο δυσμενούς μεταχείρισης και αποκλεισμού οποιουδήποτε ατόμου απευθύνεται στις μεταναστευτικές αρχές, υποβάλλει αιτήματα ή αξιολογείται στο πλαίσιο μιας διαδικασίας που σχετίζεται με τη μετανάστευση και την απόκτηση ιθαγένειας σε μία χώρα».

Περαιτέρω, από τη Σύμβαση διαφαίνεται ότι «οποιαδήποτε αναπηρία, δεν μπορεί να αποτελεί λόγο δυσμενούς μεταχείρισης και αποκλεισμού οποιουδήποτε ατόμου απευθύνεται στις μεταναστευτικές αρχές, υποβάλλει αιτήματα ή αξιολογείται στο πλαίσιο μιας διαδικασίας που σχετίζεται με τη μετανάστευση και την απόκτηση ιθαγένειας σε μία χώρα». Και αυτό γιατί με τη Σύμβαση αναγνωρίζεται το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία, περιλαμβανομένης της νοητικής αναπηρίας, «σε αυτοδιάθεση, την ίση τους αξία και το ίσο δικαίωμά τους να φέρουν

και να ασκούν τα δικαιώματά τους όπως κάθε άλλος άνθρωπος. Δίδει έμφαση στις δυνατότητές τους να αναπτύξουν δεξιότητες και ικανότητες, με κατάλληλη στήριξη, καθώς και να ενσωματώνονται πλήρως στην κοινωνία, φτάνει να αίρονται συνεχώς όλα τα εμπόδια που καθιστούν αυτή την ενσωμάτωση και ισότητα ανέφικτη».

Σε όλη της την έκταση, η Σύμβαση καθιστά υποχρέωση την άρση όλων των νομικών και συμπεριφορικών εμποδίων, «απαγορεύει τα στερεότυπα, τις προκαταλήψεις και κάθε επιβλαβή για την αναπηρία πρακτική καλώντας τα κράτη να αναλάβουν την καταπολέμησή τους» και «αναγνωρίζει κάθε άτομο ως ίσο ενώπιον του νόμου και ως έχον ικανότητα προς δικαιοπραξία».

Ενόψει των ανωτέρω, στη σχετική Έκθεση¹⁰⁹ που υποβλήθηκε σημειώθηκε ότι η προαναφερθείσα πρόνοια του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου ευνοεί τη διάκριση σε βάρος των ατόμων με αναπηρία, καθότι καθίσταται «όχι μόνο άνιση αλλά και αδύνατη την πρόσβαση του παραπονούμενου αλλά και κάθε αιτητή με νοητική αναπηρία στο δικαίωμα απόκτησης κυπριακής υπηκοότητας με πολιτογράφηση. Ως αποτέλεσμα, στοιχειοθετείται πρόδηλη διάκριση με βάση την αναπηρία, υπό τη μορφή του αποκλεισμού και της πλήρους παρεμπόδισης της αναγνώρισης και άσκησης του δικαιώματος σε ελευθερία διακίνησης και ιθαγένειας, σε ίση βάση με άλλους αιτητές». Ταυτόχρονα, συντρέχει και «πολλαπλή διάκριση σε βάρος του παραπονούμενου, διότι η αναπηρία και η καταγωγή του διαπλέκονται και αλληλεπιδρούν κατά την πιο πάνω διάκριση», ενώ η αναφορά στον Νόμο σε «πλήρη ικανότητα» που βρίσκεται σε ασυμφωνία με τις διατάξεις της Σύμβασης, επιτρέπει όπως κάθε άτομο με νοητική αναπηρία «θεωρείται αυτόματα ανίκανο, διαιωνίζοντας ένα από τα συνηθέστερα στερεότυπα σε βάρος των ατόμων με αναπηρία».

Εισήγηση στην Έκθεση ήταν η εναρμόνιση του περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου με τη Σύμβαση για άρση της διάκρισης λόγω αναπηρίας, που δημιουργούσε η προϋπόθεση απόκτησης της κυπριακής υπηκοότητας την «πλήρη ικανότητα» των αιτητών, καθώς και όπως, σε

περίπτωση υποβολής αιτήματος από τον παραπονούμενο για απόκτηση κυπριακής υπηκοότητας, αυτό εξεταζόταν στη βάση των όσων είχαν αναλυθεί στην Έκθεση.

Καθεστώς εργοδότησης συνοδών/βοηθών των παιδιών με αναπηρία που φοιτούν στα δημόσια σχολεία

Σημαντική παράμετρος για διασφάλιση της συμμετοχής και πρόσβασης των παιδιών με αναπηρία στην ενιαία εκπαίδευση, όπως προβλέπεται και από τη Σύμβαση, είναι το ζήτημα του καθεστώτος εργοδότησης των σχολικών βοηθών, ώστε η Πολιτεία να ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις της σε σχέση με τους μαθητές με αναπηρία, όπως αυτές προκύπτουν από τη Σύμβαση και τους περί Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Νόμους.

Με αφορμή παράπονο που υποβλήθηκε από γονείς παιδιού που φοιτούσε σε Δημόσιο Σχολείο και στο οποίο παραχωρείτο σχολική βοηθός/συνοδός, καταδείχθηκε πως παρότι η συγκεκριμένη σχολική βοηθός/συνοδός δεν ανταποκρινόταν επαρκώς στα καθήκοντά της, εξακολούθησε να διατηρείται στη θέση της.

Στη σχετική Τοποθέτηση¹¹⁰ για το πιο πάνω θέμα, σημειώθηκε ότι οι υπηρεσίες σχολικού/ης συνοδού/βοηθού «συνιστούν μορφή εύλογης προσαρμογής και εξατομικευμένο μέτρο για τη διευκόλυνση της εκπαίδευσης των μαθητών με αναπηρία, η χρησιμότητα του οποίου διαφέρει αναλόγως του μαθητή και των αναγκών του, αλλά και αναλόγως του σχολικού περιβάλλοντος στο οποίο βρίσκεται. Συνεπώς, ο ρόλος των σχολικών συνοδών είναι ιδιαίτερα σημαντικός για την ενταξιακή πορεία των μαθητών στο εκπαιδευτικό σύστημα, ενώ μπορεί να ασκούν ακόμη και παιδαγωγικό ρόλο¹¹¹ ... η παροχή ατομικής στήριξης και εύλογων προσαρμογών θα πρέπει να τεθούν

110 Α.Σ.Α. 6/2016.

111 Κλεάνθους Α., Παπαλεξανδρή Γ., Φτιάκα Ε., «Ο ρόλος της συνοδού στα πλαίσια της ενταξιακής εκπαίδευσης», 12^ο Συνέδριο Παιδαγωγικής Εταιρείας Κύπρου.

σε προτεραιότητα. Η στήριξη πρέπει να είναι διαρκής, επαρκής και εξατομικευμένη, η δε παροχή εύλογων προσαρμογών πρέπει να βασίζεται στην αξιολόγηση των κοινωνικών εμποδίων στην εκπαίδευση. Τυχόν μη παροχή εύλογων προσαρμογών συνιστά διάκριση λόγω αναπηρίας».

Με βάση τους περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμους, «κάθε παιδί με ειδικές ανάγκες δικαιούται δωρεάν φοίτηση σε δημόσιο σχολείο, το δε Υπουργικό Συμβούλιο μεριμνά για την πρόσληψη του αναγκαίου προσωπικού, επιστημονικού και άλλου ... η ευθύνη εργοδότησης των σχολικών βοηθών και συνοδών ανατέθηκε, κατ' αρχάς, στους συνδέσμους γονέων» και ακολούθως η ευθύνη ανατέθηκε στις σχολικές εφορείες.

Σε σχέση με την προκειμένη περίπτωση, σημειώθηκε πως παρότι όλοι οι εμπλεκόμενοι, μεταξύ των οποίων και οι γονείς, ήγειραν θέμα ακαταλληλότητας της συνοδού, καθότι δεν ανταποκρινόταν επαρκώς στα καθήκοντά της, οι αναφορές/καταγγελίες εναντίον της «αφαιρέθηκαν από τον σχετικό φάκελο, όταν ανέκυψε ανάγκη τερματισμού των υπηρεσιών μιας βοηθού/συνοδού, προκειμένου, έτσι, αυτές να μην τύχουν αξιολόγησης, ως στοιχείο κρίσης της καταλληλότητάς της να διατηρήσει τη θέση της».

Επομένως, ενώ στο συγκεκριμένο σχολείο υπήρχε και συντηρείτο μια προβληματική κατάσταση που δεν συνέβαλλε στην «απρόσκοπτη, εκ μέρους των μαθητών ΑμεΑ, άσκηση του δικαιώματός τους στην εκπαίδευση κατά τρόπο ισότιμο με τους λοιπούς μαθητές», κανείς δεν ήταν διατεθειμένος να την τερματίσει. Η στάση αυτή ισοδυναμούσε «με αποτυχία του Κράτους να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις που του επιβάλλει η Σύμβαση» καθότι τα παιδιά με αναπηρία που φοιτούσαν στο συγκεκριμένο σχολείο τύγχαναν «άνιση μεταχείρισης λόγω αναπηρίας και, συνεπώς, απαγορευμένης διάκρισης».

Όπως επισημάνθηκε στην Τοποθέτηση, το κατεξοχήν πρόβλημα στην επιλογή των κατάλληλων προσώπων για εργοδότηση στις θέσεις σχολικών βοηθών/συνοδών, είναι η παντοδυναμία των Σχολικών

Εφορειών, δηλαδή του εργοδότη, κατά τη διαδικασία επιλογής για σκοπούς εργοδότησης, αφού τα μέλη των Εφορειών έχουν την

πλειοψηφία στις Επιτροπές Επιλογής. Συνεπώς, αν αυτά συμφωνούν στην εργοδότηση/διατήρηση στη θέση προσώπου ακόμα και μη κατάλληλου, η λήψη τέτοιας απόφασης δεν μπορεί να αποτραπεί, ακόμα και αν όλα τα λοιπά μέλη της Επιτροπής, στην οποία μετέχει και εκπρόσωπος του Υπουργείου Παιδείας, διαφωνούν.

Η εισήγηση στην Τοποθέτηση ήταν όπως, στο πλαίσιο των υποχρεώσεων της Πολιτείας για παροχή ίσων ευκαιριών μάθησης σε όλα τα παιδιά, η εμπλεκόμενη Σχολική Εφορεία εξέταζε την κατάσταση στο σχολείο που αφορούσε η καταγγελία των παραπονούμενων σε σχέση με το θέμα των σχολικών βοηθών/συνοδών και να λάμβανε μέτρα.

Το δε Υπουργείο Παιδείας όφειλε να διεξαγάγει τη δική του έρευνα για να διαπιστώσει αν διασφαλιζόνταν τα δικαιώματα των παιδιών με αναπηρία στο συγκεκριμένο σχολείο, αλλά και σε κάθε άλλο σχολείο και αν όχι, να προέβαινε στις ενδεδειγμένες υπό τις περιστάσεις ενέργειες.

Σε σχέση με το ευρύτερο θέμα των σχολικών συνοδών/βοηθών, έγινε εισήγηση για δρόμολόγηση από Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, εκείνων των διαδικασιών «οι οποίες θα μπορούσαν να επιτρέψουν τη διαφοροποίηση της συγκρότησης των Επιτροπών Επιλογής των σχολικών βοηθών/συνοδών, λαμβάνοντας υπόψη κατά τη διαμόρφωση της πρότασής του, τις παρατηρήσεις της Επιτροπής του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες σε κράτη που αξιολόγησε, όπως για ουσιαστική συμμετοχή στις εν λόγω Επιτροπές των γονέων, καθώς και για συνεκτίμηση από τις Επιτροπές των απόψεων/επιθυμιών και προτιμήσεων των ίδιων των παιδιών.

Η σοβαρότητα του ρόλου που αυτοί/ές διαδραματίζουν στη διαδικασία της μάθησης των παιδιών ΑμεΑ, σε συνδυασμό με τις υποχρεώσεις της Πολιτείας προς τα παιδιά

αυτά, δεν επιτρέπουν η διαδικασία πρόσληψης των πρώτων και η εργοδότησή τους να είναι, ουσιαστικά, υπόθεση των Σχολικών Εφορειών».

Περαιτέρω εισήγηση αφορούσε στον προβληματισμό του Υπουργείου «σε σχέση με τα προσόντα και κριτήρια επιλογής των σχολικών βοηθών/συνοδών ούτως ώστε να διασφαλίζεται εξαρχής η καταλληλότητά τους και η εναρμόνιση της άσκησης των καθηκόντων τους» με τις διατάξεις της Σύμβασης.

Προς την κατεύθυνση αυτή «θα πρέπει να τροποποιηθούν τα σχέδια υπηρεσίας, αλλά και να καθιερωθεί σε πρώτη τουλάχιστον φάση, η συστηματική και υποχρεωτική εκπαίδευση/επιμόρφωση των σχολικών συνοδών/βοηθών στα θέματα αναπηρίας δυνάμει της Σύμβασης».

5.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

Εισαγωγή:

Κάθε χρόνο η Επίτροπος προσκαλείται να παραστεί σε συνεδριάσεις των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών για να εκφράσει τις απόψεις της σε σχέση με πρόνοιες νομοθεσιών ή θεμάτων που σχετίζονται με τις αρμοδιότητές της. Κατά τη διάρκεια του έτους 2017, η Επίτροπος ή και Λειτουργοί του Γραφείου συμμετείχαν στις ακόλουθες συνεδριάσεις των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών:

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Θεσμών Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως

Με την ανάληψη των καθηκόντων της, η Επίτροπος Διοικήσεως παρευρέθηκε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως στις 17 Μαΐου 2017, για μια πρώτη συνάντηση κατά την οποία εξέφρασε την ετοιμότητά της να είναι δίπλα στον κάθε πολίτη.

Η Επίτροπος Διοικήσεως και Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχαν σε συνεδρίες της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών, Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως, στις 20 και 27 Σεπτεμβρίου 2017, για συζήτηση του θέματος «Η κατ' επανάληψη μη συμμόρφωση της Δημόσιας Υπηρεσίας, της Αστυνομίας, του Στρατού, των ΝΠΔΔ και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με τις αποφάσεις του Δικαστηρίου».

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Περιβάλλοντος

Στις 3 Μαΐου 2017, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Περιβάλλοντος, κατά την οποία συζητήθηκε για πρώτη φορά το νέο νομοσχέδιο που είχε καταθέσει το Υπουργείο Εσωτερικών για τροποποίηση του περί Σκύλων Νόμου (ο περί Σκύλων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2017).

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών

Στις 4 Δεκεμβρίου 2017, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε

συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών, για συζήτηση της στασιμότητας που επικρατούσε σχετικά με τις αποζημιώσεις που όφειλε να καταβάλει το κράτος στους ιδιοκτήτες γης που βρίσκεται εντός της αρχαιολογικής περιοχής της Αμαθούντας και ως εκ τούτου έχει απαλλοτριωθεί, καθώς και για τις αλλαγές στις πολεοδομικές ζώνες στην ίδια περιοχή.

Στις 29 Μαΐου 2017 Λειτουργός Α του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών κατά την οποία συζητήθηκε ο περί Γάμου (Τροποποιητικός) Νόμος του 2017.

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας και Πολιτισμού

Την 1^η Μαρτίου 2017 Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας και Πολιτισμού αναφορικά με τις διαδικασίες εισδοχής αλλοδαπών φοιτητών στην Κύπρο.

Στις 20 Ιουνίου 2017 Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας και Πολιτισμού κατά την οποία συζητήθηκε ο «περί της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Κυρωτικός) Νόμος του 2017».

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών

Στις 16 Οκτωβρίου 2017 η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είχε μια πρώτη συνάντηση με την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών κατά την οποία συζητήθηκαν κυρίως ο ρόλος του Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Στις 25 Σεπτεμβρίου 2017, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών, για συζήτηση των θεμάτων (α) «Ενημέρωση για τη λειτουργία του σωφρονιστικού ιδρύματος καθώς επίσης και των εργασιών του Συμβουλίου Αποφυλάκισης Κρατουμένων Επ' Αδεία» και (β) «Η ανάγκη λήψης μέτρων κοινωνικής επανένταξης των φυλακισμένων».

Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών, στις 9 Οκτωβρίου 2017, για συζήτηση του περί Φυλακών (Τροποποιητικός) Νόμου του 2015.

Στις 23 Ιανουαρίου και 15 Μαΐου 2017 Λειτουργοί του Γραφείου συμμετείχαν σε συνεδρία της εν λόγω επιτροπής για συζήτηση του θέματος του κρατικού καταφυγίου θυμάτων εμπορίας προσώπων.

Στις 22 Μαΐου 2017, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών, για τη συζήτηση του θέματος της προσβασιμότητας των οπτικοακουστικών υπηρεσιών σε άτομα με οπτική ή ακουστική αναπηρία.

Στις 2 Οκτωβρίου 2017, Λειτουργοί του Γραφείου συμμετείχαν σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών, κατά την οποία συζητήθηκε το θέμα: «Η ανάγκη λήψης μέτρων κοινωνικής επανένταξης των φυλακισμένων».

Στις 23 Οκτωβρίου 2017, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών, για συζήτηση του θέματος «Γονική Αποξένωση – Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι γονείς που βρίσκονται σε διάσταση ή είναι διαζευγμένοι ως προς την επικοινωνία με τα παιδιά τους».

Στις 11 Οκτωβρίου 2017, Λειτουργοί του Γραφείου συμμετείχαν σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων

Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναϊκών, κατά την οποία συζητήθηκαν (α) Η νομιμότητα της χρήσης σύγχρονων τεχνολογιών (Drones) ως μέσου παρακολούθησης και (β) η αδυναμία καταδικασθέντων να εργαστούν μετά την έκτιση της ποινής τους, αφού η εργοδότηση σε πολλούς τομείς απαιτεί λευκό ποινικό μητρώο, το οποίο δεν μπορούν να εξασφαλίσουν.

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών

Στις 8 Νοεμβρίου 2017, Λειτουργός Α΄ του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών, για συζήτηση του περί Αποκάλυψης Πληροφοριών προς Όφελος του Δημοσίου Συμφέροντος Νόμου του 2016.

Την 1^η Μαρτίου 2017, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Επιτροπής Νομικών κατά την οποία συζητήθηκε το θέμα της ενιαίας ρύθμισης του αδικήματος του μίσους.

Στις 29 Νοεμβρίου 2017, Λειτουργός Α΄ του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών, για συζήτηση του περί Προστασίας από Παρενόχληση και Παρενοχλητική Παρακολούθηση Νόμου του 2017.

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Στις 17 και 24 Ιανουαρίου και 14 Φεβρουαρίου 2017, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρίες της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, στις οποίες συνεχίστηκε η συζήτηση που είχε αρχίσει στις 6 Σεπτεμβρίου 2016, αναφορικά με τα θέματα φροντίδας ατόμων με αυτισμό και ψυχική αναπηρία.

Στις 20 Ιουνίου 2017, Λειτουργοί του συμμετείχαν σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, κατά την οποία συζητήθηκαν προτεινόμενες τροποποιήσεις επί του περί Παροχής Επιδόματος Τέκνου Νόμου, του περί Προστασίας της Μητρότητας Νόμου και του περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμου, καθώς και η εισήγηση για υιοθέτηση νομοθεσίας αναφορικά με την προστασία της πατρότητας.

Στις 27 Ιουνίου 2017, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, κατά την οποία συζητήθηκαν το θέμα της άδειας πατρότητας και οι τροποποιήσεις του περί Προστασίας της Μητρότητας Νόμου.

Στις 13 Ιουνίου 2017, λειτουργός του γραφείου που είναι υπεύθυνη για θέματα που αφορούν τον Ανεξάρτητο Μηχανισμό Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, στην οποία συνεχίστηκε η ενημέρωση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής αναφορικά με την έκθεση της Κύπρου προς τον ΟΗΕ σε σχέση με την εφαρμογή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.

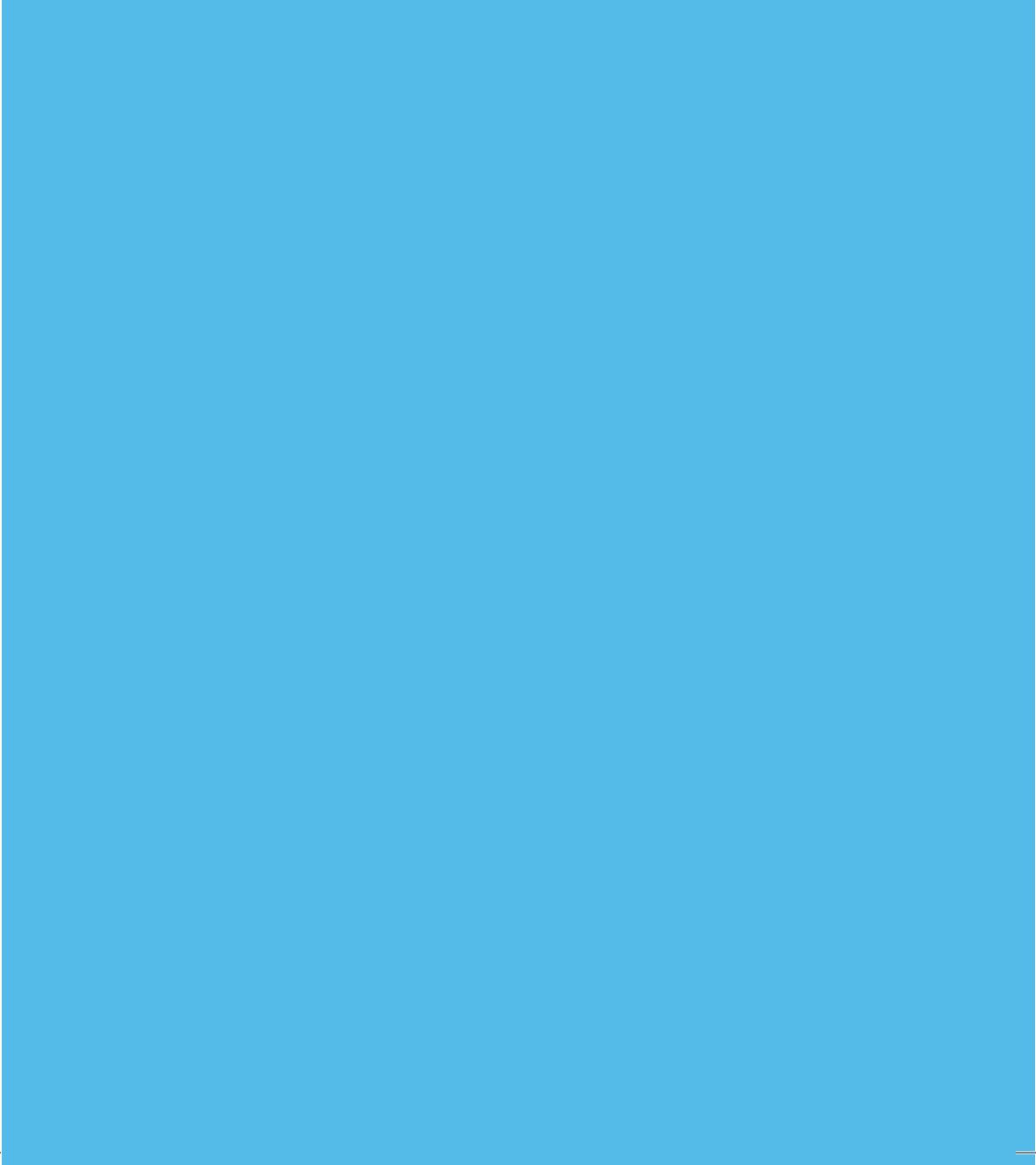
Στην ίδια συνεδρία εξετάστηκαν, επίσης, τα προβλήματα που δημιουργούνται στα άτομα με αναπηρίες λόγω του ηλικιακού περιορισμού που τίθεται στο Σχέδιο Παροχής Επιδόματος Βαριάς Κινητικής Αναπηρίας.

Στις 19 Σεπτεμβρίου 2017, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, κατά την οποία συζητήθηκε το θέμα της πρόθεσης της κυβέρνησης να τερματίσει τη λειτουργία Στεγών Ηλικιωμένων και Βρεφοκομικών Σταθμών του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Στις 26 Σεπτεμβρίου 2017, η λειτουργός του γραφείου που είναι Υπεύθυνη για θέματα που αφορούν τον Ανεξάρτητο Μηχανισμό Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχαν σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, κατά την οποία συζητήθηκαν (α) τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αυτιστικά χαρακτηριστικά, η ανάγκη στήριξης των οικογενειών τους και η δημιουργία κατάλληλων υποδομών φροντίδας και εκπαίδευσης και (β) η ανάγκη δημιουργίας Κέντρων Φιλοξενίας Ενήλικων Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες ή οικονομικής ενίσχυσης των υφιστάμενων κέντρων για φιλοξενία των ατόμων με ψυχιατρικά προβλήματα τα οποία έχουν συμπληρώσει το 21^ο έτος της ηλικίας τους.

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Προσφύγων – Εγκλωβισμένων-Αγνοουμένων – Παθόντων

Στις 12 Σεπτεμβρίου 2017, η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Λειτουργός του Γραφείου παρευρέθηκαν σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφύγων – Εγκλωβισμένων – Αγνοουμένων – Παθόντων, στην οποία έγινε ενημέρωση για την Έκθεση με αρ. φακ. Α/Π 1141/2015 κ.ά. (4 παράπονα) ημερομηνίας 31 Μαΐου 2017, καθώς και για τις πρόσφατες αποφάσεις του Διοικητικού Δικαστηρίου σε σχέση με αποφάσεις της Επιτροπής Στεγαστικής Βοήθειας της Υπηρεσίας Μερίμνης και Αποκαταστάσεως Εκτοπισθέντων.

6.

ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ

ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Εισαγωγή:

Τόσο η Επίτροπος, όσο και Λειτουργοί του Γραφείου δίνουν διαλέξεις και συμμετέχουν σε συνέδρια, εκδηλώσεις και εκπαιδευτικά σεμινάρια, που διοργανώνονται στην Κύπρο και στο εξωτερικό και παρέχουν τη δυνατότητα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού, σε σχέση με τα θέματα χρηστής διοίκησης και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ο Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στο πλαίσιο της συνεργασίας του με άλλους εθνικούς Διαμεσολαβητές (Ombudsman) αλλά και με τον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή.

Εί ναι μέλος του Διεθνούς Ινστιτούτου Ombudsman (**International Ombudsman Institute**), του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Ombudsmen (**European Ombudsman Institute**) και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Μεσογειακού Συνδέσμου Ombudsman (**Association of Mediterranean Ombudsman**).

Οι οργανισμοί αυτοί έχουν σκοπό την προώθηση και ενδυνάμωση του έργου του Ombudsman και την ανταλλαγή γνώσεων, εμπειριών και καλών πρακτικών, μέσω συναντήσεων, όπου συζητούνται γενικά, αλλά και εξειδικευμένα θέματα, που σχετίζονται με την όλη εργασία των Ombudsman

Β. Συμμετοχή σε εκδηλώσεις/δραστηριότητες/σεμινάρια στην Κύπρο

Η Επίτροπος Διοικήσεως και προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Λειτουργοί του Γραφείου έλαβαν μέρος σε συνέδρια, διαλέξεις, εκδηλώσεις και εκπαιδευτικά σεμινάρια που έγιναν στην Κύπρο και είχαν σχέση με τον ρόλο και την εργασία του Επιτρόπου Διοικήσεως.

Σημειώνονται, ενδεικτικά, οι πιο κάτω ομιλίες/ διαλέξεις:
Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε εκδήλωση του Συνδέσμου Καταναλωτών Πάφου και προέβη σε σχετική παρουσίαση με θέμα

«Διακρίσεις στην εργασία: Τα παραδείγματα του φύλου και της Αναπηρίας».

Το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συμμετείχε στην Ημερίδα που διοργάνωσε το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το European Expert Group on the Transition from institutional Care to Community - Based Care (EEG) με θέμα «Μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα στην κοινότητα».

Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε με παρουσίαση σε ημερίδα που διοργάνωσε το Γενικό Νοσοκομείο Πάφου με θέμα «Τα Δικαιώματα των Ασθενών».

Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε Συζήτηση Στρογγυλής Τραπέζης που διοργάνωσε το Κεντρικό Συμβούλιο της ΕΔΟΝ με αφορμή τη Διεθνή Μέρα κατά του Ρατσισμού.

Στις 24 Μαρτίου και 4 Ιουλίου 2017, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε ως εκπαιδύτρια σε εργαστήριο με θέμα «Αρχές Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας στη Δημόσια Υπηρεσία», το οποίο εντάσσεται στο πρόγραμμα Κατάρτισης Διοικητικών Λειτουργών του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού και της Κυπριακής Ακαδημίας Δημόσιας Διοίκησης.

Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε δημόσια συζήτηση με θέμα «Η ρητορική μίσους. Μας αφορά!» που διοργανώθηκε από τον όμιλο Προβληματισμού για τον Εκσυγχρονισμό της Κοινωνίας μας – ΟΠΕΚ. Η Επίτροπος συμμετείχε και απηύθυνε χαιρετισμό σε ημερίδα με θέμα «Σεξουαλική Παιδαγώγηση» που διοργάνωσε το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου.

Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε με ομιλία σε εκδήλωση που διοργάνωσε η ΠΟΓΟ Λάρνακας με θέμα «Το παιδί ως καθρέφτης της σύγχρονης οικονομικής και κοινωνικής κρίσης».

Η Επίτροπος συμμετείχε σε ειδική εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης με θέμα την παρουσίαση του νομοσχεδίου «Ο περί Παίδων σε Σύγκρουση με τον Νόμο (Πρόληψη, Μεταχείρισή τους στο Σωφρονιστικό Σύστημα Ποινικής Δικαιοσύνης και Αντιμετώπισης της Παραβατικότητας) Νόμος

του 2017».

Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε με παρουσίαση σε σεμινάριο με θέμα «Τα έμφυλα στερεότυπα στον χώρο εργασίας και η αντιμετώπισή τους», που διοργανώθηκε από το Ινστιτούτο Ερευνών Προμηθέας σε συνεργασία με το Κέντρο Ισότητας και Ιστορίας του Φύλου.

Η Επίτροπος συμμετείχε σε συνέδριο με θέμα «Europris Education in Prison Expert Group» που διοργανώθηκε από τη Διεύθυνση του Τμήματος Φυλακών σε συνεργασία με τον οργανισμό Europris (European Organization of Prison and Correctional Services).

Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε σεμινάριο με θέμα «Εκπαιδευτική Ημερίδα για την Προστασία Προσωπικών Δεδομένων - Εισαγωγή στον Γενικό Κανονισμό (ΕΕ) 679/2016», που διοργανώθηκε από το Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης. Λειτουργοί του Γραφείου συμμετείχαν σε Φόρουμ που διοργάνωσε η Επιτροπή Ισότητας των Φύλων στην Απασχόληση και στην Επαγγελματική Εκπαίδευση, αναφορικά με τη σεξουαλική παρενόχληση στον εργασιακό χώρο.

Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε Διεθνές Συνέδριο με θέμα «Οργάνωση, συντονισμός και στήριξη μεταναστευτικών ροών και ένταξης στην Ε.Ε.», το οποίο διοργανώθηκε από το Μεσογειακό Δίκτυο Μετανάστευσης.

Η Επίτροπος Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων μαζί με Λειτουργούς του Γραφείου είχαν συνάντηση με μέλη της Επιτροπής Αναφορών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο πλαίσιο επίσκεψής τους στην Κύπρο.

Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε με ομιλία σε σεμινάριο με τίτλο «Minorities and their Representations in the Cypriot media».

Λειτουργοί του Γραφείου συμμετείχαν σε εκπαιδευτικό σεμινάριο με θέμα «Αναγνώριση, Αξιολόγηση και Παραπομπή θυμάτων με βάση την Οδηγία 2012/29/ΕΕ», που διοργανώθηκε από τη Συμβουλευτική Επιτροπή για Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια και το Κυπριακό Κέντρο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων του Πανεπιστημίου Λευκωσίας.

Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε με σύντομη παρέμβαση σε εκδήλωση που πραγματοποίησε το CYPRUS STOP TRAFFICKING

επί τη ευκαιρία της Ευρωπαϊκής Ημέρας Καταπολέμησης της Εμπορίας Προσώπων (18 Οκτωβρίου).

Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της 2^{ης} Επιτροπής Παρακολούθησης των Ταμείων Εσωτερικών Υποθέσεων 2014 – 2020 της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε με ομιλία σε ημερίδα με θέμα «Eliminating Violence against Women & girls - Winning Peace and prosperity in the World», που διοργάνωσε η Παγκύπρια Κίνηση Ίσα Δικαιώματα – Ίσες Ευθύνες.

Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε δημόσια συζήτηση αναφορικά με τον εκσυγχρονισμό του Οικογενειακού Δικαίου που διοργανώθηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης.

Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε εκπαιδευτικό σεμινάριο με θέμα «Εκπαίδευση στο περιεχόμενο του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 για τα Προσωπικά Δεδομένα» που διοργανώθηκε από το Γραφείο της Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

Η Επίτροπος και Λειτουργοί του Γραφείου παρευρέθηκαν σε διάλεξη με θέμα «Σεξουαλική θυματοποίηση παιδιών: έκταση, χαρακτηριστικά και σύγχρονες προκλήσεις για την κοινωνική πολιτική» που πραγματοποιήθηκε στο Προεδρικό Μέγαρο, με την ευκαιρία της Πανευρωπαϊκής Ημέρας ενάντια στη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Επίτροπος και Λειτουργός του Γραφείου παρευρέθηκαν σε Ενημερωτική Ημερίδα για παρουσίαση της Ετήσιας Έκθεσης του FRA για το έτος 2017, που πραγματοποιήθηκε στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Η Επίτροπος και Λειτουργοί του Γραφείου παρευρέθηκαν σε εκδήλωση που διοργανώθηκε από την Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού για την επέτειο της υιοθέτησης της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Η Επίτροπος παρευρέθηκε και απηύθυνε χαιρετισμό στην Εκλογική Γενική Συνέλευση της ΚΥΣΟΑ.

Η Επίτροπος παρευρέθηκε σε τελετή βράβευσης επιχειρήσεων που πιστοποιήθηκαν από τον Εθνικό Φορέα Πιστοποίησης για την Εφαρμογή Καλών Πρακτικών για την Ισότητα των Φύλων στο Εργασιακό Περιβάλλον, που διοργανώθηκε από το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Η Επίτροπος και Λειτουργοί του Γραφείου παρευρέθηκαν σε εκδήλωση που διοργάνωσε το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης σε σχέση με την Παγκόσμια Ημέρα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε με ομιλία σε ημερίδα που διοργάνωσε ο Πυρήνας Μάθησης Νοσηλευτών Ψυχικής Υγείας με θέμα «Δικαιώματα των Ψυχικά Ασθενών».

Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε ημερίδα του Εθνικού Μηχανισμού για τα Δικαιώματα της Γυναίκας με θέμα «Φύλο και Πολιτική».

Η Επίτροπος παρευρέθηκε και απηύθυνε χαιρετισμό σε ημερίδα με θέμα «Ανθρώπινα Δικαιώματα και το Σύστημα Ποινικής Δικαιοσύνης» που διοργανώθηκε από την Αστυνομία Κύπρου.

Η Επίτροπος συμμετείχε ως εισηγήτρια σε συνέδριο με τίτλο «Το Διεθνές Σωφρονιστικό Σύστημα» που διοργάνωσαν από κοινού το Τμήμα Φυλακών και το Κωνσταντίνου Κέντρο Εγκληματολογίας και Δικανικών Επιστημών Κύπρου.

Γ. Συμμετοχή σε εκδηλώσεις/δραστηριότητες/σεμινάρια στο εξωτερικό

Η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχαν σε σεμινάριο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Ξενοφοβίας (ECRI), το οποίο πραγματοποιήθηκε στο Στρασβούργο στις 23 και 24 Μαΐου 2017. Το Σεμινάριο αφορούσε την αναθεώρηση της Σύστασης Γενικής Πολιτικής της Επιτροπής με αρ. 2, των εθνικών αρχών καταπολέμησης του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

Η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Λειτουργοί του Γραφείου συμμετείχαν στο Συνέδριο «European Network of Ombudsmen Conference» που διοργάνωσε η Ευρωπαϊκή Διαμεσολαβητής, στις Βρυξέλλες, στις 19 - 20 Ιουνίου 2017.

Η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχαν σε διεθνές Συνέδριο της Τσεχικής Προεδρίας της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης με θέμα «Immigration Detention of Children: Coming to a Close?». Το σεμινάριο πραγματοποιήθηκε στις 25 – 26 Σεπτεμβρίου 2017, στην Πράγα.

Η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ανώτερη Λειτουργός του Γραφείου παρευρέθηκαν στην παρουσίαση της Ειδικής Έκθεσης του Συνηγόρου του Πολίτη, με θέμα «Η πρόκληση των μεταναστευτικών ροών και της προστασίας των προσφύγων - Ζητήματα διοικητικής διαχείρισης και δικαιωμάτων». Η παρουσίαση πραγματοποιήθηκε στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, την 1^η Ιουνίου 2017. Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε στη Γενική Συνέλευση του European Ombudsman Institute (EOI), στην εκδήλωση για την εικοστή επέτειο από την εγκαθίδρυση του People's Advocate Institution της Δημοκρατίας της Ρουμανίας και στο International Conference on Human Rights, που πραγματοποιήθηκαν στις 20 - 23 Σεπτεμβρίου 2017, στο Βουκουρέστι. Κατά την εκλογική διαδικασία της Γενικής Συνέλευσης, ο Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου αναδείχθηκε Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του EOI για την ερχόμενη τετραετία. Λειτουργοί του Γραφείου συμμετείχαν σε Δημόσια Διαβούλευση που συγκάλεσε η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων του Συμβουλίου της Ευρώπης για τις Συνθήκες Κράτησης Μεταναστών. Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στις 22-23 Ιουνίου στο Στρασβούργο και οι συμμετέχοντες συζήτησαν και υπέβαλαν τα σχόλιά τους αναφορικά με το Προσχέδιο Κανονισμών για τη Διοικητική Κράτηση Μεταναστών, όπως αυτό προτάθηκε από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων. Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε σεμινάριο του Equinet (Δίκτυο Φορέων Ισότητας), το οποίο συνδιοργανώθηκε με τον Φορέα Ισότητας της Εσθονίας με τίτλο «Breaking the glass ceiling: career progress for women». Σκοπός του σεμιναρίου ήταν η ενημέρωση των συμμετεχόντων για τους λόγους που παρουσιάζονται δυσκολίες στη σταδιοδρομία των γυναικών σε σχέση με τους άντρες, καθώς και η διεξαγωγή συζήτησης επί του μισθολογικού χάσματος μεταξύ αντρών και γυναικών και σε σχέση με την ένταξη της διάστασης του φύλου σε διάφορες πολιτικές. Το σεμινάριο πραγματοποιήθηκε στις 13-14 Νοεμβρίου 2017, στο Ταλίν της Εσθονίας. Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε σεμινάριο της Ακαδημίας Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας (Academy of European Law – ERA) με θέμα «EU disability law and the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities». Το σεμινάριο αφορούσε στις βασικές πρόνοιες της

Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, ενώ ξεχωριστές ενότητες αποτέλεσαν η παρακολούθηση της Σύμβασης, θέματα αξιολόγησης, προσβασιμότητας και εργοδότησης των Ατόμων με Αναπηρίες, καθώς και η συλλογή στατιστικών σε σχέση με τα Άτομα με Αναπηρίες. Το σεμινάριο πραγματοποιήθηκε στις 13-14 Νοεμβρίου 2017, στο Τρίερ της Γερμανίας.

Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε εκπαιδευτικό σεμινάριο το οποίο διοργανώθηκε από το International Ombudsman Institute (IOI) για τους Εθνικούς Μηχανισμούς Πρόληψης Βασανιστηρίων (NPM) με θέμα «Δεξιότητες και τεχνικές επικοινωνίας». Το σεμινάριο πραγματοποιήθηκε στις 25-27 Σεπτεμβρίου 2017, στη Βιέννη.

Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε στη συνάντηση της Ομάδας Εργασίας Επικοινωνιακών Στρατηγικών και Πρακτικών (Working Group on Communication Strategies and Practices) του Equinet, κατά την οποία συζητήθηκε/αναλύθηκε ο νέος Οδηγός Επικοινωνίας του Equinet -Πλαισιώνοντας την Ισότητα / Framing Equality, και οι συμμετέχοντες ασχολήθηκαν με τον σχεδιασμό επικοινωνιακής καμπάνιας πάνω σε θέματα Ισότητας, ενώ ενημερώθηκαν για το έργο που επιτελεί το Γραφείο του Πρόεδρου του Εθνικού Συμβουλίου για Καταπολέμηση των Διακρίσεων της Ρουμανίας. Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στις 6 Νοεμβρίου 2017, στο Βουκουρέστι.

Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε Work Forum για την εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τα Κράτη Μέλη (Work Forum on the Implementation of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities in the EU and the Member State. Το Work Forum πραγματοποιήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στις 19 Μαΐου 2017, στις Βρυξέλες.

Λειτουργός του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συμμετείχε σε εκπαιδευτικό σεμινάριο για τη Στρατηγική Αξιοποίηση (από τους Φορείς Ισότητας) των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης. Το σεμινάριο πραγματοποιήθηκε στις 3-5 Απριλίου και διοργανώθηκε από το Equinet στα κεντρικά γραφεία του Facebook στην Ιρλανδία.

Δ. Διοργάνωση εκδηλώσεων/εκπαιδεύσεων

Το 2017 το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως στο πλαίσιο της πολύπλευρης δράσης του διοργάνωσε σειρά εκδηλώσεων / εκπαιδεύσεων. Σημειώνονται ενδεικτικά πιο κάτω οι διάφορες εκδηλώσεις / δράσεις που πραγματοποιήθηκαν τη χρονιά που πέρασε:

Το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, σε συνεργασία, με την Ύπατη Αρμοστεία της Βρετανίας στην Κύπρο και το Κωνσταντίνιον Κέντρο Εγκληματολογίας και Δικανικών Επιστημών, στις 21 Ιανουαρίου 2017 διοργάνωσαν Συνέδριο, με θέμα: «Σεξουαλικά Εγκλήματα: Ποινή; Σωφρονισμός; Θεραπεία;».

Το Συνέδριο απευθυνόταν σε δικηγόρους, εγκληματολόγους, ψυχολόγους, ψυχιάτρους, σωφρονιστικούς υπαλλήλους, δικαστές, κοινωνικούς λειτουργούς, κοινωνιολόγους και άλλους επαγγελματίες. Τα Γραφεία Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα η Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και Χρηματοοικονομικού Επιτρόπου διοργάνωσαν, ανοικτή συζήτηση με θέμα: «Ανεξάρτητες Αρχές και Αρμοδιότητες τους». Σκοπός της συζήτησης ήταν η γνωριμία με τις αρμοδιότητες και τον ρόλο των Επιτρόπων.

Στο πλαίσιο της Κυπριακής Προεδρίας της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΣτΕ), το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων φιλοξένησε, στο Συνεδριακό Κέντρο «Φιλοξενία», συνάντηση εμπειρογνωμόνων, από χώρες-μέλη του Συμβουλίου, με στόχο τη συζήτηση και ανταλλαγή καλών πρακτικών αναφορικά με την πρόληψη και τη διαχείριση εγκλημάτων μίσους στη βάση του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου.

Το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών, την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης και το Γραφείο Καταπολέμησης της Εμπορίας Προσώπων της Αστυνομίας, πραγματοποίησε ημερίδα εκπαίδευσης, η οποία απευθυνόταν σε δημόσιους λειτουργούς πρώτης γραμμής που εργάζονται στην περιοχή Αμμοχώστου και η οποία στόχο είχε στην ενίσχυσή τους για έγκαιρο

εντοπισμό και παραπομπή υποθέσεων εργασιακής εκμετάλλευσης και εμπορίας στους τομείς ιδίως της γεωργίας και κτηνοτροφίας.

Στο πλαίσιο της Κυπριακής Προεδρίας της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΣΤΕ), το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων φιλοξένησε στο Συνεδριακό Κέντρο «Φιλοξενία», τις παράλληλες Συνεδρίες δύο Επιτροπών του Συμβουλίου της Ευρώπης οι οποίες συζήτησαν την προώθηση και θεσμοθέτηση ελάχιστων προτύπων (minimum standards) για τις συνθήκες κράτησης άτυπων μεταναστών και τη χρήση των εναλλακτικών μέτρων αντί της κράτησης κατά τις διαδικασίες απέλασης.

Σε συνεργασία με τον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου και το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και με τη στήριξη της ACCEPT ΛΟΑΤ Κύπρου διοργανώθηκε το «2^ο Παγκύπριο Μαθητικό Φόρουμ για τη Διαφορετικότητα και την Ένταξη».

Διοργάνωση ημερίδας με θέμα «Προοπτικές προώθησης και προαγωγής των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία μετά τις καταληκτικές παρατηρήσεις για την Κύπρο της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Ατόμων με Αναπηρία του ΟΗΕ».

Η ημερίδα συνδιοργανώθηκε από την Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ως ο Ανεξάρτητος Μηχανισμός προώθησης, προστασίας και παρακολούθησης της Σύμβασης του Ο.Η.Ε. για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, και την Κυπριακή Συνομοσπονδία Οργανώσεων Αναπήρων (ΚΥ.Σ.Ο.Α).

Αφορμή για τη διοργάνωση της ημερίδας αποτέλεσε η δημοσίευση των Καταληκτικών Παρατηρήσεων της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Ατόμων με Αναπηρία του ΟΗΕ σε σχέση με την Έκθεση της Κύπρου για την εφαρμογή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία. Στην ημερίδα συμμετείχαν εκπρόσωποι οργανώσεων αναπήρων, άτομα με αναπηρίες, δημόσιοι λειτουργοί και εκπρόσωποι μη κυβερνητικών/μη κερδοσκοπικών οργανώσεων

Η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε συνεργασία με την Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής Κύπρου διοργάνωσε εκδήλωση με θέμα: «Έχω δικαίωμα, θέλω να γνωρίζω τι μου επιφυλάσσει το DNA μου»

Η Επίτροπος Διοικήσεως ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης

των Διακρίσεων συνέχισε και κατά το 2017 την πολύπλευρη δράση του για σκοπούς ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της κοινωνίας των πολιτών για θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων του. Ενδεικτικά, αναφέρονται οι ακόλουθες σχετικές δράσεις:

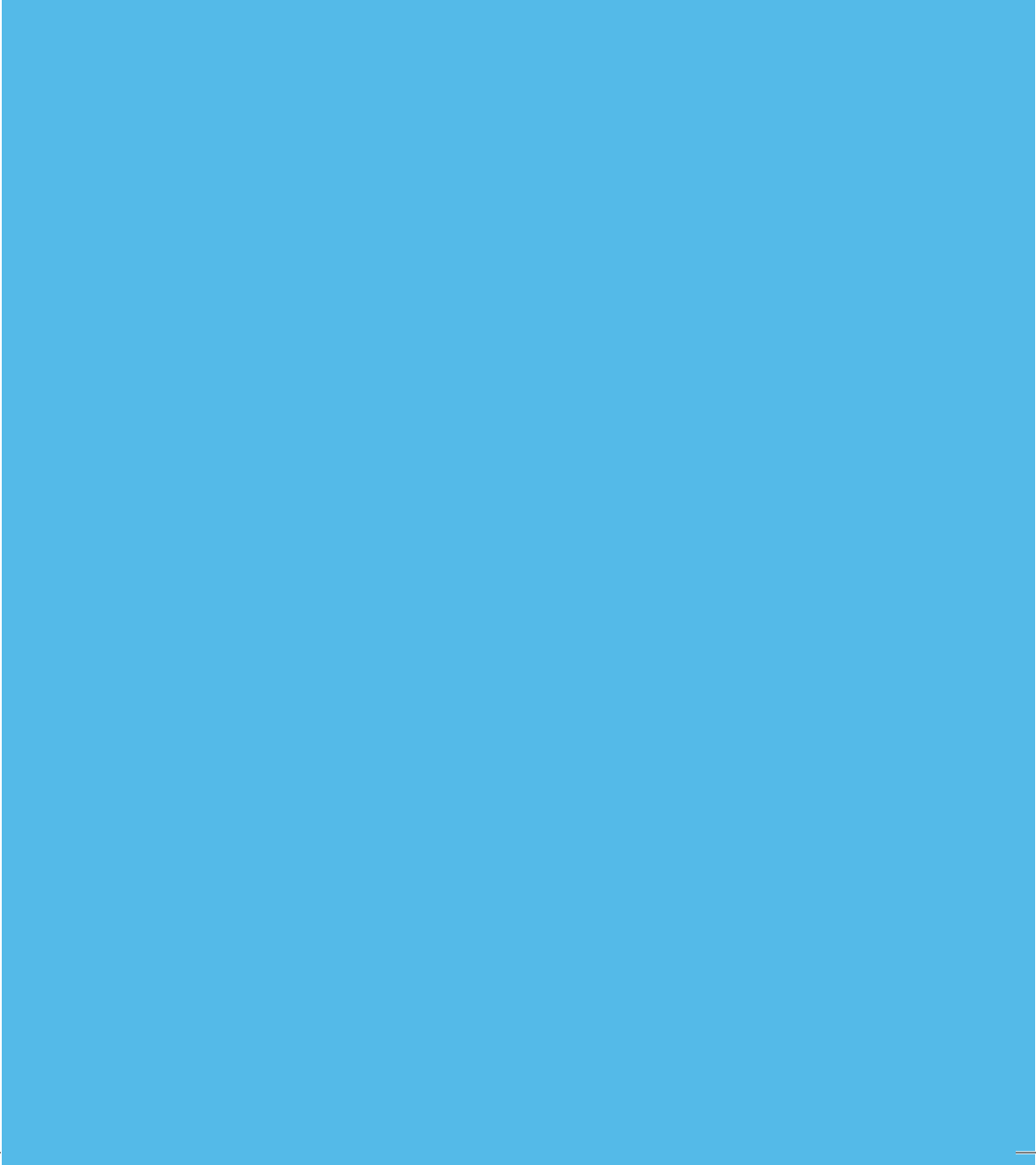
Λειτουργοί του Φορέα επισκέφθηκαν σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, για σκοπούς παρουσίασης/συζήτησης με μέλη της σχολικής κοινότητας (μαθητές, εκπαιδευτικούς), για γενικά και ειδικά θέματα ρατσισμού και διακρίσεων.

Σχετικές παρουσιάσεις/διαλέξεις πραγματοποιήθηκαν επίσης και σε πανεπιστημιακές σχολές.

Το Γραφείο, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών, την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης και το Γραφείο Καταπολέμησης της Εμπορίας Προσώπων της Αστυνομίας, πραγματοποίησε σειρά εκπαιδευσεων, η οποία απευθυνόταν σε δημόσιους λειτουργούς πρώτης γραμμής με θέμα: «Καταπολέμηση του εγκλήματος της εμπορίας προσώπων με σκοπό την τέλεση εικονικών / καταναγκαστικών γάμων».

Το Γραφείο σε συνεργασία με την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης, και την Επιτροπή Ισότητας των Φύλων στην Απασχόληση και Επαγγελματική Εκπαίδευση, διοργάνωσαν κατά το 2017 σειρά εργαστηρίων με θέμα: «Καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης στην εργασία στη Δημόσια Υπηρεσία». Τα εργαστήρια απευθύνονται στους επικεφαλής των Οργανισμών, στους λειτουργούς Ισότητας των Υπουργείων και σε άλλα στελέχη της Δημόσιας Υπηρεσίας που έχουν ρόλο στη λήψη αποφάσεων.

Το Γραφείο κατά το 2017, σε συνεργασία με την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης, διοργάνωσαν από κοινού Σειρά Σεμιναρίων εκπαίδευσης δημόσιων λειτουργών για τα θέματα εκφοβισμού – στον χώρο εργασίας (bullying – εκφοβισμός, mobbing, stalking – παρενοχλητική παρακολούθηση και σεξουαλική παρενόχληση).

7. ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ

Κατά το 2017, εργάστηκαν στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων 28 λειτουργοί.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	
Άριστος Τσιάρτας *	Πρώτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
Ελένη Χατζητοφή	Πρώτη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
Μαρία Χριστοφόρου	Ανώτερη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
Γιώργος Κρασσάς	Ανώτερος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
Κώστας Ιωάννου	Λειτουργός Α' Γραφείου Ε.Δ.
Γεωργία Σταυρινίδου	Λειτουργός Α' Γραφείου Ε.Δ.
Γιώργος Κακότας	Λειτουργός Α' Γραφείου Ε.Δ.
Νάσια Διονυσίου	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
Νικολέττα Κουτσάκου	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
Έλενα Καρεκλά	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
Θέκλα Δημητριάδου	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
Δέσποινα Κωνή	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
Μελίνα Τριγγίδου	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
Γιώργος Διάκος	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
Αντωνία Κυριακίδου	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
Κυριάκος Κυριάκου	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
Μαρία Τσότση	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
Τάσος Κωστέας	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
Πρόδρομος Χριστοφή	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
Γεωργία Πέρδικου	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
Πανίκος Γιωργαλλής	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
Κατερίνα Καλλητσιώνη	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
Νικόλας Κάιζερ	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
Δωρόθεος Δωροθέου	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
Κατερίνα Χαρίτου	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
Ζηναΐδα Ονουφρίου	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.

	Καλλιόπη Καμπανελλά	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
	Νιόβη - Παρασκευή Γεωργιάδη	Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.

Σημείωση :

Ο κος Χρυσάνθος Χρυσάνθης είναι από τον Μάρτιο του 2013 αποσπασμένος στην Προεδρία της Δημοκρατίας.

Η Λειτουργός του Γραφείου κ. Δέσποινα Μέρτακκα είναι αποσπασμένη από την 1^η Ιουλίου 2014, στο Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων.

Ο κος Τσιάρτας είναι αποσπασμένος στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως από την 1^η Σεπτεμβρίου 2017.

Το Γραμματειακό προσωπικό κατά το 2017:

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ		
1.	Αθανασία Πρωτοπαπά	Γραμματειακός Λειτουργός
2.	Τασούλα Βασιλειάδου	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
3.	Ελισάβετ Χρίστου	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
4.	Χριστίνα Μιχαήλ	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
5.	Γεωργία Αντρέου	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
6.	Ιωάννα Αναστασίου	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
7.	Χριστίνα Αναστασιάδου	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
8.	Αντωνία Διονυσίου	Έκτακτη Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
9.	Ειρήνη Αυγουστή	Έκτακτη για γραφειακά καθήκοντα
10.	Ειρήνη Πέππου	Βοηθός Γραφείου

Τέλος, στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων απασχολούνται τρεις ωρομίσθιοι:

ΩΡΟΜΙΣΘΙΟΙ		
1.	Πανίκος Ευσταθίου	Αχθοφόρος/Κλητήρας
2.	Μάριος Καραμιχάλης	Αχθοφόρος/Κλητήρας
3.	Παναγιώτα Πιτταρά	Υπεύθυνη καθαριότητας

the 1990s, the number of people with a mental health problem has increased in the UK (Mental Health Act 1983, 1990).

There is a growing awareness of the need to improve the lives of people with mental health problems. The Department of Health (1999) has set out a vision of a new mental health system, which will be based on the following principles:

- People with mental health problems should be treated as individuals, with their own needs and wishes.
- People with mental health problems should be given the opportunity to participate in decisions about their care and treatment.
- People with mental health problems should be given the opportunity to live in their own homes and communities.

The Department of Health (1999) also states that the new mental health system should be based on the following principles:

- People with mental health problems should be given the opportunity to live in their own homes and communities.
- People with mental health problems should be given the opportunity to participate in decisions about their care and treatment.
- People with mental health problems should be treated as individuals, with their own needs and wishes.

The Department of Health (1999) also states that the new mental health system should be based on the following principles:

- People with mental health problems should be given the opportunity to live in their own homes and communities.
- People with mental health problems should be given the opportunity to participate in decisions about their care and treatment.
- People with mental health problems should be treated as individuals, with their own needs and wishes.

The Department of Health (1999) also states that the new mental health system should be based on the following principles:

- People with mental health problems should be given the opportunity to live in their own homes and communities.
- People with mental health problems should be given the opportunity to participate in decisions about their care and treatment.
- People with mental health problems should be treated as individuals, with their own needs and wishes.

The Department of Health (1999) also states that the new mental health system should be based on the following principles:

- People with mental health problems should be given the opportunity to live in their own homes and communities.
- People with mental health problems should be given the opportunity to participate in decisions about their care and treatment.
- People with mental health problems should be treated as individuals, with their own needs and wishes.

The Department of Health (1999) also states that the new mental health system should be based on the following principles:

- People with mental health problems should be given the opportunity to live in their own homes and communities.
- People with mental health problems should be given the opportunity to participate in decisions about their care and treatment.
- People with mental health problems should be treated as individuals, with their own needs and wishes.

ANNUAL REPORT

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ

Επίτροπος διοικήσεως
& προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων

1991 OMBUDSMAN

2017

www.ombudsman.gov.cy